

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2017. május 3. és május 19. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2017. május 19. napján kihirdette a következő

Í T É L E T E T

Az emberölés büntette és más bűncselekmény miatt I.r. vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 5.B.609/2013/451. számú ítéletét az I. r. vádlott vonatkozásában megváltoztatja.

Az I.r. vádlott élet elleni cselekményét az 1978. évi IV. törvény 166.§ (2) bekezdés d) pontja szerint is minősíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I.r., a II.r. és a III.r. vádlottak tekintetében helybenhagyja azzal, hogy a bevezető részben a tárgyalási határnapok között feltünteteti 2016. március 4. napját is.

Az I.r. vádlott által az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe beszámítja.

A magánfél által előterjesztett polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasítja.

A másodfokú eljárás során felmerült bűnügyi költségből 57.150 (ötvenhétezer-egyszázötven) forintot a III. r. vádlott köteles az államnak megfizetni, míg az ezt meghaladó bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A Fővárosi Törvényszék a 2016. március 31. napján kihirdetett 5.B.609/2013/451. számú ítéletével

Az I. r. vádlottat emberölés büntette (1978. évi IV. törvény 166.§ (1)(2) bekezdés a/, b/, f/ és g/ pontjai) és lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette (1978. évi IV. törvény 263/A.§ (1) bekezdés a/ pontja) miatt - halmazati büntetésül - életfogytig tartó fegyházbüntetésre és Magyarország területéről végleges hatályú kiutasításra ítélte.

Kimondta, hogy feltételes szabadságra leghamarabb akkor bocsátható, ha a szabadságvesztés büntetéséből legalább 30 évet letöltött.

Az átadási letartóztatásban és előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.

A III. r. vádlottat felbujtóként elkövetett emberölés büntette (1978. évi IV. törvény 166.§ (1)(2) bekezdés a/ és b/ pontja) miatt 13 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Ellenben a bíróság az I. r. vádlottat az ellene emberölés büntette (1978. évi IV. törvény 166.§ (1)(2) bekezdés a/ pont), a II. r. vádlottat az ellene bűnsegédként elkövetett emberölés büntette (1978. évi IV. törvény 166.§ (1)(2) bekezdés a/ pont) és a lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette (1978. évi IV. törvény 263/A.§ (1) bekezdés a/ pontja), a III. r. vádlottat az ellene felbujtóként elkövetett emberölés büntette (1978. évi IV. törvény 166.§ (1)(2) bekezdés a/ pontja) és a IV. r. vádlottat az ellene felbujtóként elkövetett emberölés büntette (1978. évi IV. törvény 166.§ (1)(2) bekezdés a/ pontja) miatt emelt vád alól felmentette.

Rendelkezett ítéletében az egyéb járulékos kérdésekről, így a bűnjelek további sorsáról és a bűnügyi költség viseléséről is.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész valamennyi vádlott terhére fellebbezést jelentett be.

Az I. r., a II. r. és a IV. r. vádlottak vonatkozásában a bűnösség megállapítása végett, a III. r. vádlott esetében a részfelmentés miatt, valamint a 3. pontbeli cselekménynél a több emberen elkövetett minősített eset megállapítása végett.

Fellebbezése indokolásában a fellebbezését akként pontosította, hogy az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. vádlottak terhére, az I. r. vádlott esetében a részfelmentés miatt, bűnösségének a sértettl sérelmére elkövetett emberölés büntetében is történő megállapítása, valamint a felmentő rendelkezés mellőzése végett; a II. r. és a IV. r. vádlottak esetében a felmentésük miatt, bűnösségük megállapítása és büntetés kiszabása végett; míg a III. r. vádlott esetében a 3. tényállási pontnál a tényállás hiányosságai miatt, annak kiegészítése, egyúttal további minősítő körülmények megállapítása, a 4. tényállás tekintetében a részfelmentés miatt, a bűnösségének megállapítása és a felmentő rendelkezés mellőzése, főbüntetésének súlyosítása végett.

Az I. r. vádlott a fellebbezés céljának megjelölése nélkül, védője felmentésért, a III. r. vádlott és védője felmentésért, a IV. r. vádlott és védője bűncselekmény hiánya miatt történő felmentés végett jelentettek be fellebbezést.

A II. r. vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.982/2013/31-II. számú átiratában az ügyészi fellebbezést a 4. pontbeli cselekmény vonatkozásában az I. r., a III. r. és a IV. r. vádlottakat érintő felmentő rendelkezéseket támadó részében a IV. r. vádlott tekintetében visszavonta, az I. r. és a III. r. vádlottnál a külön felmentő rendelkezés mellőzése végett tartotta fenn.

Egyebekben - a II. r. vádlott vonatkozásában módosított tartalommal - az ügyészi fellebbezést fenntartotta.

Átiratában azt fejtette ki, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartásával lefolytatott eljárás eredményeként túlnyomórészt megalapozott, a II. r. és a III. r. vádlottak vonatkozásában azonban hiányos tényállást állapított meg, valamint a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a II. r. vádlott vádbeli cselekvőségét nem állapította meg és őt bebizonyítottság hiányában felmentette.

A II. r. vádlott a cselekmény elkövetését tagadta, védekezése szerint 1998. február 11-én ország1-ben volt. 1998. február 16-tól egy lévai verekedés miatt fogva volt, és a verekedés előtt egy héttel, vagy talán többel is naponta nagy mennyiségű alkoholt ivott az ismerőseivel, minden nap részegre itta magát. Társai az ivásban tanú2-vel és mások is voltak, de rájuk már nem emlékezett.

Az elsőfokú bíróság ezt a vádlotti védekezést nem fogadta el, ugyanakkor - álláspontja szerint - az

alibi megdőlése nem jelenti, hogy az egyben a tényállásbeli cselekmény elkövetésének a bizonyítéka is lenne.

Ezt a megállapítást önmagában igaznak tartotta, de arra is utalt, hogy a II. r. vádlott valótlan alibit igyekezett igazolni.

Az elsőfokú bíróság érvelése szerint a tanú1 által adott személyleírás a vádlottakra és a tanú3 a bíróság által fényképről ismert küllemére sem illett, így vallomása inkább mentette mint terhelte a II. r. vádlottat.

Annak okát nem látta tisztázhatónak, hogy a tanúk (tanú1 és a 37. sorszámú tanú) miért adták a vallomásaikban szereplő leírásokat.

Az elsőfokú bíróság megállapította a fegyver-, vegyész- és genetikai szakértői vélemények együttes értékelése alapján, hogy a gépjárműben hátrahagyott táskában tárolták az elkövetéshez használt géppisztolyt és az elkövetéshez használt lőszeret. A fegyvert az elkövetés előtt közvetlenül a táskából vették ki.

A genetikai szakértői véleményekből megállapíthatóan a cselekménynél használt gépkocsiban hátrahagyott sporttáska füléről rögzített DNS-minta megegyezik a II. r. vádlott DNS-ével. Az elkövető által a helyszínen hátrahagyott kesztyűpárban ugyancsak megtalálható volt a II. r. vádlott DNS-e.

Az elsőfokú bíróság szerint a DNS szakértői vélemény aggálytalan, azonban - tekintettel arra, hogy a szakértő szerint azt nem lehetett megállapítani, hogy a megtalálás előtt mikor fogta meg a táskát a II. r. vádlott, illetve azt, hogy rajta kívül őt követően más is megfogta-e úgy, hogy nem hagyott rajta nyomot (p. kesztyűben) - önmagában nem alkalmas annak kétséget kizáró bizonyítására, hogy a II. r. vádlott, tudva az I. r. vádlott cselekményéről, vele együtt részt vett abban, de még annak bizonyítására sem, hogy a táskát és a kesztyűt (a táskában szállított fegyverről nem is beszélve) az I. r. vádlott cselekménye tervének és e vádlott ölési szándékának tudtával adta volna át.

Az elsőfokú bíróság maga is elismerte, hogy a táska fülén rendszeres hordásra utaló nyom volt és a maradványban csak és kizárólag a II. r. vádlott DNS-ét mutatták ki, és hogy a szakvéleményre alapítva elképzelhető, hogy az I. r. vádlott által eldobott kesztyűpárt az I. r. és a II. r. vádlott arra használták, hogy azt kezükre húzva érintették meg a löfegyvert, a hangtompítót és a lőszeret, ezért van bennük tőlük származó kevert DNS.

Kifejtette az elsőfokú bíróság ugyanakkor azt is, hogy annak is fennáll a lehetősége, hogy a II. r. vádlottal bizonyítottan szoros kapcsolatban lévő az I. r. vádlott úgy szerezte meg vagy kérte el a II. r. vádlottól a táskát és kesztyűt, hogy a II. r. vádlott azok tényleges felhasználási módjáról előzetesen akkor nem tudott.

Az, hogy a II. r. vádlott maga is úgy vallott, hogy táskát senkinek nem adott kölcsön, ezt a lehetőséget megítélése szerint nem teszi kizárttá, mindössze azt mutatja, hogy védekezése a cselekményben való részvétel teljes körű tagadásában merült ki. Másrészről szerinte azt sem lehet kizárni, hogy a táska és a kesztyű valamely más, korábbi közös akciójuk után maradt az I. r. vádlottnál.

A fellebbviteli főügyészség ezt az okfejtést tévesnek tartotta, olyan feltételezéseknek, amelyeket tényadatok nem támasztanak alá.

Arra, hogy a táska, illetve a kesztyű ily módon kerültek volna az I. r. vádlotthoz, maga a II. r. vádlott sem hivatkozott.

Az ország1 hatóságok által közölt adatok szerint az I. r. vádlott által vezetett bűnelkövetői csoport tagja volt a II. r. vádlott, feladata alapvetően az I. r. vádlottól kapott feladatok végrehajtásának megszervezése volt, tehát az I. r. vádlott régi hűséges bajtársa és bűntársa volt, akiben az I. r. vádlott

nyilvánvalóan megbízott, így vele követhette el az 1. tényállási pont szerinti cselekményt.

Az elsőfokú bíróság az előzményi tények között maga is megállapította, hogy az I. r. és aII. r. vádlottak K településen születtek és évtizedes, közeli ismeretségben álltak. Az I. r. vádlott egy olyan ország1 bűnelkövetői csoportot szervezett, amelynek II. r. vádlott és a tanú3 is tagja volt. A csoporton belüli hierarchikus rendben a II. r. vádlott és a tanú3 feladata alapvetően az I. r. vádlottól kapott feladatok megszervezése volt.

Ilyen adatok mellett alaptalan annak feltételezése, hogy az I. r. vádlott elhallgatná a II. r. vádlott elől a bűncselekményre vonatkozó információkat, éppen az tekinthető életszerűnek, hogy az I. r. vádlott a bűncselekményhez olyan személy segítségét veszi igénybe, akiben megbízik, aki a saját bűnelkövetői csoportjának a tagja. E szempontoknak a II.r. vádlott maradéktalanul megfelelt. Ezt összevetve a genetikai szakértői véleményben foglaltakkal, az okszerű következtetés a II. r. vádlott bűnösségének megállapítása lett volna.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás hiányos, mert nem tartalmazza, hogy a sértett2 sérelmére elkövetett cselekménynél használt gépkocsiban hátrahagyott, az elkövetéshez használt fegyvereket tartalmazó sporttáska fülén talált DNS-minta megegyezik a II. r. vádlott DNS-ével, továbbá az elkövető által a helyszínen hátrahagyott kesztyűpárban is az ő DNS-ét találták meg.

A bíróság mindezekhez képest az objektív bizonyítékok (DNS-minták), a tanúk vallomásai és más bizonyítékok alapján megállapított tényekből további tényre - vagyis arra, hogy a II. r. vádlott nem segítette az I. r. vádlottat a sértett2 sérelmére megvalósított bűncselekmény elkövetése során - tévesen következtetett.

Tekintettel arra, hogy a tényállás hiányainak kiküszöbölése a II. r. vádlott terhére szólna eltérő tényállás megállapítását eredményezné, ami a másodfokú eljárásba nem lehetséges, ezért e hiba csak az elsőfokú ítélet a II. r. vádlott vonatkozásában történő hatályon kívül helyezése útján orvosolható.

Az elsőfokú bíróság szerint nem lehetett bizonyítani, hogy a III. r. vádlott az elkövetési mód minden részletét ismerte, ezért a több emberen, illetőleg a sok ember életét veszélyeztetve minősítő körülményeket nem állapította meg a terhére.

Az elsőfokú bíróság a tanú4 vallomását nem fogadta el, de az nem hagyható figyelmen kívül, hogy ez a tanú vallott úgy, hogy amikor a III. r. vádlott tudomást szerzett a cselekmény elkövetési módjáról, amiatt kiborult és őrjöngeni kezdett.

Az elsőfokú bíróság fenti indokolását önmagával is ellentmondásosnak tartotta amiatt, hogy a tanú4-nek a vallomását nem fogadta el, de kétely megalapozására mégis alkalmasnak tekintette. Egyébként is a tanú4 vonatkozó vallomását semmi sem támasztotta alá, viszont azzal ellentétes tartalmú bizonyítékok - amelyek arra utaltak, hogy a III. r. vádlott tudott arról, hogy a cselekmény robbantással lesz kivitelezve - felmerültek, ezeket azonban az elsőfokú bíróság elmulasztotta értékelni.

Hivatkozott a tanú5 vallomására, aki a tanú4-gyel volt egy zárkában 2010. környékén, ahol is a tanú4 több bűncselekményről is beszámolt neki, így például, hogy a sértett3-t a III. r. vádlott az I. r. vádlottal végeztette ki. Azt az információt is megosztotta vele, hogy a III. r. vádlott társaságában volt, amikor egyszer felhívta őt az I. r. vádlott, és valami olyasmit mondott, hogy valami nem jó, mire a III. r. vádlott azt mondta, hogy nem baj, nyomja meg a gombot, de aztán a robbantás után

mégis ideges volt, és azt mondta, hogy ezt „elbasztuk”.

A tanú⁴ tehát a tanú⁵-nek teljesen más tartalmú telefonbeszélgetésről számolt be.

Hivatkozott még a tanú⁶ írásbeli vallomásának 12. pontjára, mely szerint a sértett³-t a III. r. vádlott megbízásából az I. r. vádlott robbantotta fel.

Elmondta, hogy a III. r. vádlottal 1998. nyarán, pár nappal a sértett³ megölése előtt az I. r. vádlott jelenlétében találkozott. Az I. r. vádlott ekkor közölte, hogy mindent megszervezett, de dupla pénzt kér, mert „föl lesz robbantva”, és mások is megsérülhetnek. A III. r. vádlott ezt elfogadta.

Utalt még a tanú⁷ vallomására is, mely szerint a III. r. vádlott már 1997-ben tervezte a sértett³ megölését, és kifejezetten robbantásra, egy hatásos erődemonstrációra utalt számára, hogy szétszéledjenek a sértett³ emberei, az őt támogatók.

Mindkét fenti vallomást azt támasztja alá, hogy a III. r. vádlott tudott arról, hogy a sértett³ elleni cselekmény robbantással lesz kivitelezve.

E vallomásokat azonban az elsőfokú bíróság elvetette. Figyelmen kívül hagyta viszont azt a körülményt, hogy a III. r. vádlott nem csak megbízója, hanem „főnöke” is volt az I. r. vádlottnak, így gyakorlatilag kizárható, hogy ne tudott volna a hosszabb előkészületet igénylő, robbantással történő kivitelezési módokról, abba őt az I. r. vádlott ne avatta volna be. Ellenkezőleg, a tanú⁷ vallomására figyelemmel az valószínűsíthető, hogy a kivitelezési módot is a III. r. vádlott határozta meg.

A fentiek eredményeként az ítéleti tényállás hiányos, mivel nem tartalmazza, hogy a III. r. vádlott tudott arról, hogy a cselekmény robbantással lesz kivitelezve.

Ezt a megalapozatlanságot a másodfokú eljárásban a tényállás kiegészítésével kiküszöbölhetőnek látta.

Az így kiegészített tényállást az I. r. és a III. r. vádlottak vonatkozásában már felülbírálatra alkalmasnak tartotta.

E tényálláshoz képest az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett az I. r. és a III. r. vádlottak bűnösségére, az I. r. vádlott cselekményét törvényesen, a III. r. vádlott cselekményét ugyanakkor hiányosan minősítette.

A fentiek miatt a III. r. vádlott cselekménye helyesen több emberen, sok ember életét veszélyeztetve elkövetettként is minősül.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a IV. r. vádlottat az ellene emelt vád alól bizonyítottság hiányában mentette fel.

Tévedett ugyanakkor, amikor az I. r. és a III. r. vádlottak tekintetében a sértett¹ sérelmére elkövetett emberölés büntette miatt emelt vád alól külön felmentő rendelkezést hozott.

Felhívta a figyelmet arra, hogy ha a törvényi egységet alkotó bűncselekmény egyes részselekményei vonatkozásában a felelősség nem állapítható meg, úgy a vádlottat nem kell felmenteni, hanem e részselekmény vonatkozásában a bűnösség kimondását kell az indokolásban mellőzni.

A fentiek miatt a III. r. vádlott esetében a súlyosító körülmények felsorolását pontosítani indítványozta, hogy az emberölési cselekménye négy körülmény folytán is súlyosabban minősül.

Álláspontja szerint az I. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés törvényes, míg a III. r. vádlott

esetében eltúlzottan enyhe. A büntetési célok ez utóbbi vádlottal szemben is csak életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával érhető el.

Az ügy nyilvános ülésen történő elbírálását indítványozta, bejelentve, hogy azon az ügyész részt vesz.

Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a II. r. vádlott vonatkozásában a Be. 376. § (1) bekezdése alapján helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, a III. r. vádlott vonatkozásában a Be. 372. § (1) bekezdése alapján - a tényállás fentiek szerinti kiegészítése mellett - változtassa meg akként, hogy a cselekményét több emberen, sok ember életét veszélyeztetve elkövettként is minősítse és őt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélje. Az I. r. és a III. r. vádlottak vonatkozásában a sértettl sérelmére elkövetett emberölés büntette miatt emelt vád alól hozott külön felmentő rendelkezést mellőzze.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. január 20. napján meghozott 5.Bf.281/2016/19. számú végzésével megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete - az ügyészi, a vádlotti és védői fellebbezések visszavonása folytán - a IV. r. vádlott vonatkozásában jogerőre emelkedett.

Az I. r. vádlott védője fellebbezését pontosította és írásban is megindokolta.

Elsődlegesen indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a Be. 373. § (1) bekezdés III/a. pont alapján, mivel az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan; a Be. 375. § (1) bekezdése alapján, mivel az elsőfokú eljárásban a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjában fel nem sorolt és a másodfokú eljárásban nem orvosolható olyan eljárási szabálysértés történt, amely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetőleg a büntetés kiszabására; a Be. 351. § (2) bekezdés a) pontja alapján, mivel a tényállás nincs felderítve; a Be. 351. § (2) bekezdés d) pontja alapján, mivel az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett, így az elsőfokú ítélet megalapozatlan; továbbá, mivel az ügyész fellebbezésének eredményessége esetén az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése a Be. 349. § (2) bekezdése alapján az I. r. vádlottra nézve is indokolt, az elsőfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására.

Másodsorban indítványozta a tanú8, a tanú9, a tanú10 és tanú11 vallomásainak kirekesztését, az iratok tartalma alapján eltérő tényállás megállapítását, az elsőfokú bíróság ítéletének a Be. 370. § (1) bekezdése alapján történő megváltoztatását és az I. r. vádlott felmentését.

Harmadsorban arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a tanú8, a tanú12, a tanú9, a tanú10 és a tanú11 esetében e tanúk vallomásának értékeléséhez elengedhetetlenül szükséges tényeket nem derítette fel, illetőleg a tanúk vallomását eljárási jogszabálysértő voltuk ellenére bizonyítékként vette figyelembe, indítványozta a Be. 353. § (2) bekezdés alapján az ügyben tárgyalás kitűzését, és bizonyítás lefolytatását, melynek során indítványozta, hogy a másodfokú bíróság keresse meg az ország1 Legfelsőbb Bíróságát a 4To 6/2016 számú, 2017. február 6-án kelt határozatának megküldése érdekében, az irat magyar nyelvű fordíttatását készíttesse el, és a határozatot a jelen ügy tekintetében releváns tényekre ismertesse; tanú8 tanú12, tanú9, tanú10 és tanú11 tanúkat a tárgyalásra idézze meg és őket tanúként hallgassa ki; az I. r. vádlotton műtéti beavatkozást elvégző egészségügyi intézményt keresse meg, hogy az küldje meg a bíróságnak a 2007. évben tanú13 és a tanú14 kezelésével kapcsolatos teljes orvosi dokumentációt, az iratokról készíttessen magyar nyelvű

fordítást és azokat a tárgyaláson ismertesse; az I. r. vádlott tekintetében az így beszerzett egészségügyi dokumentáció alapján - szükség szerint - rendeljen ki orvosszakértőt, az elsőfokú bíróság által elutasított egyéb bizonyítási indítványokról döntsön.

Az így felvett bizonyítás eredményeként állapítson meg eltérő tényállást és a vádlottat az ellene emelt 1. és 2. és 3. vagy az 1. és 2. tényállási pontokban meghatározott vád alól mentse fel.

Az 1. tényállási pont tekintetében előjáróban arra hivatkozott, hogy nem csak azt kell bizonyítani, hogy a megtalált ruházatot viselő személy volt az elkövető, sőt nem csak azt, hogy a ruházatot az I. r. vádlott viselte-e valaha, hanem azt, hogy a ruházatot a vádbeli cselekménykor az I. r. vádlott viselte.

Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmaz kellő indokolást arra, hogy az I. r. vádlott elkövetői szerepe bizonyítást nyert volna.

A cselekménysor bizonyításával foglalkozó indokolásrész (ítélet 16-30. oldal) lényegében azzal foglalkozik, hogy kimutatja, hogy miért látta bizonyítottnak azt, hogy a megtalált ruházatot az elkövető viselte. Az indokolás ezen részében kifejezetten az I. r. vádlott személyére vonatkozó bizonyíték mérlegelése még nem volt.

Észrevételezte a tanú3 elkövetői minőségével foglalkozó indokolást, rámutatva, ha az, hogy a tanú3 elkövetői minőségét azért zárná ki, mert a tanú3 alacsony, az a vele szinte centire megegyező testmagasságú az I. r. vádlott elkövetői minőségét is kizárná.

A hemogenetikai szakértői bizonyítással összefüggésben az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a hemogenetikai vizsgálat pusztán annyit rögzít, hogy „ennek alapján a talált DNS-profil az I. r. vádlotton kívül más személytől való származhatósága rendkívül nagy valószínűséggel kizárható”. Véleménye szerint a hemogenetikai vizsgálat minden esetben pusztán valószínűséget, de soha nem bizonyosságot rögzít, míg a Be. 4. § (2) bekezdése a kétséget kizáró bizonyosságot jelöli meg mint olyat, amely a terhelt terhére értékelhető.

Szerinte az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy a jelen esetben bizonyítandó tény nem az, hogy a sapkát az I. r. vádlott viselte-e valaha, hanem az, hogy a cselekmény elkövetésekor ő viselte-e.

Rögzítette az elsőfokú ítélet is, hogy a hemogenetikai szakértő hangsúlyozta, hogy nem zárható ki az sem, hogy a sapka a cselekményt megelőzően az I. r. vádlotté volt, de azt a cselekménykor más hordta és nem hagyott rajta DNS-t, illetve ha mégis, akkor azt a sapkát korábban rendszeresen viselő az I. r. vádlott DNS-e elnyomta. A sapkában kizárólag az I. r. vádlott DNS-e volt több helyen is fellelhető, s bár nem kizárt a szakértők szerint, hogy az elkövető DNS-e nem maradt a sapkában, az elkövetés körülményeiből, a fokozott fizikai igénybe vételből mégis az a valószínűbb, hogy igen.

Helytállónak tartotta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy fentiekre tekintettel a bíróság a DNS szakértői véleményben foglalt megállapításokat nem tudta önmagukban mindent eldöntő bizonyítékként értékelni, szükséges volt annak vizsgálata, hogy az I. r. vádlott szerepét más bizonyíték is alátámasztja-e.

Az I. r. vádlott vallomásának értékelésével összefüggésben azt tartotta szükségesnek rögzíteni, hogy az a tény, hogy az elsőfokú bíróság az I. r. vádlott vallomásának valós voltát elvetette, nyilván nem eredményezhet olyan következtetést, hogy a tényállásban foglalt cselekményt a vádlott követte el.

Kiemelte az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy vizsgálni kell annak lehetőségét is, hogy a sorozatlövéseket leadó elkövető lehetett-e e három személyen kívül, vagy közülük más is. Megjegyezte, hogy ezt a vizsgálatot az elsőfokú bíróság végeredményben nem végezte el.

Az elsőfokú bíróság a tényállásban azt rögzítette, hogy a cselekményt az I. r. vádlott követte el, de a rendelkezésre álló bizonyítékok még egymással összevetve is alkalmatlanok az I. r. vádlott bűnösségének megállapítására.

Az a tény, hogy a cselekmény helyszínén talált sapka korábban az I. r. vádlotté volt - hiszen a tanú15, a tanú16 és a tanú17 legfeljebb ennyit bizonyíthat - nem bizonyítja azt, hogy a sapkát a vádbeli cselekmény elkövetésekor is az I. r. vádlott viselte.

Összefoglalóan az 1. tényállással kapcsolatban arra mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság az indokolásában végigvezette az elkövető mozgását a cselekményt közvetlenül megelőző pillanatoktól az elkövetésig és kifejtette azt is, hogy az elkövető gépkocsival érkezett és valószínűsíthetően azzal is távozott a helyszínről, de arra, hogy ez az elkövető az I. r. vádlott lett volna egyetlen megállapítást tett: a hemogenetikai szakvélemény alapján lehetett kizárni az egyes bizonyítékok összevetésével, hogy a sapkát az elkövetéskor más hordta volna.

Ezt a megállapítást pedig logikailag értelmezhetetlennek és az elsőfokú ítélet korábbi megállapításaival ellenzökőnek tartotta. Az elsőfokú bíróság a hemogenetikai szakértői vélemények kapcsán ugyanis éppen azt rögzítette, hogy annak alapján nem bizonyítható, hogy a sapkát az elkövetéskor az I. r. vádlott hordta.

Véleménye szerint egyetlen olyan megállapítás sincs az ítélet indokolásában, mely szerint ki lehetne zárni, hogy a sapkát az elkövetéskor más hordta volna.

Az elsőfokú bíróság lényegében maga jelölte ki a bizonyítás szükséges kereteit, azonban ezt a bizonyítást nem végezte el. Következtetései nemhogy nem alkotnak zárt logikai láncolatot, de valójában még azokat a következtetéseket sem vonta le, amelyeket kezdetben maga jelölt ki vizsgálandóként.

A 2. tényállás kapcsán arra mutatott rá, hogy osztja az elsőfokú bíróságnak e cselekmény elévülésével kapcsolatos érveit, de e bűncselekmény megállapítása még akkor is osztaná az 1. tényállás sorsát, ha az elévülés nem lenne megállapítható.

A 3. tényállási pontnál az elsőfokú bíróság négy csoportra osztotta a bizonyítékokat. Ezek közül kizárólag a negyedik csoportba tartozókkal kívánt foglalkozni, amelyeket az elsőfokú bíróság annak bizonyítására jelölt meg, hogy a tényállásban írt cselekményt az I. r. vádlott követte el.

A biztonsági kamerafelvételeken látható emberalakokkal kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a Z utca alatt elhelyezett kamera felvételein látható személyek beazonosíthatatlanok, azokon pusztán emberalakok látszanak.

Minden alap nélkülinek tartotta az elsőfokú bíróságnak azon megállapítását, hogy a felvételen látható beazonosíthatatlan emberalak az I. r. vádlottra hasonlító lenne.

Az elsőfokú bíróság indokolása, az igazságügy orvosszakértői véleménnyel összefüggésben maga foglal állást úgy, hogy igazságügyi orvosszakértői módszerekkel a magasság meghatározásánál többet a felvételekből nem lehet megállapítani.

Megjegyezte azt is, ha az elsőfokú bíróság elfogadta a felvételeken szereplő személyek és az I. r. vádlott beazonosítását elvégző szakértő véleményét, azzal elfogadta azt is, hogy ehhez olyan

különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik. Így pedig a bíróságnak minden ilyen, pusztán saját megfigyelésén alapuló megállapítása nyilvánvalóan csak alaptalan lehet.

A tanú¹⁸ vallomásaival kapcsolatban arra hivatkozott, hogy nem tett olyan nyilatkozatot, hogy az általa látott személy az I. r. vádlott lett volna.

A bizonyítási kísérlettel összefüggésben az elsőfokú bíróság azt rögzítette ítéletében, hogy a képeken látható törmelék szerint a repeszhatás a gépkocsi kihajtót elérhette, így annak lehetősége, hogy a kihajtónál tartózkodó személy megsérülhetett nem kizárható. Ez azonban teljes mértékben elsiklott azon tény felett, hogy a bizonyítási kísérlet során a nyomozó hatóság által legvalószínűbbnek tartott helyek között a gépkocsi kihajtó nem szerepelt. A gépkocsi kihajtó, mint kiindulási pont csak akkor bukkant fel a vád és az ítélet érvelésében, amikor az I. r. vádlott állítólagos sérülését a vád bizonyítására kísérli meg felhasználni, ehhez ugyanis az eddig legvalószínűbbnek tartott kiindulási helyek nem lettek volna alkalmasak.

Az I. r. vádlott tekintetében elkészült orvosszakértői véleménnyel kapcsolatban arra mutatott rá, hogy az orvosszakértő az I. r. vádlottnak a sérülés keletkezésére vonatkozó, tárgyaláson tett előadását nem cáfolta.

Az elsőfokú bíróság arra utalt, hogy az I. r. vádlott a tárgyaláson hivatkozott először arra, hogy egy bördaganatot távolítottak el jóval a cselekmény után a testéről és annak hege látszik rajta. Ezt azonban az orvosszakértőnek nem mondta el kérdésre sem.

Kiemelendőnek tartotta ennek kapcsán, hogy a szakértői exploráció során beszerzett adatok vallomásként nem értékelhetők, így az elsőfokú bíróságnak az I. r. vádlott terhére alkalmazott ezen érvelése jogszabálysértő.

Arra is rámutatott, hogy az ország¹-beli büntetés-végrehajtási intézet tájékoztatása sem cáfolta meg az I. r. vádlott előadását, az elsőfokú ítélet ezen megállapítását is iratellenesnek tartotta.

Itt hivatkozott az I. r. vádlott kezelésével kapcsolatos orvosi dokumentáció beszerzésének szükségességére és alaptalannak tartotta az ezt szorgalmazó védői indítvány elutasításának indokolását. Véleménye szerint a kezelt beteg azonossága vagy eltérő volta egyértelműen megállapítható lett volna.

A biomechanikai szakértő kapcsán az elsőfokú bíróság az eseti szakértői véleményére és a szakértő tárgyaláson tett megállapításaira iratellenesen utalt és ezen iratellenes megállapításokból vont le helytelen következtetéseket.

Kérte, hogy a másodfokú bíróság az eseti szakértő tárgyaláson történt meghallgatásáról felvett jegyzőkönyvre kiemelt figyelmet fordítson.

Az eseti szakértő a tárgyaláson előadta, hogy a testmagasság vizsgálatához az 1998-as V utcai felvételeket használta, a mozgáselemzést az 1998-as a Z utcai felvételek alapján végezte el, e kettő alapján legfeljebb annyi állapítható meg, hogy a két 1998-as felvételen szereplő személyek lehetnek (azaz nem bizonyosan!) azonosak, de az 1998-as felvételek és a 2013-as felvételek összehasonlítása során mégis abból indult ki, hogy a V és Z utcai felvételeken szereplő személyek bizonyosan azonosak.

Arra is rámutatott ezzel összefüggésben, hogy a 2013-as felvételek és az 1998-as a V utcai felvételek között a három paraméter (testmagasság, testalkat és mozgás) egyezősége akkor vethető

fel, ha bizonyosnak vesszük, hogy az 1998-as a V és Z utcai felvételeken ugyanaz a személy látható. Ezt követően több részletet is idézett a szakértőnek a tárgyaláson feltett kérdéseiből, illetve a szakértő arra adott válaszaiból.

Ezek alapján azt látta rögzíthetőnek, hogy az eseti szakértő az elsőfokú tárgyaláson kijelentette, hogy nem tudja teljes bizonyossággal megállapítani azt, hogy az 1998-as felvételeken szereplő személy az I. r. vádlott.

Ebből következően pedig az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy az eseti szakértő szakvéleményét a tárgyaláson is a nyomozati szakban adott szakvéleményekkel egyezően tartotta fenn és adta elő, iratellenes.

Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság az eseti szakértő által előadottakat hiányosan értékelte, indokolási kötelezettségét e tekintetben súlyosan megsértette, ami - figyelemmel arra, hogy az I. r. vádlott bűnösségének megállapítása szempontjából a szakértő véleménye különös súllyal esett latba - az elsőfokú bírósági ítélet felülbírálhatatlanságához vezet.

A „ország1-beli tanúk” vallomásai kapcsán az elsőfokú bíróság iratellenesen rögzítette, hogy a tanúk vallomásával kapcsolatban aggály, ezzel együtt a vallomástételükhöz kapcsolódó érdek az eljárásban nem merült fel.

Az I. r. vádlott ugyanis több esetben jelezte, hogy ezek a tanúk az ellenük ország1-ben folyamatban lévő büntetőeljárásokban igenis várhattak kedvezőbb elbírálást.

Az elsőfokú bíróság azonban meg sem kísérelte azt, hogy a szlovák tanúk esetében a vallomástételhez fűződő érdek tekintetében tényadatokat szerezzen be, minden bizonyítás nélkül vetette el az I. r. vádlott e körben megtett nyilatkozatát.

Azt, hogy a bíróság fenti megállapításai tévesek, teljes bizonyossággal és kétséget kizáróan bizonyítja az ország1 Legfelsőbb Bírósága 4 To 6/2016. szám alatt hozott határozata, amelyben a Legfelsőbb Bíróság többek között azért helyezi hatályon kívül az ítéletet, mert a tanú19 és a tanú20 vádlottak, valamint az ügyben a magyarországi ügyszámhoz hasonlóan tanúként résztvevő és a magyarországi eljáráshoz hasonlóan az I. r. vádlottra terhelő vallomást tevő a tanú9, a tanú10 és a tanú8 tanúk tekintetében megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság nem járt el helyesen akkor, amikor e személyek többi vádlottat, így a jelen ügy I. r. vádlottját is terhelő vallomását aggály nélkül elfogadta úgy, hogy nem vette figyelembe azt az igazolt tény, hogy e személyek közül több, az ellenük folyamatban lévő büntetőeljárásokban egyes hatóságokkal háttér-megállapodásokat kötött, amelyek esetében nem tisztázott, hogy ezek alapján milyen előnyökben részesültek. E személyek tekintetében megállapítható, hogy több olyan élet ellenes bűncselekmény elkövetése miatt maradtak büntetlenek, amelyekben érintettségük bizonyítottan látszik, amelyek tekintetében nem tisztázott, hogy büntetőjogi felelősségre vonásuk miért maradt el. E személyek vallomásai eltérnek részben saját más eljárásban tett vallomásaiktól, részben egymás vallomásaitól, részben az egyéb bizonyítékoktól.

Csatolta a határozat eredeti példányát is azzal, hogy annak fordítását nem végezte el, megállapításait a vádlott segítségével tette és, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben az irat egyes oldalai elvesztek. Ezért kérte az irat eredeti hiteles példányának beszerzését, arról hiteles magyar nyelvű fordítás készítését, majd ennek alapján az irat lényeges megállapításainak jelen eljárásban ismertetését.

Rögzíthetőnek látta, hogy a tanúk ország1-beli vallomása a magyar Büntetőeljárás Törvénynek nem felelt meg, így azok bizonyítékként nem használhatók fel.

Az elsőfokú bíróság e körben a tanú9 vallomásának értékelése körében tett általános megállapításokat, mely szerint a magyar Be. konkrét szakaszai a tanú9-cel közölt figyelmeztetéseknél nincsenek megjelölve, a magyar rendelkezésekről nem tájékoztatták.

Ugyanakkor a jegyzőkönyvből szerinte kitűnik, hogy az ország1beli Büntetőeljárás Törvény gyakorlatilag azonos tartalommal tartalmazza azon figyelmeztetéseket, amelyeket a tanúval a magyar Be. alapján is közölni kell kihallgatása elején.

Az elsőfokú bíróság e megállapítását jogszabálysértőnek minősítette, mert a Be. 85.§ (3) bekezdése a tanúvallomás akadályai és a kötelező figyelmeztetések körében pontos, részben célzottan jogszabályhelyekre (Be. 81-82.§) mutató, részben szó szerint kötelező szövegű figyelmeztetéseket tartalmaz, amelyek esetében a hasonló fogalom nem értelmezhető. Véleménye szerint garanciális eljárási kötelezettségek betartása esetén nem engedhető meg olyan értelmezés, amely a jogszabálytól eltérést arra hivatkozással engedi meg, hogy az alkalmazott eljárás hasonlít arra, mint ami a jogszabály alapján kötelező.

Az elsőfokú bíróság azzal, hogy e tanúk vallomásait figyelembe vette, a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjában fel nem sorolt olyan eljárási szabálysértést vétett, amely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetőleg a büntetés kiszabására, és amely eljárási hiba a másodfokú eljárásban a tanúvallomások kirekesztésével vagy a releváns tények bizonyítékként történő beemelése mellett a tanúk kihallgatásával orvosolható.

A védő részletesen foglalkozott a bizonyítási indítványok elutasítása kapcsán megfogalmazott elsőbírói állásponttal.

Nem osztotta a korábban már kifejtettek alapján, hogy az I.r. vádlott egészségügyi dokumentációjának beszerzése indokolatlan lett volna.

Azzal összefüggésben, hogy az elsőfokú bíróság elutasította a tanú21, a tanú22 és a tanú23 meghallgatására irányuló indítványokat arra utalt, hogy az a körülmény, hogy az ügyész felbujtót az ügyben nem vádol, nem mentesíti a bíróságot a tényállás feltárásának kötelezettsége alól.

A tanú24, a tanú25, a tanú46, a tanú26, a tanú27 és a tanú28 tanúk nyilatkoztatására irányuló indítványt a bíróság elutasította. Ezt azért tartotta alaptalannak, mert még, ha a Kávéházban megtörténtek bizonyíthatóságát a bíróság el is veti, abból nem vonható le olyan következtetés, hogy az első - a Hotelben megtörtént - esemény sem lenne valós.

A 80. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben előterjesztett védői indítványt az elsőfokú bíróság az I.r. vádlott biztonságának megőrzése okán utasította el. Véleménye szerint azonban törvényesen nincs ilyen elutasítási lehetőség.

A tanú29, a tanú30, továbbá a tanú31 tanúkenti nyilatkoztatására, valamint a tanú32 naplójának beszerzésére irányuló indítványok elutasítása kapcsán annyi észrevételt tett, hogy a bíróság által rögzített egyéb megállapítások okán az ezen indítványokban megjelölt bizonyítás valóban szükségtelen, azonban abban az esetben, ha a másodfokú eljárásban bármely olyan bizonyíték figyelembe vételre kerülne, amelyet az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe, a bizonyítás e tények tekintetében ki kell terjedjen a védelem által előterjesztett bizonyításra is.

Az ügyész fellebbezésének irányával összefüggésben azt úgy értelmezte, hogy az ügyész mindkét fellebbezéssel érintett vádpont tekintetben részbeni hatályon kívül helyezést és a megismételt eljárásban eltérő tényállás megállapítását célozza, amely két vádpont alapján az I. r. vádlott tekintetében a tényállást helyesnek, ezáltal helybenhagyandónak tartja.

A III. r. vádlott védője fellebbezését szintén részletesen megindokolta írásban is.

Elsődlegesen azt indítványozta, hogy az ítélet tábla - a felmentő rendelkezést nem érintve - az ítéletet a Be. 372.§ (1), (2) bekezdése alapján változtassa meg és a III. r. vádlott az ellene emelt vád alól mentse fel.

Másodlagosan tárgyalás tartását és azon a tanú8, a tanú9, valamint a tanú10 tanúk meghallgatását indítványozta.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a III. r. vádlott más ügyben volt letartóztatva. Ennek megfelelően pedig rendelkeznie kellett volna az előzetes letartóztatásban töltött idő beszámításáról.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság Ün.221/2012/2. számú végzése az előre kitervelten, nyereségvágyból, több emberen, sok ember életét veszélyeztetve elkövetett emberölés megalapozott gyanúja alapján folyó eljárásban rendelte el a III. r. vádlottal szemben kényszerintézkedés alkalmazását 2012. július 15. napján.

A jelen eljárás tárgyát képező 3. tényállási pont már a 2012. július 14.-i őrizetbe vételi határozatban is szerepelt.

Az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlanságával összefüggésben azt hangsúlyozta, hogy fellebbezése írásbeli indokolásában szereplőkkel nem az elsőfokú bíróság mérlegelését kívánja támadni, csupán a megalapozottság vizsgálatakor irányadó szempontokra szeretne hivatkozni.

Egyetértett azzal az elsőbírői állásponttal, hogy V utcai robbantásos emberölés bizonyítékait négy nagy csoportra lehet osztani. Ezekből aggálytalanul meg lehet állapítani az elkövetés körülményeit és következményeit, valamint a sértett3 - aki nyilvánvalóan a támadás közvetlen célpontja volt - potenciális, illetve valószínű ellenségeit.

A negyedik bizonyítékkört tartotta a legproblémásabbnak, amely a vádlottak cselekvőségére vonatkozó vallomásokból, szakértői véleményekből és egyéb bizonyítékokból áll.

Elsődlegesen arra mutatott rá, hogy álláspontja szerint nincs olyan bizonyíték, ami alapján a III. r. vádlott cselekvőségét és bűnösségét kétséget kizáróan meg lehetne állapítani. Kizárólag közvetett bizonyítékok állnak rendelkezésre.

A tanú8 vallomásának releváns tartalma is ilyennek tekinthető, hiszen ő nem tud magyarul, tehát a felbujtásnak közvetlen tanúja nem lehetett, másrészt ő sem állította, hogy hallotta volna azt, hogyan bírta rá a III. r. vádlott a I. r. vádlottat a cselekmény elkövetésére. Ezek a közvetett bizonyítékok pedig inkább kizárják egymást, zárt logikai láncolatot egyáltalán nem alkotnak.

A megalapozottság körében elvárás, hogy a bizonyítékokat teljes körben, összefüggéseikben is meg kell vizsgálni, majd azokat a logika és az ésszerű gondolkodás szabályainak megfelelően kell értékelni.

Mindezzel szemben tény, hogy a törvényszék a tanú8 vallomása alapján állapította meg a III. r. vádlott cselekvőségét és bűnösségét. Ez így akkor sem lenne elegendő, ha igaz volna, hogy a tanúnak semmiféle érdeke nem fűződött az önmagát is terhelő nyilatkozat megtételéhez.

Arra is felhívta a figyelmet, hogy a tanú nem jelent meg a magyar bíróság előtt, őt kérdezni nem lehetett. Ezért fokozottan kellett volna ellenőrizni szavahihetőségét, de legalább azt, hogy fűződött-e valamilyen érdeke ahhoz, hogy meghatározott tartalmú tanúvallomást tegyen.

Vélemény szerint ezzel kapcsolatban a törvényszék téves következtetésre jutott.

Tisztázni kellett volna, hogy mi volt a tanú8-nak a magyarországi cselekményre vonatkozó kijelentéseit motiváló tényező. Egyáltalában hogyan kerülhetett szóba egy ország1beli eljárásban ez az információ. Álláspontja szerint az ország1 nyomozó hatósága a sajátjaként kezelte az ügyet, így a kihallgatott személyeknek igenis érdekük fűződhetett az eljárás előmozdításához. Különös tekintettel arra is, hogy a tanú8, a tanú9, a tanú10 is függő helyzetben volt a vallomás megtételekor. A tanú12ről ilyen adat nem áll rendelkezésre, ő meg is tagadta a vallomástételt. Ez a lehetőség megillette a másik említett három tanút is, ennek ellenére ők saját magukat is terhelő nyilatkozatokat tettek.

Nyilvánvaló, hogy a tanú8 esetében is felmerülhet legalább a pszichikai bűnsegédi szerep az V utcai cselekményt illetően, ha igazat mondott. Így a saját magára is terhelő nyilatkozat megtétele egyértelműen a vádalkujával magyarázható.

A tanú8 az ország1 nyomozó hatóság előtt tette a vallomását (igaz magyar rendőr is volt jelen), amelyben részletesen kifejtette, hogy ő maga milyen tevékenységet folytatott, magát is terhelte azzal, hogy az ország1-beli ügyben vállalta a kényelmetlenné váló tanúk eltüntetésének szervezését. Az ország1-magyar együttműködés a kriminális összefonódásokra is tekintettel nyilvánvalóan olyan szinten állt, hogy a felderítésben és a bizonyításban való együttműködés nem maradhatott jutalom nélkül.

Szerinte a tanú8 vallomása tipikusan vádalkus nyilatkozat.

A tanú8 2014. július 21-én tette meg a jelen ügyben felhasznált vallomását. Tényként lehet megállapítani, hogy a saját ügyében vádalkut kötött az Ország1 Speciális Ügyészséggel, ennek alapján július 14-én a vádhatóság javaslatot tett a mérsékelt ítéletre. A vádalku eredményeképpen róttak ki rá a jelen ügyben történt kihallgatása körüli időben 14 és fél év szabadságvesztés, miközben bűntársa (és főnöke) - a tanú33 - életfogytig tartó fegyházát kapott, részben éppen a tanú8 vallomásainak köszönhetően.

A vádalkut még jóvá kellett hagynia a bíróságnak, amire csupán augusztus elején került sor. Egyértelműen megállapítható tehát, hogy a tanú8 akkor tett önmagára és másokra is terhelő vallomást, amikor vádalkujának eredménye egyáltalán nem volt biztosított. Így érthető, hogy az ország1 hatósága előtt olyan vallomást tett, amelyben megerősítette saját szerepére vonatkozó kijelentéseit, továbbá értékes „segédpontokat” szerzett a vádalku jóváhagyásához, ami egyébként meg is történt.

A tanú8-nak tehát elementáris érdeke fűződött ahhoz, hogy a jelen ügyben olyan vallomást tegyen, ami a nyomozó hatóságot segíti. Ettől természetesen még igazat mondhatott, de érdektelennek a tanú8 semmi esetre sem nevezhető. Így az irányadó gyakorlat szerint csupán azokat a tényállításait lehet hitelt érdemlőnek elfogadni, amit más, lehetőleg tőle független bizonyíték is alátámaszt. Márpedig vallomására vonatkozóan ilyen bizonyítékok nincsenek, legalábbis, ami a III. r. vádlottat illeti.

A tanú8-cal végzett felismerésre bemutatással összefüggésben súlyos törvénysértésre hívta fel a figyelmet, ami az ország1-beli előírásokkal is szembemegy, de egész biztos, hogy a magyar közrendbe ütközött, ezért a kinti felismerésre bemutatások, azok eredményétől függetlenül kirekesztendők a bizonyítékok köréből.

A magyar törvény szerint (Be. 185.§ (1) bekezdés) a gyanúsított és a védő is jelen lehet a felismerésre bemutatásnál. Ez alól meghatározott esetekben kivétel tehető, ilyenre azonban nincs utalás a jegyzőkönyvben.

A III. r. vádlott a felismerésre bemutatás időpontjában (2014. július 21.) már a V utcai ügyben gyanúsított volt, aki védőt-hatalmazta meg a védelem ellátásával.

Érdemben is foglalkozott a felismertetésre bemutatás alkalmával elhangzottakkal.

Rámutatott arra, hogy a hátrafésült fekete haj pl. egyáltalán nem illik a III. r. vádlottra. Ezzel magyarázta, hogy az ítélet indokolása nagyvonalúan el is hagyta ezt az ismertetést.

Véleménye szerint a III. r. vádlott nem az az ember, akire azt szokták mondani, hogy kisportolt alakja van, egyes vallomások szerint bujkálásának időszakában el is hízott, tipikusan zakót visel, ami így külső szemlélőben nem is kelti kisportolt ember benyomását. Azt is tényként lehet megállapítani, hogy a III. r. vádlottnak soha nem volt Becenév1 a beceneve. Kétségtelen, hogy üzte az ökölvívó sportot, de kérdés, hogy a tanú8 erről kitől és hogyan szerezhetett tudomást.

Álláspontja szerint az elsőfokú ítéletnek rögzíteni kellett volna, hogy a tanú nem ismerte fel a III. r. vádlottat. Az 1994-ben készült képen 90 %-os valószínűséggel azonosította csak, megjegyezvén, hogy itt nincs a haja hátrafésülve. A másik tablón pedig egyáltalán nem ismerte fel.

Véleménye szerint minden csak törtszázalékban meghatározható felismerés pusztán csak hasonlóságot mutat, bizonyosságot, valódi felismerést csak 100 %-kal lehet kifejezni.

Részletesen elemezte még más ország1-beli tanúk nyilatkozatait.

Arra utalt, hogy a tanú12 nem erősítette meg a tanú8 által elmondottakat a III. r. vádlottra vonatkozóan. A tanú12 az önvád lehetőségére hivatkozva utasította vissza a hatóság részére adatok közlését, mindamellett kijelentette, hogy a III.r. vádlottal és a többi terhelttel semmilyen kapcsolatban nem áll.

Nem értett egyet az elsőfokú ítélet azon megállapításával, hogy tekintve, hogy a tanú12 gyakorlatilag nem tett vallomást az ügyben, azt a bíróságnak nem is kell értékelési körébe vonnia. Szerinte a helyes értelmezés mellett ugyanis a tanú12 cáfolta a tanú8 elmondását.

A tanú9 esetleges érdekelttségét a törvényszék kizárta azzal, hogy az ő kinti cselekményének megítélésére nem lehetett kihatással egy magyarországi vallomás megtétele, már csak azért sem, mert az I. r. vádlottat a magyarországi cselekménnyel terhelő vallomását 2013. augusztus 16-án tette meg és a vádemelési határozat 2013. július 12-én megszületett.

A törvényszék azonban elhallgatta, hogy a tanú9 esetében a vádemelést elhalasztották 2013. július 26-án, így tehát neki a függőhelyzet miatt elemi érdeke volt a hatóságok számára értékes információk szolgáltatása.

A tanú egyébként a hatóságokkal együttműködve több bűncselekmény felderítésében nyújtott segítséget. Nyilvánvalóan a rendőrség informátora volt. Mindez a szavahihetőségét valóban nem dönti meg, azonban az egyértelmű igazolást nyert, hogy érdeke fűződött meghatározott tartamú vallomás tételéhez. Így pedig az általa elmondottakat fokozott gondossággal kell vizsgálni, elfogadni pedig csak azt lehet, amit egyéb bizonyítékok is alátámasztanak.

Kiemelte még, hogy a felismerésre bemutatáson a tanú15-t azonosította, mint magyarországi főnököt, a III. r. vádlottat viszont nem ismerte fel.

Az ítélet szerint azonban a V utcai robbantás idején a tanú15 fogva volt, így az I. r. vádlottnak utasítást adó magyarországi főnök nem lehetett, mint ahogy a szintén fogva volt IV. r. vádlott sem. Így egyetlen lehetőség, hogy a III. r. vádlott adta az utasítást.

Ezt a következtetést azonban súlyosan tévesnek, de legalábbis megalapozatlannak minősítette. Mindez ugyanis azt feltételezi, hogy a felbújtó csupán három ember közül kerülhetett ki. Ez azonban egyáltalán nem lett bizonyítva és legkevesbé következik a tanú9 vallomásából, aki az I. r. vádlottat illetően egy magyarországi főnökről beszél, őt azonosította a 2012-es találkozás alapján, ez

a személy pedig nem a III. r. vádlott volt.

A tanú10-t a tanú9-cel együtt rendkívül súlyos bűncselekmények elkövetésével gyanúsították, azonban a vádemelést elhalasztották 2013. július 26-án. Erre tekintettel róla is elmondható, hogy igencsak érdekelt volt a hatóság számára meghatározott vallomás megtételében. Nyilvánvalóan ezzel függ össze, hogy részletesen beszámol a tanú3 megöléséről.

A tanú elmondta, hogy a V utcai robbantásról a médiumokból szerzett tudomást, és csak ezt követően hallomásból szerzett további információkat, a III. r. vádlottról egyáltalán nem beszélt. Világosan kijelentette, a megrendelőről nincs tudomása. Arról viszont volt, hogy kik lehetett az I. r. vádlott magyarországi főnökei.

Ezért tartotta iratellenesnek az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, mely szerint a vallomása behatárolta a III. r. vádlottat azzal, hogy egy fűtőolaj ügy kellemetlen tanúját ölték meg.

Ezzel szemben a tanú10 megjelölte a magyarországi lehetséges megrendelőket, egy testvérpárt, vagy nagyon közeli társakat politikai lefedettséggel. Ez pedig éppenséggel a III. r. vádlott által elmondottakat támasztja alá.

Az ítélet szerint egy családi házban ő is jelen volt a tanú12-vel és a tanú8-cal kb. egy hétig és járt oda a tanú3 is az I. r. vádlotthoz és olyanokról beszéltek, hogy „elhozta neki, már minden együtt van”. Így ez a vallomás is kétségeket ébreszt a tanú8 elmondásával szemben.

Összességében úgy látta, hogy a tanú8 vallomásának a III. r. vádlottra vetített részét egyetlen ország1-beli tanú sem támasztotta alá.

Lehetett volna ellenőrizni a tanúk által elmondottakat, pl. a lakásokra vonatkozóan, ez azonban nem történt meg, így a tényállás e tekintetben felderítetlen.

A tanú35 a V utcai ügyel kapcsolatban a III. r. vádlott esetleges szerepére érdemben semmit nem tudott mondani. Bizonytalan, hallomásból szerzett információja aligha alkalmas arra, hogy a tényállás bármely mondatát alátámassza. Nyilvánvalóan ki kellett volna hallgatni a tanú34-t, hiszen ő volt a megnevezett forrás, aki egyébként 2015 év végétől ország1-ben van fogvatartva.

Az ügyészi indítványról úgy vélekedett, hogy az kifejezetten az elsőfokú bíróság mérlegelését támadja. A törvényszék megállapításait torzító módon leegyszerűsíti, majd ezt a helytelenül értelmezett tételt próbálja cáfolni. A vádhatóság arra hoz fel érveket, hogy az elsőfokú bíróság az általa említett tanúkkal kapcsolatban néhány körülményt nem értékelt, illetőleg nem megfelelően értékelt. A vádhatóság azonban csupán néhány kiragadott példával próbálja „leminősíteni” tanúk szavahihetőségét alátámasztani.

Általános érvénnyel szögezte le, hogy a tanúk esetében félelemre való hivatkozás nem igazolhatja, nem mentheti a hamis tanúzást. A harag, a bosszúvágy még kevésbé. Hangsúlyozta, hogy nem lehet feladata a bíróságnak, hogy a valótlan állítások indokait feltárva próbálja meg kihámozni a tanúk kijelentéseinek igazságtartalmát.

Ezt követően maga is számos hivatkozást vonultatott fel konkrét tanúk állításait idézve, amelyek cáfolták az ügyészség által felvetett következtetéseket.

Hivatkozott itt a tanú4, a tanú36, a tanú6, a tanú16, a tanú37, a tanú7, a tanú38 vallomásainak eltérő, ellentmondásos részleteire.

A III. r. vádlottra vonatkozó bizonyítással kapcsolatban összefoglalóan azt említette meg, hogy a III. r. vádlottat illetően csupán utalás van arra, hogy neki miért fűződött érdeke a sértett megöléséhez és

miért ő volt az egyetlen személy, aki ezt az I. r. vádlott felhasználásával elkövethette.

Ez a két tétel (az érdek és mások kizártsága) azonban sem külön-külön, sem pedig együttesen nem alapozza meg kétséget kizáróan a III. r. vádlott bűnösségét.

Az érdeket illetően nem vitatta, hogy a sértett³ megemlítette vallomásában a III. r. vádlottat is, ugyanakkor a konfliktus mindenekelőtt a tanú¹⁶-tal és társaival szemben állt fenn. A III. r. vádlott távolról sem az egyetlen, még kevésbé a legveszélyesebbnek megjelölt személy volt a sértett³ vallomásában. Mivel pedig a nyilatkozat tartalma már ismert volt, a sértett³ megölése nem feltétlenül volt érdeke az érintett embereknek, legfeljebb a bosszú vezérelhette részükről az elkövetést.

Számos olyan tény hangzott el, ami ok lehetett a sértett³ elhallgattatására és nincs kétséget kizáróan bizonyítva, hogy csak ebből a körből (cég¹, cég²) kerülhetett ki az emberölés megrendelője.

Még azt sem tartotta kizárhatónak, hogy az elkövető maga határozta el a cselekmény végrehajtását, tehát nincs külön felbújtó.

Ahogy az 1. tényállásnál sem szűkítették le a lehetséges megbízói kört, úgy a 3. tényállási pontnál is lehetséges számos olyan ok, ami végül a robbantáshoz vezetett.

A másik tétel, ami az ítélet indokolásán végigvonul, hogy a III. r. vádlott volt egyedül szabadlábon a fentiek szerint meghatározott körből, tehát ő a felbújtó.

Ezt azonban egy valóságos tényből egy másikra való helytelen következtetésnek tartotta.

Az ítéleti tényállás semmit sem közölt a megbízás időpontjáról és módjáról, annyit írt le az ítélet, hogy a rábírásnak 1998. júliusát megelőzően kellett megtörténnie. Ezért pedig szerinte nem lehet jelentősége annak, hogy a tényleges elkövetéskor ki volt szabadlábon és ki nem. Egyáltalán nem zárható ki az, hogy az emberölésre vonatkozó döntés már korábban, akár a felvételek kikerülése előtt, akár azt követően megszületett, aminek végrehajtása aztán bármilyen okok miatt elhúzódhatott.

Tekintettel arra, hogy a megbízás konkrét módjára sincs a tényállásban rögzített adat, a szabadlábon létből egyáltalán nem következik, hogy az volt a felbújtó, aki épp büntetés-végrehajtási intézetben kívül tartózkodott.

Nincs ugyanis arra bizonyíték, sőt elfogadott tényállítás sem, hogy a rábírás személyesen történt volna. A börtönben való elhelyezés egyáltalán nem akadályozta a felbújtói magatartás tanúsításának és e körben felhívta arra is a figyelmet, hogy okirattal is bizonyított, hogy a IV.r. vádlottnak a büntetés-végrehajtási intézetben is volt telefonja.

Idézte e körben a tanú⁴ nyilatkozatát is, „hogy, ha ezek az emberek börtönben kerülnek, mindig van náluk telefon és a kapcsolattartás nem okoz nekik problémát a börtönből sem”.

Ténynek nevezte azt is, hogy a III. r. vádlott a vele szembeni eljárás lehetőségének megszűnéséig külföldön bujkált.

Igaz, vannak egyes vallomások, amelyek szerint itthon is megfordult, de arra nincs bizonyíték, hogy éppen a megbízás kiadásakor is itt járt.

Persze a felbújtás akár külföldön is megtörténhetett, de ez lényegében ugyanolyan következtetés, minthogy a megbízás börtönből is jöhetett.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság hibás ténybeli következtetéssel, kizárásos alapon állapította meg a III. r. vádlott cselekvőségét.

Arra is rámutatott, hogy még a törvényszék sem állapította meg a III. r. vádlottról azt, hogy

agresszív személyiség volna, részletekbe menően utalt e körben a szakértők megállapításaira.

Egyértelműen megállapíthatónak látta, hogy a sértett³ ellen elkövetett bűncselekmény időpontjában a III. r. vádlottnak éppen az volt az érdeke, hogy minél kevésbé kerüljön látókörbe, vagyis az olajozással kapcsolatos felelősségre vonás elkerülése volt az elsődleges cél. Ezek a megfontolások legalábbis közvetve cáfolják, hogy egyrészt a robbantásos elkövetéssel egyetértett volna, azt pedig különösen, hogy fűnek-fának beszámolt volna terveiről, ha ilyenek lettek volna.

Magáról az eljárás lefolytatásáról úgy vélekedett, hogy abban súlyos törvénysértések történtek, amelyek a terheltet védelemhez való jogának az érvényesülését akadályozták.

Ilyennek jelölte meg a III. r. vádlott (és az I. r. vádlott) tanúkenti kihallgatását akkor, amikor mindketten potenciális gyanúsítottak voltak.

Megengedhetetlennek tartotta azt is, hogy a nyomozó hatóság elfogadta pl. a tanú³⁶ azon hivatkozását, hogy bizonyos dolgokról nem beszél, mert fél.

Valójában - különösen a tanú⁴ esetében - a homlokegyenest ellentétes tartalmú vallomások megtételének az okait is fel kellett volna deríteni, nem pedig a vád és a bíróság spekulációjára hagyatkozni.

A legsúlyosabb eljárási törvénysértésnek azt tartotta, hogy a törvényszék - noha próbálta szélesebb alapokra helyezni a tényállás megállapítását - valójában kizárólag a tanú⁸ vallomására építette a megállapításait.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának következetes gyakorlata értelmében egyezményt sért, ha a bűnösség megállapítása kizárólag vagy döntően olyan vallomás/okra/ épül, amelyekkel kapcsolatban a terhelt a hivatkozott jogát gyakorolni nem tudta (ld. pl. Unerpertinger kontra Ausztria, 9120/80. sz. kérelem, 1986. november 24-i ítélet).

A büntetés kiszabásával összefüggésben azt fejtette ki, hogy nem tudja elfogadni a törvényszék érvelését az időmúlással kapcsolatban.

A büntető igény érvényesítésének kockázata az államot terheli (62/2006.(XI.23.) AB határozat) a következmények nem háríthatók a terheltekre. A cselekmények elkövetését közvetlenül követő nyomozások számos hiányosságát tárták fel a későbbiek során.

Utalt arra is, hogy az előzetes letartóztatás akkor is enyhítő körülmény, ha egyébként viszonylag kevesebb idő telik el az ítéletig. Ez tehát mindenképpen figyelembe veendő.

Az egyéni prevenciót illetően szerinte egyáltalán nem lényegtelen, hogy a cselekmény óta a terhelt követett-e el újabb bűncselekményt? A III. r. vádlott esetében erre a kérdésre nemmel lehet válaszolni.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség képviselője a másodfokú nyilvános ülésen az írásbeli indítványukban foglaltakat fenntartotta, a védők írásban benyújtott fellebbezés-indokolásaiban kifejtettekkel reagált.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékű megsértéséről nem lehet beszélni, amely az eljárás megismétlését kellene, hogy maga után vonja.

Az eljárási szabályok körében megjegyezte, hogy a hiánypótlás során az elsőfokú bíróság a vonatkozó tárgyalási jegyzőkönyveket megfelelően kijavította, így megállapítható volt, hogy a

2015. február 12-én és 2015. február 20-án megtartott tárgyalásokon tolmács is részt vett, a 2015. április 28-án tartott tárgyaláson pedig az ülnök1 mellett nem az ülnök2, hanem az ülnök3 járt el ülnökként.

Úgy ítélte meg, hogy a védelmi fellebbezések alapvetően felmentést céloznak, így foglalkozott a bizonyítékok értékelésével, és véleménye szerint bizonyítási nehézségek az ügyben az elkövetők személyének megítélése körében merültek fel.

Az 1., 2. és 3. tényállási pontoknál voltak olyan objektív bizonyítékok, amelyek megalapozták az e cselekmények tettese személyének megállapítását, az I. r. vádlott bűnösségét, továbbá a tettes személyéhez kapcsolódóan a 3. tényállás felbujtóját, a III. r. vádlott bűnössége megállapítását is.

Az elsőfokú ítélet indokolásának III. pontja az eljárás során beszerzett lényeges bizonyítékok leírását kellő részletességgel tartalmazza. Ezekből csak az elkövetők személye szempontjából releváns bizonyítékokat emelte ki és részletezte.

Az 1. és 2. tényállásokkal kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a nagyszámú helyszíni tanú a cselekmény egy-egy részmozzanatát észlelte, de ezekből megállapítható volt, hogy az elkövető a lőfegyvert egy parkoló gépkocsi alá dobta, és az is, hogy egy kapualjban ledobta a sapkáját, kesztyűjét és a kabátját.

Ezek a szemtanúk azonban nem tudtak megbízható, személyazonosítást lehetővé tevő személyleírást adni.

A tanú1 és a 37. tanú a székház közelében látott gépkocsiban ülő 3 személyről nem a vádlottakra illő személyleírást adott.

A nyomozó hatóság az elkövetéshez használt géppisztolyt, az elkövető által viselt és eldobott sapkát, kesztyűt és kabátot lefoglalta.

Ugyancsak lefoglalásra került az elkövetéshez használt gépkocsi is. Ebben találtak egy kék-sárga sporttáskát, abban egy balkezes fekete bőrkesztyűt, egy jobb kezes munkáskesztyűt, valamint egy szatyorban 27 db lőszert.

A sapkában, kesztyűben a vegyész-szakértő szerint olyan fekete festéklapkák voltak, amelyek a géppisztoly hangtompítójának festékbevonatából, vagy azzal azonosan festett felületről származtak.

A helyszínen hagyott ruhában talált üvegszemcsék többsége a sértett gépjármű a sértett gépjárművéből biztosított üvegmintával reprezentált üvegtárgyról vagy azzal megegyező minőségű üvegtárgyból származtak.

A gépkocsiban lefoglalt sporttáskában ugyancsak olyan festéklapkákat találtak, amelyek a géppisztoly hangtompítójának festékbevonatából vagy azzal azonosan festett felületről származtak.

A vegyész-szakértő szerint a gépkocsi jobb első üléséről biztosított elemi szálak a helyszínen hagyott kabáttal azonos minőségű textíliából származtak, a kabátról biztosított elemi szálak pedig a gépkocsi üléseinek kárpitozásával azonos minőségű textíliából.

A helyszínen hagyott kabáton, kesztyűn, sapkán lőmaradványok voltak, melyek igazolták, hogy az azokat viselő személy nagy valószínűséggel tüzfegyverből lövéseket adott le.

Részletesen elemezte a DNS-vizsgálatok eredményeit is.

Ezekből, összegzésként azt látta megállapíthatónak, hogy az elkövető által viselt sapkában kizárólag az I. r. vádlott DNS-e volt kimutatható, az I. r. vádlott DNS-ét megtalálták az elkövető által viselt mindkét kesztyűben is, és az I. r. vádlott az egyetlen személy, akinek a DNS-e mindhárom, az elkövető által utoljára viselt ruhadarabon megtalálható volt.

Véleménye szerint az I. r. vádlott védekezését az elsőfokú bíróság az ítélete 34-45. oldalain helyesen nem fogadta el.

Részletesen foglalkozott a vádlott alibijére, a ruhadarabokon talált DNS-ére adott magyarázataival és azok cáfolatával, az őt menteni igyekvő tanúk vallomásaival, azok elfogadhatatlanságával.

Az I. r. vádlott védőjének fellebbezés-indokolásával kapcsolatban megjegyezte, hogy a közel azonos testmagasság tekintetében a védő állítása iratellenes, hiszen maga az I. r. vádlott is azt vallotta, hogy a tanú3 alacsonyabb volt nála és ezt a tanú43 és a tanú45 tanúk is megerősítették, de egyébként is a tanú3-nak az elkövetői körből való kizárása nem csupán a testmagasság alapján történt.

A védő az elsőfokú bíróság által értékelt számtalan bizonyíték közül ragadott ki párat és azokkal próbálta hitelteleníteni a bizonyítékok együttes értékelését.

Nem osztotta azt a védelmi érvelést, ami 100 %-os matematikai valószínűséget kíván meg egyes kiragadott bizonyítékoknál. Ez ellentétben áll a bizonyítékok összességükben történő vizsgálatának elvével.

Figyelmen kívül hagyta a védelem, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének eleget téve az ítélet 45-46. oldalain foglalta össze azokat a bizonyítékokat, amelyek kétséget kizáróan alátámasztják az I. r. vádlott bűnösségét a sértett2 sérelmére elkövetett emberölésben.

Tanúvallomások és okirati bizonyítékok alapján állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az I. r., a II. r. vádlottak és a tanú3 ismerte egymást, közös tevékenységeik is voltak. Ez a tény pedig erősíti az I. r. vádlott elkövetői minőségére vonatkozó DNS szakértői vélemény bizonyító erejét, mégpedig azzal, hogy az elkövető által használt tárgyakon (táskán, ruhadarabokon) a az I. r. vádlotthoz egyértelműen kapcsolódó személyek nyomai voltak.

Vizsgálta az elsőfokú bíróság annak lehetőségét is, hogy a sorozatlövéseket leadó elkövető lehetett-e a három személyen kívüli személy, vagy közülük más is. Idézte az elsőfokú bíróság által e körben tett megállapításokat, érveket.

Az elsőfokú bíróság részletesen foglalkozott a tanú16, a tanú15 és a tanú17 vallomásaival is, melyet az ügyész is idézett. Az elsőfokú bíróság e körben kifejtette, hogy 2000-ben az I. r. vádlott még nem került a nyomozó hatóság látókörébe és az ő elkövetői minőségének lehetősége csak jóval később, 2011-ben, a DNS eredmények kiderülésekor merült fel, továbbá a ruhák nem maradhattak a tanú39 akkor még nem létező gépkocsijában, a tanú17 nyilvánvalóan azért érdeklődött a DNS-nyomokról és egyértelműen a testvére megbízásából, mert az I. r. vádlott elkövetőként aggodhatott a nyomok megléte miatt.

Messzemenően egyetértett azzal, hogy az elsőfokú bíróság az I. r. vádlott bűnösségét e cselekményben aggálytalanul megállapította.

Ezt követően a II. r. vádlott felmentésével összefüggő elsőbírói érveket vette sorra, részletesen be is mutatva azokat.

Ezt az okfejtést azonban két vonatkozásban is támadhatónak tartotta.

Azt, hogy az I. r. vádlott úgy szerezte meg vagy kérte el a II. r. vádlottól a táskát és a kesztyűt, hogy

a II. r. vádlott azok tényleges felhasználási módjáról előzetesen ekkor nem tudott, illetve hogy a táska és a kesztyűk valamely korábbi közös akciójuk után maradt az I. r. vádlottnál, olyan feltételezéseknek minősítette, amelyeket tényadatok nem támasztanak alá.

Arra, hogy a táska, illetve a kesztyűk ily módon kerültek volna az I. r. vádlotthoz, maga a II. r. vádlott sem hivatkozott, pedig, ha történt volna ilyen, alapvető érdeke lett volna arról beszámolni, e körülményt a védekezésének alapjául tenni.

Az elsőfokú bíróság a történeti tényállásban az előzményi tények között maga is megállapította, hogy az I. és II. r. vádlottak mindketten az egykori ország²-ben, T-járásban születtek és évtizedes, közeli ismeretségben állnak egymással. Az ország¹-ben mindketten többször is voltak büntetve. Az I. r. vádlott egy olyan, a K-településen működő bűnelkövetői csoportot szervezett, amelynek a II. r. vádlott és a tanú³ is tagja volt. A csoporton belüli hierarchikus rendben a II. r. vádlott és a tanú³ feladata alapvetően az I. r. vádlottól kapott utasítások végrehajtásának megszervezése volt.

Ilyen tényadatok mellett teljesen indokolatlan és alaptalan annak feltételezése, hogy az I. r. vádlott elhallgatná a II. r. vádlott elől a bűncselekményre vonatkozó információkat. Ellenkezőleg, éppen azt tartotta életszerűnek, hogy az I. r. vádlott a bűncselekményhez olyan személy segítségét vette igénybe, akiben megbízik, aki a saját bűnelkövetői csoportjának a tagja. E szempontoknak a II. r. vádlott maradéktalanul megfelelt. Ezt összevetve a genetikai szakértői véleményben foglaltakkal, a logika szabályainak megfelelő, okszerű következtetés a II. r. vádlott vádbeli cselekvőségének, ebből következően bűnösségének megállapítása, nem pedig annak elvetése lett volna.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást hiányosnak tartotta, mert nem tartalmazza, hogy a sértett² sérelmére elkövetett cselekménynél használt gépkocsiban hátrahagyott, az elkövetéshez használt fegyvert tartalmazó sporttáska fülén talált DNS-minta megegyezik a II. r. DNS-ével, továbbá az elkövető által a helyszínen hátrahagyott kesztyűpárban is a II. r. vádlott DNS-ét találták meg.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló objektív bizonyítékok (DNS- minták), továbbá a tanúk vallomásai és más bizonyítékok alapján megállapított tényekből további tényekre - vagyis arra, hogy a II. r. vádlott nem segítette az I. r. vádlottat a sértett² sérelmére elkövetett emberölés elkövetése során - tévesen következtetett, a megállapított tényekből ugyanis éppen az ellenkezője következik.

Tekintettel arra, hogy a tényállás hiányának kiküszöbölése a II. r. vádlott terhére eltérő tényállás megállapítását eredményezné, ami a másodfokú eljárásban nem lehetséges, ezért e hiba csak az elsőfokú ítéletnek a II. r. vádlott vonatkozásában történő hatályon kívül helyezése útján orvosolható.

A 3. tényállás kapcsán szintén sorra vette a bizonyítékokat, azzal kezdve, hogy a robbantáshoz használt gépkocsit hogyan azonosították, hogy arról az volt megállapítható, hogy a tanú³ - aki egyértelműen az I. r. vádlotthoz köthető személy - vette 1997. szeptemberében a tanú⁷¹ nevére szóló, meghamisított személyi igazolvánnyal.

Részletesen bemutatta azt is, hogy a biztonsági kamerafelvételeken mi is volt látható.

Elemezte a biomechanikai szakértői megállapításokat is.

Utalt a törvényszék azon álláspontjára (ítélet 82. oldal), hogy a felvételeken szereplő kérdéses férfi azonosságának megállapítása önmagában nem szakértői kérdés. A bíróság azt a felvételek időpontjából, a férfi öltözkézből és kinézetéből szakértői vélemény nélkül is meg tudta állapítani. Nem volt kérdéses, hogy az 1998. július 2-i felvételeken sötét nadrágban, világos zakóban, az utcán szemből, illetve hátulról felvett, kopaszodó férfiról készült felvételek azonos férfit mutatnak.

A biomechanikai szakértői véleménye alapján egyértelműnek tartotta, hogy az 1998. július 2-án a biztonsági kamera által rögzített felvételeken lévő személy az I. r. vádlott.

A fentiek miatt nem osztotta az I. r. vádlott védőjének ehhez kapcsolódó érvelését.

Az I. r. és a III. r. vádlottra terhelő vallomást tevő tanúk (a tanú9, a tanú8 és a tanú10) vallomásának elfogadhatatlanságát célzó védelmi hivatkozásokat azért nem tartotta alaposnak, mert az elsőfokú ítélet indokolásában (104., 107. oldal) helyesen kifejtettek alapján a szlovák tanúk meghallgatása nem vetett fel eljárásjogi aggályt vallomásuk bizonyítékkénti felhasználhatósága tekintetében. Másrészt még ha tényként kezelnénk a vádlottakkal szembeni érdekeltségüket, abban az esetben is felhasználható lenne a vallomásuk bizonyítékként, ha más bizonyítékokkal összhangban állónak mutatkoznak.

Nem tartotta alaposnak a III. r. vádlott védője által felvetett kérdés-feltevésben való akadályoztatást sem, hiszen az elsőfokú eljárásban nem voltak gátolva abban, hogy kérdéseket tegyenek fel a tanúknak, amelyekre ugyancsak jogsegély keretében nyilatkoztatták volna őket.

A szlovák tanúk vallomása más bizonyítékokkal alátámasztható volt, és olyan tényeket tartalmaztak, amelyekről közvetlenül vagy közvetve csak a vádlottól szerezhettek tudomást, továbbá a tanú8 nem csupán az I. r. vádlottat terhelte, hanem az általa korábban nem ismert a III. r. vádlottra is terhelően nyilatkozott.

Ezt követően részletekbe menően elemezte a tanú9, a tanú11, a tanú10, a tanú8, a tanú35, a 10. számú tanú és a tanú38 vallomásait.

Ezeket összefoglalva megállapíthatónak látta, hogy az elkövetéshez használt gépkocsit - hamis adatokkal - a tanú3 vásárolta, aki az I. r. vádlott egyik végrehajtó embere volt, kapcsolatukat az I. r. vádlott is elismerte.

A helyszíni kamerák felvétele, a bizonyítási kísérlet adatai, összevetve az orvos szakértői véleménnyel és a biomechanikai szakértői véleménnyel, kétséget kizáró módon bizonyították, hogy az I. r. vádlott a helyszínen volt az elkövetés pillanatában.

A tanú8, a tanú10, a tanú9 és a tanú35 ország1-beli tanúk vallomása - részben alátámasztva a tanú11 vallomásával - bizonyította, hogy az I. r. vádlott volt a robbantó és a cselekményét a III. r. vádlott megbízásából hajtotta végre. E tanúk vallomásával kapcsolatban aggály, ezzel együtt vallomástételükhöz kapcsolódó érdek az eljárásban nem merült fel.

Vallomásaikkal együtt értékelve a tanú3 és az I. r. vádlott bizonyított kapcsolatát, hogy a kamerafelvételek szerint is a helyszínen volt, illetve a tanú18 rá vonatkozó vallomását, együttesen kétséget kizáróan bizonyították, hogy az I. r. vádlott volt a cselekmény elkövetője.

Az I. r. és a III. r. vádlott kapcsolata szintén bizonyítást nyert, és azt is megindokolta a törvényszék, hogy miért fűződött érdeke a III. r. vádlottnak a sértett megöléséhez, és miért ő volt az egyetlen személy, aki ezt az I. r. vádlott felhasználásával elkövette.

Foglalkozott még az ügyész a perbeszédében az elsőfokú bíróság által kétségbevonható szavahihetőségű tanúk vallomásaival is, melyeket a törvényszék a tényállás megállapításánál nem vett figyelembe.

Kivétel képezett ez alól a tanú38 a kérdéses lakással kapcsolatos vallomásrészlete és a tanú4 vallomásának azon része, mely szerint a III. r. vádlottal ült egy autóban, amikor a III. r. vádlott kapott egy telefonhívást valakitől és öröngeni kezdett "miért így lett megcsinálva?". Arról volt szó, hogy simán le lesz löve. A tanú4 vallomásának ezt a részét az elsőfokú bíróság ugyan nem fogadta el, de a jogi minősítés meghatározásakor mégis figyelembe vette.

Az ügyészség álláspontja szerint jelentőséggel bír e tanúvallomások értékelése a III. r. vádlott cselekményének jogi minősítésénél. Az elsőfokú bíróság szerint ugyanis nem lehetett bizonyítani, hogy a III. r. vádlott az elkövetési mód minden részletét ismerte, ezért a több emberen, sok ember életét veszélyeztetve minősítő körülményt sem állapította meg a terhére.

Írásbeli átiratában írtakkal egyezően ellentmondásos logikán alapulónak jellemezte az elsőfokú bíróság indokolását a tanú4 vallomásával összefüggésben. Logikai hibának tartotta ugyanis, hogy az elsőfokú bíróság a tanú vallomását a tényállás alapjaként nem fogadta el, mindezek ellenére kétely megalapozására alkalmasnak tekintette.

Utalt arra, hogy a tanú4 hivatkozott vallomásrészletét semmi sem támasztotta alá, viszont azzal ellentétes tartalmú bizonyítékok felmerültek. Ezeket azonban e kérdés kapcsán az elsőfokú bíróság elmulasztotta értékelni.

Kifejtette azt az álláspontját is, hogy az ügyészi fellebbezés nem a bírói mérlegelést támadja, hanem a jogi minősítést érintő tanúvallomások értékelésének részbeni hiányára, következetlenségére, ellentmondására mutatott rá.

Idézte ebben a körben a tanú5, a tanú6, a tanú7 tanúk vallomásait.

A tanú6 és a tanú7 tanúk vallomásai azt támasztják alá, hogy a III. r. vádlott tudott a végrehajtás tervezett módjáról. E vallomásokat azonban az elsőfokú bíróság elvetett annak ellenére, hogy azokat a tanú5 vallomása is alátámasztotta, cáfolva egyúttal a tanú4-nek az elsőfokú bíróság kételyét megalapozó vallomását.

Az írásbeli átiratával megegyezően érvelt amellet, hogy miért valószínűsíthető, hogy a kivitelezés módját a III. r. vádlott határozta meg.

Az elsőfokú bíróság által a III. r. vádlott tudattartalmával kapcsolatos kételyét nem tartotta ésszerűnek és e körben az indokolást megfelelően teljesítettnek sem.

Az írásbeli átiratban írtakkal egyezően tett indítványt a tényállás kiegészítésére.

E tényálláshoz képest az elsőfokú bíróság az I. r. és a III. r. vádlott bűnösségre okszerűen következtetett, az I. r. vádlott cselekményét törvényesen, a III. r. vádlott cselekményét azonban hiányosan minősítette, mert a cselekménye helyesen több emberen, sok ember életét veszélyeztetve elkövetettként is minősül.

A sértett2 sérelmére elkövetett emberölés büntette miatti felmentő rendelkezéssel kapcsolatban az írásbeli átiratban írtakkal egyező megjegyzést tett.

A büntetés kiszabása kapcsán az I. r. vádlottal szemben alkalmazott legsúlyosabb büntetést törvényesnek tartotta.

Ugyanakkor a III. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést - még az elsőfokú bíróság által alkalmazott minősítéshez képest is - eltúlzottan enyhének jellemezte. Az ügyészség által indítványozott további két minősítő körülmény miatt pedig ez fokozottabban igaz.

Álláspontja szerint a büntetési célok a III. r. vádlott esetében is csak életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával érhetők el.

Nem tartotta helytállónak a III. r. vádlott védője által felvetett előzetes letartóztatás beszámítását, mivel a beszámítás az ún. K-ügyben hozott jogerős ítéletben megtörtént.

Indítványát az írásbeli átiratban írtakkal egyezően tette meg.

Az I. r. vádlott védője az írásbeli fellebbezés-indokolásában foglaltakat mindenben fenntartotta, csak az ügyészi perbeszédben elmondottakra kívánt reagálni.

Az I. r. vádlottról írt könyv kapcsán arra hivatkozott, hogy az elsőfokon eljáró ügyész azt nemcsak a borítója miatt használta fel. Ebből szerzett információt az I. r. vádlott futballista múltjáról és innen szerzett fényképtablót is.

Az 1. tényállásnál arra utalt, hogy azt az elsőfokú bíróság is leírta, hogy csak a hemogenetikai szakvéleményre nem lehet felelősséget alapítani. Újfént hivatkozott arra, hogy bár az ítéletben felfoghatatlan számok vannak, az mégis csak valószínűség marad.

Az elsőfokú bíróság nem jelölt meg egyéb bizonyítékot, ami a hemogenetikai szakvéleményt alátámasztaná.

Nem osztotta az ügyészi érveket, hogy a vádlotti védekezés cáfolásra került volna. Vitatta az ítélet összefoglaló részében írtakat is, mely szerint a tanúk végig követték az elkövető mozgását, melyből az lenne levonható, hogy aki a ruhát eldobta, az lőtt. Ezt a DNS vizsgálat támasztotta alá, nem pedig fordítva. A tanúk vallomása ellenmondásos volt az általuk látott személy testmagasságában is.

Azt sem tartotta helytállónak, hogy a hivatkozott 3 személyen kívül másra nem merült volna fel adat.

A 3. tényállás kapcsán a biomechanikai szakértői vizsgálattal és a szlovák tanúk vallomásaival összefüggésben vetett fel néhány körülményt.

Álláspontja szerint a szakvéleményében tévedett a szakértő, és nem is tartotta fenn a szakvéleményét. Az ezzel ellentétes ítéleti megállapítást iratellenesnek minősítette. A szakértő ugyanis azt nem állapította meg, hogy az I. r. vádlott lenne, aki a két 1998-as felvételen szerepelt.

Az ország1-beli tanúkkal kapcsolatban arra hívta fel a figyelmet, hogy a védelem nem fogadta el a vallomásukat és elő is terjesztette az ezzel összefüggő eljárási kifogásait.

A most becsatolt az ország1-beli legfelsőbb bírósági határozat pedig éppen azt állapította meg, hogy ezek a személyek nem mondtak igazat. Fontos lett volna tudni, hogy pontosan mi is van ebben a határozatban. Nincs jelentősége annak az ügyészi érveknek, hogy nem jogerős határozatról van szó.

Kétségtelen, hogy jelen bíróságnak kell döntenie a tanúk vallomásáról, de hogy lehet ezt megtenni, ha a tanúkat ki sem hallgatják, az ítéletet el sem olvassák.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

Pusztán csak megjegyezte, hogy a rendkívüli időmúlás egyáltalán nem jelent meg a vádlottal szemben kiszabott büntetésben. Az eljárás elhúzódásáért a nyomozás a hibás, hiszen bizonyítékok tűntek el, más személyeket gyanúsítottak. Embertelennek nevezte azt a büntetést, amiből az elítélt biztosan nem szabadulhat.

Az I. r. vádlott felszólalásában arra hivatkozott, hogy a tanúk eltérő személyleírást adtak az elkövetőről, olyan is volt, aki fel sem ismerte.

Miért mondott volna el bármit is a tanú8-nak?

Az állítása megkérdőjelezhető, hiszen olyat mondott, hogy ő robogóról lőtt és hogy semtex-szel történt a robbantás.

A tanú8-cal kapcsolatban megjegyezte azt is, hogy ő egy ország1-beli eljárásban azt állította, hogy vele csak egyszer találkozott, 1994-95-ben.

Kétségesnek nevezte azt a megállapítást is, hogy a fényképen szereplő személy rá hasonlítana, mivel 20 évvel ezelőtt ő nem így nézett ki.

Olyan vallomás volt, hogy ő állítólag a mellkasán sérült meg. Ehhez képest a hasán volt a heg. Az ezzel kapcsolatban meghallgatott orvos nem emlékezett rá.

Sérelmezte, hogy miért nem kérték be a védője által indítványozott orvosi iratokat. Őt a tanú47 néven kezelték.

A II. r. vádlott védője felszólalásában arra mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartásával járt el, megalapozott tényállást állapított meg, és helyes ténybeli következtetéseket vont le.

Az ügyészség indítványa a bírói mérlegelést támadja.

Az elsőfokú bíróság maradéktalanul eleget tett az indokolási kötelezettségének.

Az, hogy az elsőfokú bíróság nem fogadta el a II. r. vádlott alibijét, valóban nem vezethetett a bűnössége megállapításához. Ezzel kapcsolatban azért megjegyezte, hogy a II. r. vádlottnak 14 év után kellett volna beszámolnia egy konkrét napjáról.

Azt az elsőfokú bíróság is megállapította, hogy a II. r. vádlott az I. r. vádlott bűnszervezetének volt a tagja. Ennek figyelembe vételével az elsőfokú bíróság a hemogenetikai szakértői vélemény megállapításait is maradéktalanul megindokolta.

Mindezek alapján helyesen döntött az elsőfokú bíróság a II. r. vádlott felmentéséről, így az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A III. r. vádlott védője az írásbeli beadványában írtakkal megegyezően tartotta meg a perbeszédét.

Elsődlegesen a III. r. vádlott felmentését, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

A III. r. vádlott felszólalásában tagadta, hogy bűncselekményt követett volna el, csatlakozott a védője által elmondottakhoz.

Az I. r. vádlott azt hangsúlyozta, hogy ő már mindent elmondott és hogy nem követett el bűncselekményeket.

A III. r. vádlott az utolsó szó jogával élve írásbeli beadványt csatolt. Ebben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság döntően a tanú8 és a tanú6 tanúk vallomására alapozta a bűnösségének megállapítását. E két tanúnak azonban jól felfogott érdeke volt, hogy rá terhelő adatokat szolgáltassanak.

Arra is hivatkozott, hogy a tanú8-t sosem hallgatták ki Magyarországon és nem volt lehetősége sem

kérdések feltételére, sem a szembesítésre. Sérelmezte azt is, hogy az ítélet tábla is elutasította a tanú8 személyes meghallgatására vonatkozó indítványát. Ezt csak akkor tartotta elfogadhatónak, ha a tanú vallomását nem veszik figyelembe. Részletesen rá is mutatott, hogy miben látja ellentmondásosnak a tanú vallomását.

Ugyanígy több ellentmondásra is felhívta a figyelmet a tanú6 vallomásával összefüggésben.

Hangsúlyozta, hogy ő nem követett el bűncselekményt és így a felmentését indítványozta.

Szóban szintén a felmentését kérte, mivel az ellene emelt vádat nem bizonyították.

A fellebbezések nem alaposak.

A kétirányú fellebbezések kapcsán a Fővárosi Ítélet tábla mint másodfokú bíróság a Fővárosi Törvényszék ítéletét az azt megelőző bírósági eljárással együtt a Be. 348. § (2) bekezdése és a Be. 349. § (1) bekezdése szerinti korlátozott terjedelemben bírálta felül. A felülbírálat nem terjedt ki az ítélet tényállás 4. pontjában szereplő cselekményre, illetve a IV. r. vádlottra.

Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok rendkívül körütekintő alkalmazásával, példás alaposággal, gondossággal, maradéktalanul törvényesen folytatta le az eljárást.

Megtartotta a kiemelt jelentőségű ügyek Be. XXVIII/A. Fejezetében szabályozott, általánostól eltérő eljárási rendjét, ennek keretében ügyelt a hatályos rendelkezések szerinti kihallgatási szabályokra, a tárgyalási időkhöz.

A Be. 287.§ (1) és (2) bekezdésének legteljesebb érvényre juttatása érdekében általában folyamatos tárgyalást tartott, ezzel hozzájárulva az ügy időszerű lezáráshoz.

Törvényesen határozott az időközben előterjesztett vádiratok alapján indult újabb két büntető ügy egyesítéséről.

E körben a másodfokú bíróság az ítélet vádra vonatkozó részét azzal egészíti ki, hogy a törvényszék az NF.8555/2012/554-I. számú vád alapján indult büntető ügyet a 1424/2014/6. számú, 2014. szeptember 23. napján kelt, és a Fővárosi Ítélet tábla mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.11.138/2014/3. számú végzésével 2014. november 8. napján jogerős határozatával, míg az NF.8558/2012/207-I. számú vádirat alapján indult büntető ügyet a 914/2015/2. számú, 2015. július 7-én kelt és augusztus 12. napján jogerőre emelkedett végzésével egyesítette jelen üggyhöz.

Itt kell kitérni a III. r. vádlott ellen a Fővárosi Törvényszéken a jelen eljárással párhuzamosan, 15.B.1856/2014/82. szám alatt - hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban - elbírált büntető ügy egyesítése mellőzésének okaira.

A III. r. vádlott ellen - a tanú48 és a tanú49 mellett - a Fővárosi Főügyészség 2013. február 27-én NF.3208/2013/1-I. számon vádat emelt az 1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) és b) pontjai szerint minősülő felbujtóként, előre kitervelten és nyereségvágyból (a sértett4 sérelmére 1996. november 1-jén) elkövetett emberölés büntette miatt.

Az ügyben a Fővárosi Törvényszék 2014. február 10. napján 15.B.516/2013/170. számon a III.r. vádlott bűnösségét megállapította, és vele szemben büntetést szabott ki.

A fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Ítélet tábla mint másodfokú bíróság a 3.Bf.253/2014/1. számú végzésével az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. Indokolása szerint ugyanis az elsőfokú bíróság a 3/2013. Büntető Jogegységi határozat

rendelkezései ellenében, kötelező egyesítési ok figyelmen kívül hagyásával hozott érdemi határozatot a vádlott büntetőjogi felelősségéről. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróságnak a III.r. vádlott ellen - ugyancsak felbujtóként elkövetett emberölés büntette miatt - indult büntető ügyeket azért kellett volna egyesíteni, mert bűnösség megállapítása esetén a vádlott több sértett sérelmére megvalósított emberölési cselekményei - bűnhalmazat helyett - törvényi egységnek, az 1978. évi IV. törvény 166. § (2) bekezdés f) pontja szerinti több emberen elkövetett emberölés büntettének minősülhetnek. A megismételt eljárásra tehát előírta az ügynek a jelen üggyel történő együttes elbírálását.

Ennek a Fővárosi Törvényszék nem tett eleget, az ügyek egyesítésének mellőzésével hozott ismét ítéletet 2015. október 16. napján 15.B.1856/2014/82. számon, melyben a III.r. vádlott bűnösségét megállapította felbujtóként elkövetett emberölés büntettében [Btk. 166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és c) pont], és ezért 10 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Ítéletének indokolásában (4-6. oldal) kifejtette az egyesítés mellőzésének okait, melyet a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az 1.Bf.50/2016/23. számú - az elsőfokú bíróság ítéletét a III.r. vádlott vonatkozásában a bűnösséget alapvetően nem érintő - ítéletével osztott.

Ennek lényege szerint a részesi magatartás a több sértett sérelmére megvalósított emberölést nem foglalja egységbe.

Az élet és testi épség védelméről szóló 3/2013. Büntető Jogegységi határozat II/6. pontja szerint a több ember sérelmére elkövetett emberölés törvényi egység [összefoglalt bűncselekmény]. Megállapításának akkor van helye, ha az elkövető akár egyetlen akarat-elhatározásból fakadóan, egy időben, illetőleg egymást követően, akár különböző időpontokban és eltérő akarat-elhatározásból hajtja végre vagy kísérel meg több ember megölését.

Nem előfeltétele tehát a törvényi egységbe foglalásnak az akarat-elhatározás egységessége és az időbeli közelség sem, de a felelősségre vonásnak egy eljárásban kell megtörténnie.

Viszont a Btk. 160. § (2) bekezdésének f) pontja alá tartozó összefoglalt bűncselekmény megállapítására csak tettesi (társtettesi) magatartással megvalósult részselekmények (emberölések) esetén kerülhet sor.

A részesség járulékos jellegéből következik, hogy több ember sérelmére elkövetett emberölés büntette, mint alapcselekmény megállapíthatóságának hiányában az ehhez kapcsolódó részesség sem állapítható meg. Amennyiben tehát nincs olyan elkövető, akinek a terhére legalább két sértett megölése, vagy egy ember befejezett megölése és egy személy megölésének megkísérlése tettesként (közvetett tettesként, társtettesként) megállapítható volna, több ember sérelmére véghezvitt emberölés büntettéhez (kísérletéhez) kapcsolódó részesi cselekményről akkor sem lehet szó, ha a több különállóan végrehajtott emberöléshez ugyanaz az elkövető nyújtott bűnsegédi támogatást vagy a több ember megölésére ugyanaz az elkövető bujtott fel.

Ehhez képest tehát, mivel jogszabályi kötelezettség ténylegesen nem állt fenn az egyesítésre, azt legfeljebb célszerűségi szempontok indokolhatták volna.

Kétségtelen, hogy az ugyanazon terhelt ellen, időben egymáshoz közel eső bűncselekmények miatt egy időben folyamatban lévő eljárások a célszerűség egy aspektusát mindenképpen felvetik. A Be. 72.§ (3) bekezdése szerint ugyanakkor az ügyek egyesítését mellőzni kell, ha a terheltek nagy száma vagy egyéb ok a felelősségnek ugyanabban az eljárásban történő elbírálását jelentősen nehezítené.

Márpedig a jelen eljárás eleve három különböző vád eljárás tartama alatti újabb és újabb egyesítése mellett folyt, a vád alapját tetemes mennyiségű nyomozati irat alkotta, négy vádlott, több mint száz tanú vallomása, számos szakértői vélemény állt rendelkezésre megvizsgálandó bizonyítékként.

A 15.B.1856/2014. számon újraindult másik büntető ügyben további két vádlott ellen emelt vádat az ügyészség, szintén nagy terjedelmű nyomozási iratok, számos tanúvallomás és szakértői vélemény

bizonyítékkénti megjelölése mellett. A bíróság a megismételt eljárásban (könnyített eljárási környezetben is) 16 tárgyalási napot tartott.

Ilyen körülmények között az ügyek együttes elbírálását nyilvánvalóan nem indokolhatták célszerűségi szempontok sem, ellenkezőleg: a közel két évtizede megvalósított büncselekmények miatti eljárások időszerű befejezését kifejezetten az ügyek elkülönült tárgyalása segítette elő.

Ezért - a törvényszék 15.B. tanácsának egyébként helyes álláspontjától függetlenül is - helyesen mellőzte a jelen ügyben eljáró tanács az ügyek egyesítését.

A 2014. november 18-án tartott tárgyaláson a Be. 287. § (1) és (3) bekezdése alapján - a tanács összetételében bekövetkezett változásra figyelemmel - a tárgyalás anyagának igen kimerítő ismertetésével ismételte meg a tárgyalást.

A sértetteket és a sértettek helyébe lépő hozzátartozókat a Be. 279. § (1) bekezdésének alkalmazásával a Be. 51. § (2) bekezdés a) pontja alapján minden tárgyalásról szabályszerűen értesítette.

A Be. 251. § (3) és a 252.§ (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával rendelte el védői indítványra egyes tárgyalások, illetve meghatározott részük hangfelvétel útján történő, esetenként szó szerinti (l. a tanú50 meghallgatása - 261. sorsz. tárgyalási jkv. 22. oldal) rögzítését.

A média fokozott érdeklődése mellett zajló tárgyalások során mindvégig biztosította a kihallgatott személyek Be. 74/B. § (1) bekezdésében foglalt hozzájárulási jogát, a hang- vagy képfelvétel készítéséhez az engedélyt szükség esetén - a tanúk kihallgatásának zavartalansága érdekében - meg is tagadta (56. sorsz. tárgyalási jkv. 4. oldal), tette ezt szintén az eljárási törvény felhatalmazása alapján.

A tárgyalás anyagából a fentiekén túl is minden tekintetben az elsőfokú bíróság célratörő, hatékony, egyszersmind a tényállás alapos tisztázására, a megalapozott döntés elősegítésére irányuló pervezetése tűnik ki.

Minden igazolatlanul mulasztó tanúval és a tolmáccsal szemben következetesen alkalmazta a törvény szerinti kényszerítő eszközöket.

A tanúvallomások kapcsán a mentességi jogokat - különösen a rendszerint felmerülő Be. 82. § (1) bekezdés b) pontjában szabályozott részleges vallomás-megtagadási okot - minden esetben figyelembe vette, arra is törvényesen figyelmeztette a tanúkat.

Az elsőfokú bíróság az I. r. vádlott nyomozás során tanúként tett vallomásának felhasználhatóságát vizsgálta, és ennek során a Be. 291. § (2) bekezdése helyes értelmezésével foglalt állást annak ismertetethetőségéről (és ennek alapján bizonyítékkénti felhasználhatóságáról), mert a vallomásból a Be. 85. § (3) bekezdésében írtak egyértelműen kitűnnek.

A másodfokú bíróság a III. r. vádlott védőjének a fellebbezésében írtakra reflektálva tartja szükségesnek megjegyezni azt, hogy a Be. nem zárja ki annak a személynek a tanúvallomását a bizonyítékok köréből önmagában azért, mert az eljárás későbbi szakában az ügy gyanúsítottjává vált, viszont garanciális elemek meglétéhez köti annak felhasználhatóságát (l. Be. 291. §). E körülmények között a nyomozó hatóság említett eljárása a perrendi szabályokba nem ütközik (legfeljebb etikai szempontok szerint kérdőjelezhető meg, de ez esetben is csak akkor, ha komoly

alapokon nyugszik az a feltételezés, hogy a nyomozó hatóság eljáró tagjai már a tanúkihallgatás időpontjában is tudták, hogy az érintettet gyanúsítottként kívánják felelősségre vonni).

Az egyes tanúvallomások - tanúk halála, ismeretlen helyen tartózkodása, az ügyész vádiratban foglalt, vagy tárgyaláson előterjesztett indítványa miatti - tárgyalási felolvasása valamennyi esetben törvényesen, a Be. 296.§ rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával történt.

Az elsőfokú bíróság egyes, életvitelszerűen külföldön tartózkodó tanúkat a tárgyalásra idézte, és egyúttal - idézésükben - tájékoztatta őket arról, hogy amennyiben nem kívánnak megjelenni, részükre írásbeli vallomás megtételét engedélyezi. Az engedély tartalmazta a Be. 81. § (1)-(2), 82.§ (1) bekezdésében írt kioktatást, továbbá a 82.§ (2) bekezdése és a 85. § (3) bekezdése szerinti figyelmeztetéseket.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az eljárás időszerű lefolytatása, és a hatékony, gazdaságos és költségkímélő pervezetés szempontjából az elsőfokú bíróság fenti megoldása - még ha az nem is felel meg teljesen a Be. 85. § (5) és a 67. § (1) bekezdésében foglaltaknak - egyáltalán nem kifogásolható.

Ekként került sor a tanú51 (tévesen jogsegélyként megjelölve az ítélet 35. oldal 7. bekezdésében), a tanú52 (tévesen jogsegélyként megjelölve az ítélet 39. oldal 6. bekezdésében) a tanú53 és a tanú6 tanúk írásbeli vallomásának megtételére.

A tanú53 esetén helytállóan kötelezte a tanút az írásbeli vallomás formai hiányosságainak (aláírása, illetve két tanú ellenjegyzése) pótlására, majd a bíróság felhívása után immár a Pp. 196. § (1) bekezdés a) és b) pontjainak megfelelő magánokirati követelmények szerint elkészített okiratot a 2014. február 18-i tárgyaláson szabályosan tette felolvasás útján a bizonyítékok részévé.

Szemben a védelem elsőfokú tárgyaláson kifejtett álláspontjával (428. sorsz. tárgyalási jkv. 100. oldal), a tanú6 írásbeli vallomásának tárgyaláson történt felolvasására, és annak bizonyítékként értékelésére egyaránt törvényesen került sor. (Eljárásjogi elfogadhatóságát nem rontja le az a körülmény, hogy a tanú vallomása érdekeltsége okán bizonyítékként nem került felhasználásra.)

Kétségtelen, hogy a törvényszék kifejezetten felhívta az írásbeli vallomás engedélyezése során a tanú figyelmét arra, hogy a közölt figyelmeztetések megértésére, és a vallomásának mindezek ismeretében történő megtételére irányuló nyilatkozatát a vallomásába bele kell foglalnia, a tanú azonban ezt elmulasztotta.

Ellenben a tanú úgy a bíróság engedélyező határozatának, mint saját vallomásának minden oldalát külön is aláírta, a konzul - aki előtt a vallomás megtételére sor került - az aláírásokat minden oldalon külön hitelesítette, köztük azt az oldalt is, amely a bíróságnak a kérdéses figyelmeztetéseit tartalmazza.

A Be. 85. § (6) bekezdése sem köti meghatározott formához azt, hogy milyen módon kell a szükséges kioktatások ismeretének a vallomásból kitűnnie, ezért az ítéletábra álláspontja szerint a kioktatások megismertetésének bármilyen alkalmas módszere elfogadható, ha az nem hagy kétséget afelől, hogy a tanú azt megértette, és erre figyelemmel tette meg vallomását.

Következésképpen a tanú6-nak a vallomástétel akadályaival és a hamis tanúzás törvényi következményeivel tisztában kellett lennie, ezzel ellentétes adat vagy tény, avagy bármely mentességi jogra vonatkozó körülmény az eljárás egészében nem merült fel. Ekként a tanúvallomás bizonyítékok köréből történő kirekesztésére nem volt törvényes ok, a bíróság által előírtak be nem

tartása a fentiekre figyelemmel nem hatott ki a bizonyíték törvényességére.

Igen gondosan járt el az elsőfokú bíróság akkor is, mikor a tanú⁵⁴ vonatkozásában feltérképezte, hogy melyek azok a kérdések, amelyek a tanú vallomásának a 81. § (2) bekezdésében írt akadályát képezhetik, és ezért törvényesen döntött a minősített adatok tekintetében a minősítő megkeresése felől, majd a szükséges engedély birtokában - a kihallgatás akadályának megszűnése után - kerített sort a tanú⁵⁴ tanúkénti kihallgatására (428. sorsz. tárgyalási jkv.).

Noha az elsőfokú bíróság minden szükséges intézkedést megtett a tanúvédelmi eszközök teljeskörű érvényesítése érdekében, rajta kívülálló okok miatt szűnt meg a 6. számú tanú (a tanú³⁶), és az 5. számú tanú (a tanú³⁷) anonimitása (Be. 96. §). Jóllehet, erről alaki határozattal nem döntött, a tanúk nevének ítéletben történő feltüntetése - mivel minden érintett őket a kihallgatásuk alkalmával a nevén szólította - nem sérti a perrendi szabályokat.

Ugyancsak e tanúk, továbbá a tanú⁴ kapcsán került sor - törvényesen, a Be. 244/A. § (1) és (3) bekezdése alapján - kihallgatásuk zártcélú távközlő hálózat útján történő elrendelésére, majd foganatosítására. Ezen eljárási cselekményekről készült jegyzőkönyvekből a Be. 244/B-D. §-aiban foglaltak megtartása maradéktalanul megállapítható.

A Be. 296. § (4) bekezdésében írtak szem előtt tartásával tette felolvasás vagy ismertetés útján tárgyalás anyagává az eljárásban korábban gyanúsítottként is felelősségre vont a tanú⁵⁵ és a tanú⁴ tanúk gyanúsítottai vallomásait, mert egyikük esetén sem volt megállapítható a Be. 81. § (1) bekezdése szerinti mentességi jog.

A szakértői bizonyítás körében helyesen állapította meg azt, hogy az elbíráláskor már (2011. március 1. óta) hatályos Be. 299. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések érvényre juttatása érdekében - amennyiben a szakértő idézésére nem került sor - a szakértői vélemények tárgyalási anyagává tételéhez a szakértők előzetes értesítése vált szükségessé.

Miután ennek az elsőfokú bíróság eleget tett, valamennyi olyan szakértői vélemény felolvasására törvényesen került sor, amely esetén a szakértőt a tárgyalásra nem idézte.

A megidézett szakértőket a tárgyaláson kivétel nélkül a Be. 110. § (1) bekezdésének megtartásával hallgatta meg.

Helyesen látta úgy, hogy a tűzszerész szakértői vélemény újabb kiegészítése az Aranykéz utcai robbantás tényállásának megállapításához nem szükséges (ítélet 72. oldal utolsó előtti bekezdés). A robbanóanyag összetételének pontosabb meghatározása az ügy eldöntése szempontjából valóban nem volt jelentős, a lényeg az elkövetésnek ez a módja volt.

Az elsőfokú eljárásban derült fény arra, hogy a nyomozati szakban a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet - mint kirendelt intézmény - által DNS szakvélemény elkészítésével megbízott a szakértő¹, noha továbbra is szakértőként működött, de már nem a BSZKI kötelékében állt alkalmazásban. Erre figyelemmel a szakértő¹ mellett a tárgyalásra a szakértői intézmény képviselőjében megidézte a szakértő² és a szakértő³ szakértőket is, és valamennyiüket meghallgatta. (80. sorszámú tárgyalási jkv.).

Az I. r. és a II. r. vádlott védőjének tárgyaláson felmerült újabb kérdéseire figyelemmel a Be. 109. §-a alkalmazásával rendelte el a DNS szakértői vélemény kiegészítését, amelyet már a szakértő³ készített el, és a pótlólagos meghallgatás során is - szabályosan - ő nyilatkozott (320. sorsz. tárgyalási jkv. 33. oldal)

A biomechanikai szakértőt a nyomozó hatóság az eljárásba eseti szakértőként vonta be, mert ilyen szakterületen a névjegyzékbe bejegyzett igazságügyi szakértő az országban nem volt.

A védelem a tárgyaláson, és a fellebbezésében is több irányból támadta a szakértői véleményt: részint mert az írásbeli vélemény nem felelt meg az eljárási törvény rendelkezéseinek, részint, mert a szakértő nem volt tisztában a Be. szakvélemény elkészítésére vonatkozó szabályaival.

A tárgyaláson (261. sorsz. tárgyalási jkv.) sem vált kétséggé az eseti szakértő biomechanika (mozgáselemzés) szakterületen való jártassága, szakértelme, és az sem, hogy nyomozati szakban az igénybevételére a Be. 102. § (1) bekezdés utolsó fordulata alapján jogszerűen került sor. Igaz ugyan, hogy a szakértő összehasonlításos módszerének paraméterei közül a szomatikus jellemzők vizsgálata (magasság, testalkat) önmagában nem a biomechanikára tartozó kérdés, ezek igazságügyi szakértő igénybevételével is tisztázhatók lettek volna. Ugyanakkor a mozgáselemzés a magasság és a testalkat nélkül nem lehetséges, ezt a szakértő a három lényeges komponens (az előbbi kettő mellett a mozgásszerkezeti sajátosságok) együttes vizsgálatával végzi minden esetben, a biomechanikai szakterületre pedig bejegyzett igazságügyi szakértő a nyomozás során nem volt (és az IM hivatalos névjegyzékében jelenleg sincs, hisz maga a szakterület sem szerepel a szakterületek listáján - vö. <https://inyr.im.gov.hu/Shared/SelectSzakteruletView>).

Az eseti szakértő jogaira és kötelezettségeire az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló (az akkor hatályos 2005. évi XLVII.) törvény rendelkezéseit kellett alkalmazni a szakvélemény elkészítésének időpontjában is, továbbá nem vitásan a Be. szabályai is irányadók még az eseti szakértőkre, és az általuk készített szakértői véleményre is.

Az írásban előterjesztett szakvélemény a 108. § (2) bekezdésében írt alaki követelményekkel nem állt maradéktalanul összhangban. Azonban védői kérdésekre a szakértő a tárgyaláson a véleményét a szükséges elemekkel - így a vizsgálat tárgyának, a vizsgálati eljárásnak és eszközöknek (lelet), a vizsgálat módszerének ismertetésével, a szakmai megállapítások összefoglalásával (szakmai ténymegállapítás), és a szakmai ténymegállapításból levont egyes következtetésekkel - kiegészítette, amelyre a Be. 109.§ törvényes lehetőséget teremt, ekként a védő által kifogásolt hiányosságokat a szakértő megfelelően pótolta.

A szakvélemény Be. szerinti felhasználhatóságára, bizonyítékkénti értékelhetőségére az a körülmény, hogy a szakértő nem volt tisztában a büntetőeljárás törvény alapvető rendelkezéseivel (például a 4. § (2) bekezdésével), és más, a szakértőkre, vagy épp a bizonyításra vonatkozó egyes szabályokkal, semmilyen mértékben nem hatott ki. A bíróság feladata volt az, hogy a szakértő vizsgálati módszerét (a különleges szakértelmet nem igénylő részében) és a szakvélemény megállapításainak megalapozottságát ellenőrizze, és annak alapján maga vonja le a szükséges következtetést, azaz, hogy a szakvéleményt minden lényeges körülmény értékelésével elfogadja-e, és milyen indokok alapján.

A másodfokú bíróságnak pedig azt kellett vizsgálnia, hogy az elsőfokú bíróság a fenti tevékenységét hiánytalanul és hibátlanul végezte-e el, melyre a bizonyítékértékelés során szükséges visszatérni.

A nyomozás során a hatóság igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény beszerzését rendelte el a III. r. vádlott vonatkozásában is.

Az elmeorvos szakértői vélemény elkészítésébe igazságügyi pszichológus szakértőként bevont a szakértő4 kizárására irányuló vádlotti indítványnak helyt adva a törvényszék a szakértőt a Be. 103. §

(4) bekezdése alapján kizárta, és helyette az Igazságügyi Orvostani Intézetét a 242. sorszámú végzésével az eredetileg eljáró elmeorvos és orvosszakértő mellé új pszichológus szakértői vélemény beszerzését rendelte el.

Az ily módon készült szakvélemény már nem csak a szakértői véleményre vonatkozó rendelkezéseknek felelt meg, hanem a szakértő pártatlan, részrehajlás nélküli eljárására irányuló követelményeknek is.

A Be. 115. § és 116. § szerinti tárgyi bizonyítási eszközöket, valamint okiratokat - ide értve többek között az 1. tényállási pont kapcsán készített animációs felvételt, a V utcai helyszínen és közelében készült térfigyelő kamerafelvételeket, a médiatechnikai szakértő által demultiplexelt és minőségileg javított kamerafelvételekről készült fényképeket (210. sorsz. tárgyalási jkv.), a házkutatáson készült képfelvételeket és a vádlottak által csatolt képeket is - a Be. 301. § és 303. § (1) bekezdése alapján a tárgyaláson bemutatta, az érintettek elé tárta.

A sértett³ videofelvételen rögzített (más ügyben tett) vallomását a 302. § (1) bekezdése megtartásával ugyancsak bemutatta (261. sorsz. tárgyalási jkv. 161. oldaltól).

Ennek kapcsán vizsgálta az elsőfokú bíróság a sértett³ kihallgatásainak törvényességét is a tárgyaláson, s bár annak eredményéről az ítéletben nem adott számot, az már csak azért sem róható fel hibaként, mert a Be. 296-297. §-ai csak a tanú ugyanazon eljárás korábbi szakában tanúként vagy gyanúsítottként tett vallomásait emeli be a tárgyaláson ismertethető vagy felolvasható személyi bizonyítékok körébe, ekként - mint ahogyan arra az elsőfokú bíróság a terhelt más ügyben tett tanúvallomása kapcsán helyesen rámutatott (18. sorszámú tárgyalási jkv. 4. oldal) - okirati bizonyítékként értékelhető. Így tett az elsőfokú bíróság is, ezen felül a sértett³ nyilatkozatainak kizárólag a sértett esetleges haragosai, ekként a bűncselekmény lehetséges célpontja és motivációja szempontjából tulajdonított jelentőséget.

Az 1. tényállás kapcsán lefoglalt ruhadarabok bemutatásakor az I. r. vádlott védője indítványozta az I. r. vádlott által viselt golyóálló mellény levételével a kabát felpróbálásának engedélyezését, melyet az elsőfokú bíróság elutasított, a próbát csak a lövedékálló védőmellény viselete mellett tette lehetővé, indokolása (ítélet 183. oldal 2. bekezdés) szerint a vádlott biztonságának védelme miatt. Ezt a védő a fellebbezésében is sérelmezte, a másodfokú bíróság meglátása szerint alappal, mert ilyen okból az indítvány mellőzésére nem kerülhetett volna törvényesen sor.

A Be. 75. § (1) bekezdése más oldalról megközelítve ugyanis azt jelenti, hogy a bizonyítást a bíróságnak törekednie kell lefolytatni akkor, ha az a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázása érdekében szükséges (ez alól csak a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök hivatalbóli beszerzése a kivétel). Ha tehát a kérdéses szemlét (Be. 119. §) a tényállás tisztázási kötelezettség teljesítése körében a vádlott által indítványozott módon indokolt lett volna végrehajtani, annak a vádlott biztonságának veszélyeztetése nélkül a megfelelő eszközökkel teret kellett volna engedni (pl. a Be. 304. § (1) bekezdése szerint kiküldött bíróként felvett szemle keretében, a bíróság biztonságos helyiségében).

Mivel azonban az, hogy a bűnjelként a krt-i kapualjból lefoglalt XXL méretű kabát a vádlott méreténél valóban jóval nagyobb, a golyóálló mellénnyel együtt is egyértelműen megállapítható volt, a védő tárgyalási észrevétele (80. sorsz. tárgyalási jkv. 27. oldal) a bizonyítási indítvány teljesítése nélkül is elfogadható, ezért az elsőfokú bíróság annak elutasításáról végeredményben törvényesen határozott.

Más, a bizonyítékok mikénti értékelésére tartozó kérdés volt az, hogy a kabát látványosan nagy mérete éppen hogy azon tanúvallomásokat támasztotta alá, akik arról adtak számot, hogy az alatt az

elkövető egy másik kabátot is viselt, ezért a kabát méretének nem is kellett a vádlott valós méretével egyeznie.

A másodfokú bíróság a fentiekben már foglalkozott a fellebbezések kapcsán az elsőfokú bíróság által elutasított bizonyítási indítványok egy részével.

A törvényszék a Be. 258. § (3) bekezdés f) pontjának megtartásával a további bizonyítási indítványok elutasításának indokairól is kellő részletességgel adott számot (ítélet 182-185. oldal). Magyarázataival a másodfokú bíróság mindenben egyetértett, mindössze egyetlen kérdésben indokolt a védelmi perorvoslatok miatt kisebb kiegészítést tenni.

Téves az I. r. vádlott védőjének a tanú²¹, a tanú²² és a tanú²³ kihallgatásának szükségessége kapcsán kifejtett álláspontja (fellebbezése 15. oldal utolsó előtti bekezdés).

A védő e helyen azt fejtette ki, hogy önmagában az az indítvány elutasításának okául rögzített körülmény, miszerint az ügyészség a sértett² sérelmére megvalósított emberölés felbujtóját nem vádolta meg, a bíróságot csak annyiban köti, hogy ilyen személy büntetőjogi felelősségét - vád hiányában - nem állapíthatja meg. Ettől függetlenül az ügy egyes részleteire vonatkozó ismereteik lehetnek, amely tanúkenti kihallgatásukat szükségessé tette volna.

Nevezettek tanúkenti idézése a tanú⁵⁶ vallomásában szereplő adatok vonatkozásában merült fel. Az elsőfokú bíróság azonban e tanú vallomását nem fogadta el. Részben ezért utasította el a tanú vallomásából fakadó további - a gyilkosság megrendelőjéről és elkövetőjéről esetlegesen információkkal rendelkező tanúk meghallgatására irányuló - bizonyítási indítványokat, részben pedig azért, mert egyébként sem merültek fel az eljárásban olyan adatok, melyek a tanú⁵⁶ tettesi, vagy a tanú²¹ felbujtói minőségére utaltak volna (ítélet 52. oldal utolsó, 182. oldal 4. bekezdés).

Leszámítva azt, hogy nem volt egészen pontos a védő ítéleti indokolásra vonatkozó utalása, a fenti - helyes - magyarázat tükrében továbbra sem merül fel a tanúk kihallgatásának szükségessége.

A Be. 79. § (1) bekezdése szerint tanúként az hallgatható ki, akinek bizonyítandó tényről tudomása lehet.

A bizonyítandó tények körét pedig - szemben a védelem álláspontjával - a vád keretei egészen pontosan körülhatárolják.

A törvényes vádhoz a bíróság az eljárása során mindvégig kötve van, a vád tárgyává tett tények köre határozza meg a bíróság hatáskörét, illetékességét, az eljárás módját, az általa felvett bizonyítás irányait, terjedelmét és az ítélelhozatal kereteit.

Éppen ezért nem hibázott az elsőfokú bíróság, mikor a vád keretein túllépő bizonyításnak nem adott teret, és ugyanezen okból nem tette a másodfokú bíróság sem.

Az ítélet tábla a védelem valamennyi előterjesztett bizonyítási indítványát - a Be. 345. § alapján alkalmazandó Be. 285. § (3) bekezdés alapján - elutasította.

Az elutasítás általános eljárási okai között kell kiemelni, hogy a Be. egész rendszeréből következően a bizonyítás színtere az elsőfokú bírósági tárgyalás, a másodfokú bíróság kizárólag az ítélet részbeni megalapozatlansága esetén - annak kiküszöbölése végett - vehet fel, és akkor is csak kisebb terjedelmű részbizonyítást.

A törvény rendelkezéseiből egyértelműen következik, hogy a másodfokú tárgyalás nem jelentheti az elsőfokú tárgyalás megismétlését. A másodfokú bíróság - még a megalapozatlanság kiküszöbölése körében - sem folytat le olyan jellegű és körű bizonyítást, mint amely a tényállás megállapítása

tekintetében egyébként az elsőfokú bíróság törvényi kötelessége. Amennyiben ilyen terjedelmű bizonyítás szükségessége merül fel, úgy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - ki nem küszöbölhető megalapozatlanságra hivatkozással (Be. 376. §) - hatályon kívül helyezi és új eljárás lefolytatására történő utasítás felől rendelkezik.

Abban az esetben azonban, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott, mert a tényállás a rendelkezésére álló, törvényesen beszerzett bizonyítékok törvényes, okszerű, logikus értékelésén és mérlegelésén alapul, bizonyítás felvételének semmilyen körülmények között nincs helye.

Ahhoz aligha férhet kétség, hogy a tanú8, a tanú10, a tanú9, a tanú35 és a tanú11 tanúk úgy az I. r., mint a III. r. vádlottak 3. tényállási pontban írt cselekményeinek megállapításához olyan terhelő vallomással szolgáltak, amelyek bármely oknál (azaz eljárási érvénytelenség, vagy pedig bizonyíték-jellegének értéktelenségénél) fogva történő kiesése az ítélet jelentős részének a megalapozatlanságához vezetne.

Ugyanakkor a másodfokú bíróság - később részletezendő - álláspontja szerint a tanú8, a tanú12, a tanú10, a tanú9, a tanú35 és a tanú11 tanúk jogsegély útján beszerzett vallomásai - szemben a védői érveléssel - maradéktalanul megfeleltek a Be. által támasztott eljárási követelményeknek, így felhasználhatóságuk iránt kétely nem merült fel, azokat az elsőfokú bíróság törvényesen vette figyelembe a bizonyítékok körében.

Előjáróban meg kell jegyezni, hogy a védelem által hivatkozott szlovák felsőbírósági határozat (az ország1 Legfelsőbb Bírósága 4 To 6/2016.) a külföldi ügyben hozott elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, amely azt jelenti, hogy érdemben nyilvánvalóan nem foglalhatott állást abban, hogy az adott külföldi ügyben mely terhelt, mely vallomása, és mennyiben volt elfogadható.

Ekként pusztán a kérdéses határozat alapján még mindig nem jelenthető ki tényként, hogy az érintett személyek valamilyen - fel nem tárt - érdekeltségből valótlán vallomást tettek volna. Emellett a szlovák bíróságok az előttük folyamatban lévő ügyre vonatkozó bizonyítékokat vizsgálták, azaz azt, hogy az annak keretében, az üggyel összefüggésben megtett vallomások hitelesek-e vagy sem. Bár érdemi, jogerős döntés még nem született az ügyben, le kell szögezni: ha és amennyiben ott arra az álláspontra is helyezkedne a bíróság, hogy az adott terhelti vallomás mégsem fedte a valóságot, abból még szintén nem következik, hogy a jelen ügy kapcsán is valótlánul terheltek a vádlottakat.

A védelem érvelésére reagálva jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy a tanú10 és a tanú9 tanúkkal szemben kizárólag azért került sor a vádemelés ideiglenes elhalasztására, mert 2013. június 10. napján és 11. napján mindkét tanú szavahihetőségét, a kapott információk valóságtartalmát az ország1-beli hatóságok ellenőrizték. A nyomozati iratok XVI. kötet 315. oldalán lévő információ szerint az igazságügyi hatóságok az általuk elmondottakat valósnak és az eljárás egyéb adataival összhangban lévőknek ítélték meg.

Túl ezen, az együttműködő terhelt fogalmát a magyar jogszabályok is ismerik (vö. Be. 175. §), a jogintézmény jellegéből ezért a hazai gyakorlat alapján is ténybeli konklúziók vonhatók. Részint megállapítható, hogy a hatóságokkal való együttműködésből önmagában nem következik az, hogy a tanú valótlán vallomást tett, ellenkezőleg: az együttműködéstől remélt előnyökhöz csak és kizárólag abban az esetben juthat hozzá az informátor, ha az általa ennek keretében szolgáltatott adatok valósnak bizonyulnak.

Fontos megjegyezni azonban, hogy a külföldi hatóságok a magyar eljárásokra vonatkozóan szolgáltatott adatokat nyilván nem ellenőrizték le (ehhez sem joghatóságuk, sem hatáskörük nem volt, de még kevésbé fűződött hozzá nyomozási érdekük). Pontosan ezért nem is köthették az eljárási kedvezményeket ahhoz, hogy az I. r. vagy a III. r. vádlottak (aki ráadásul az ország1-ben

folyó eljárásokban semmilyen formában nem érintett) tekintetében milyen adatokat hoztak a tanúk a hatóság tudomására - ezen adatok valódi értéke csak a jelen eljárás keretében került felszínre. Arra, hogy milyen bizonyító erővel bírtak, a másodfokú bíróság is az ezzel összefüggő részben tér vissza részletesebben, e helyütt csak azt bocsátja előre röviden, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelése helyes volt, megalapozatlansági hibát e körben a másodfokú bíróság nem észlelt.

A fenti okok miatt a kérdéses ország1 Legfelsőbb Bírósága 4 To 6/2016. számú határozata a tényállás tisztázásához nem volt szükséges, annak beszerzése és lefordítása iránti védői indítványt ezért elutasította a másodfokú bíróság.

Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a Be. 10.§-a alapján a más ügyben hozott határozat tartalma egyébként sem köti a bíróságot.

Ezzel függ össze továbbá az I. r. vádlott védőjének a másodfokú nyilvános ülésen előterjesztett azon bizonyítási indítványának elutasítása is, mely író: az I.r. vádlott című könyve meghatározott részének lefordítására irányult, ennek alapján úgyszintén a tanú8 tanúkenti kihallgatásának szükségességére rámutatva. A könyv 197. oldala a védő állítása szerint a tanú8 ország1-beli ügyben tett vallomását idézi, amelyben nevezett arról nyilatkozott - a jelen ügyben megtett tanúvallomásával szemben -, hogy az I.r. vádlottal mindösszesen egyszer találkozott.

A Be. 76. § (1) bekezdése szerint a bizonyítás eszközei a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszköz, az okirat és a terhelt vallomása.

A tárgyi bizonyítási eszközöktől megkülönböztetett szabályozásban részesül az okirat, amely eredendően valamilyen tény, adat valóságának, esemény megtörténtének, vagy nyilatkozat megtételének bizonyítására készült. Ebből a megközelítésből különbözik a tárgyi bizonyítási eszközök körében a Be. 115. § (2) bekezdésében megemlített irattól, amely a bűncselekmény nyomait hordozza akár tartalmában, akár állagában is.

A bizonyításra alkalmas okiratok fajtáit tekintve lehetnek közokiratok és magánokiratok. Mindkét okirattal szemben törvényi feltétel az, hogy a tény, adat valóságának, esemény megtörténtének, vagy nyilatkozat megtételének bizonyítására alkalmas legyen.

Az eljárási törvény nem különböztet közokirat és magánokirat között, e két fajtának azonos a megítélése. Ha viszont az irat tények, körülmények, adatok vagy nyilatkozat megtételének bizonyítására nem alkalmas, okiratnak nem tekinthető, de tény bizonyítására alkalmas, tárgyi bizonyítási eszközként felhasználható.

A fentiekből következően az irodalmi alkotás még akkor sem minősíthető okiratnak, ha közokirat vagy magánokirat másolatát beleillesztették, hiszen a mű - jellegénél fogva - nem az eredeti közokiratba vagy magánokiratba foglalt nyilatkozat meglétének bizonyítási célú igényével készült. Emiatt legfeljebb tárgyi bizonyítási eszközként lehet figyelembe venni, amely azonban - megint csak irodalmi alkotás minősége miatt - tényadatot (hitelességének kétségesége miatt) az ügyben nem szolgáltat.

Ha bármely oknál fogva fontos volna a tényállás tisztázásához a tanú8 kérdéses nyilatkozata, akkor nem a könyv fordításáról volna szükséges gondoskodni, hanem az adott ügyben tett vallomásról készült közokirat (másolatának) beszerzése iránt kellene intézkedni. Ezt azonban semmi nem tette indokolttá.

Jogsegély útján történt a tanú8, a tanú9, a tanú10, a tanú11 és a tanú35 tanúk vallomásainak beszerzése.

Ezek kapcsán megállapítható, hogy az ügyész tette meg a jogsegélykérelmek végrehajtása során szükségessé vált intézkedéseket, a vádhatóság képviselője szerezte be ily módon a kérdéses tanúvallomásokat, melyeket bizonyítékként tárt a bíróság elé.

A megkeresések igen részletesen tartalmazták azon körülményeket, amelyek a tanú kihallgatását indokolttá tették, ezen kívül a törvény pontos idézése mellett mindazon kioktatásokat, melyek a magyar jog szerint mellőzhetetlenek a vallomás bizonyítékkénti értékeléséhez, és amelyek érintettekkel való közlését a szlovák hatóságoktól a jogsegély teljesítése során elvárták.

Ez a tanú8, a tanú9, a tanú10, a tanú11 és a tanú35 esetében megfelelően meg is történt, és ezért az elsőfokú bíróság is tényszerűen foglalt állást nevezettek vallomásának felolvashatóságát, és felhasználhatóságát illetően (104. oldal 3. bekezdés, 107. oldal 5-6. bekezdések, 112. oldal 5. bekezdés), indokaival az ítéletábra messzemenően egyetértett.

Ennek kapcsán jegyzi meg az ítéletábra, hogy az I. r. vádlott védője a fellebbezésében (14. oldal utolsó bekezdés) újfent kifejtette a tanúvallomásokkal összefüggő eljárási kételyeit abból a célból, hogy személyes meghallgatásuk indokoltságát ezzel is alátámassza.

Egyrészt fontos kiemelni, hogy azon megállapításokat, melyekre a védő e helyen a fellebbezésében kitért, a törvényszék nem a tanú9, hanem a tanú12 vallomásának felhasználhatósága körében rögzítette (lásd részletesebben alább), így iratellenes az, hogy az elsőfokú bíróság a tanú9 vallomásával kapcsolatban fogalmazott volna meg perjogi aggályokat.

A nyomozati iratokból egyértelműen megállapítható, hogy a tanú8 2014. július 21.-ei, a tanú9 2013. augusztus 16.-ai, a tanú11 2013. augusztus 16.-ai, a tanú10 2013. október 21.-ei és a tanú35 tanúmeghallgatásai során a magyar Be. szerinti törvényes figyelmeztetések megtörténtek és az arra adott válaszok is jegyzőkönyvezésre kerültek.

Emellett a törvényszék álláspontja a szlovák törvény szerinti kioktatások tekintetében is helyes volt: a külföldi eljárási rendelkezések a lényeges kérdésekben a magyar joggal teljes azonosságot (nem pedig egyszerű hasonlóságot) mutatnak a tanú kihallgatására, vallomásának felvételére vonatkozó alaki kellékeket illetően, sőt, a szlovák jogszabályok némileg szélesebb körű - és ennél fogva szigorúbb előírásokkal övezett - figyelmeztetési kötelezettséget hárítanak a büntető ügyekben eljáró hatóságokra, mint a magyar perjog.

Ilyen körülmények között pedig a jogsegély útján felvett tanúvallomások - a magyar törvényi kioktatások meglététől, valamint a figyelmeztetések sorrendjétől függetlenül is - tökéletesen megfelelnek a Be. 81-84. §, 85. § (1)-(3) bekezdéseiben rögzített felhasználhatósági követelményeknek.

Téves az a védői álláspont is, amely a Be. ezen szabályaitól eltérést a szóhasználatban sem tűrő értelmezést tulajdonít. A lényeg ugyanis egyedül az, hogy a tanú tisztában legyen azzal, hogy milyen esetekben tagadhatja meg a vallomás tételét, mit jelent a hamis tanúzás és annak milyen következményei lehetnek. Nincs jelentősége annak, hogy ezeket milyen kifejezésekkel, milyen szavak használatával juttatja az érintett tudomására a hatóság.

A tanú8 vallomása kapcsán a III. r. vádlott védője fellebbezésében a Be. 185. § sérelmére is hivatkozott.

Álláspontja szerint a külföldön lefolytatott felismerésre bemutatásokat ezért ki kell rekeszteni a bizonyítékok köréből. Utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) Unterpertinger Ausztria elleni ügyében (Unterpertinger case Series A. 110.) hozott határozatára is.

Az ügy azonban a jelen üggyel túl sok hasonlóságot nem mutat, ugyanis az EJEB a tisztességes

eljárás követelményének megsértését azért állapította meg, mert a panaszos ügyében a nyomozás során kihallgatott olyan tanú vallomását használták fel bizonyítékként, aki a tárgyalási szakban mentességével élt, nem kívánt nyilatkozni.

Ellenben az Európai Bizottság a védő által felvetett kérdéskört vizsgálta a 12489/86. sz. panasz kapcsán. Álláspontjának lényege szerint a tisztességes eljárás elvét sérti, ha a bíróság által vizsgált bizonyítási anyag zömében anonim tanúk vallomásából áll és nem áll rendelkezésre más önálló terhelő bizonyíték. Sérti a tisztességes eljárás elvét továbbá, ha a bűnösség megállapítása kizárólag olyan tanúk vallomásán alapul, akiknek az eljárás egyetlen stádiumában sem tehetett fel kérdéseket a védelem.

Mindenekelőtt utal arra az ítéletábra, hogy a tanú8, a tanú12, a tanú10, a tanú9, a tanú35 és a tanú11 jogsegély keretében beszerzett vallomásának felolvasásakor egyetlen védő sem jelölt meg olyan kérdést, mely a tanúk ismételt kihallgatásának szükségességét vonta volna maga után, de a tanúk idézésére sem tettek indítványt.

A III. r. vádlott valóban tett olyan kijelentést a tanú8 vallomásának felolvasása után (428. sorsz. tárgyalási jkv. 193. oldal), miszerint „visszautasítja” a tanú által elmondottakat, ugyanis nem gyilkolt meg senkit, kizárt, hogy a tanú8 járt volna a fia a lakásán, és őt sosem hívták „Becenév1”, vagy „Becenév2”, ezért szembesítsék a tanúval „bármilyen formában”. Ez azonban egyrészt kifejezett indítványnak nem minősíthető (túl azon, hogy a „bármilyen forma” akár az élő szembesítés mellőzését is jelenthette volna), másrészt tartalmilag a tanú vallomásának egyszerű tagadását takarja, mellyel kifejezésre juttatta, hogy azzal nem ért egyet, nem fedi a valóságot. Ez azonban a tanú8 idézése nélkül is egyértelmű, egyenesen következik a vádlott más tárgyalási nyilatkozataiból is, melyeket - a tanú nyilatkozatára tett vádlotti észrevétellel együtt - az elsőfokú bíróság maradéktalanul figyelembe vett (csak éppen nem fogadta el). A szembesítéstől önmagában - újonnan felmerült kérdések hiányában - további lényeges adat, bizonyíték nem volt várható.

A védői kifogást a megjelölt bizottsági döntés fényében is vizsgálva megállapítható továbbá, hogy szóba sem kerülhet a tisztességes eljárás sérelme a kérdésfeltevési jog lényeges korlátozása okán.

Ennek magyarázata egyfelől abban rejlik, hogy az elsőfokú bíróság minden esetben széleskörű kérdésfeltevési és észrevételezési jogot biztosított a védelemnek valamennyi személyi bizonyíték kapcsán, olyannyira, hogy ha szükségesnek mutatkozott, többször is visszaidézett tanúkat. Az írásbeli vallomások megtétele előtt és után is szinte korlátlan lehetősége volt a védelemnek újabb kérdéseik feltevésére, ilyen okból indítványt nem utasított el a bíróság. Mivel pedig kifejezett indítvány, kérdés a külföldi tanúk esetében nem is volt, az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. Cikkének sérelme ilyen megközelítésben alappal nem merülhet fel.

Rátérve a konkrét eljárási cselekményre, a Be. hivatkozott törvényhelye kétség kívül lehetővé teszi a gyanúsított és védő jelenlétét - többek között - a felismerésre bemutatásnál, ennek megsértése ugyanakkor csupán relatív eljárási szabályszegés, melyet alátámaszt az is, hogy maga a törvény ad felhatalmazást sürgős esetekben, illetve tanúvédelmi okokból az értesítés mellőzésére.

A perttechnikai rendelkezések megszegése (mint amilyen a szabálytalan idézés, elmulasztott értesítés) tehát nem tartozik a helyrehozhatatlan, ezért feltétlenül kizárással járó bizonyítás körébe, megvalósulása esetén következésképpen a másodfokú bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a jelenléti jog biztosításának elmaradása - adott esetben - lényegesen korlátozta-e a védekezéshez fűződő jogokat.

Az eljárási cselekmény jellege folytán - már amennyiben a védő vagy a gyanúsított valóban jelen

lett volna - legfeljebb az észrevételezési és indítványtételi jog helyszíni gyakorlása sérülhetett, amelyet viszont utóbb is pótolni lehet (ezzel a védelem az eljárás során élt is). Ilyen körülmények között a jogsérelem a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem olyan súlyú, mely a Be. 78.§ (4) bekezdésének megállapításához vezethetne, lényeges eljárási jog az eljárási cselekmény kapcsán nem csorbult, a bizonyíték felhasználásának elvi akadálya tehát nem volt.

Ezzel együtt is, amint arra a védő helytállóan rámutatott, az elsőfokú bíróság a tanú8 felismerésre bemutatási jegyzőkönyveire az ítéletben nem hivatkozott - következésképpen nem is értékelt ilyen bizonyítékot. A tanú által adott személyleírás (I. ítélet 103. oldal (4) bekezdés) csak a tanú vallomásaiban szerepel, így - a fentiek értelmében - perjogi szempontból érvényes bizonyítékként került felhasználásra, az pedig, hogy ezt az elsőfokú bíróság helyesen látta-e a III. r. vádlottra illeszthetőnek, már bizonyíték-értékelési kérdés volt.

Az elsőfokú bíróság okfejtésével - a védelem érveit e tekintetben osztva - csupán a külföldi ítélet érvényének elismerésével kapcsolatos párhuzam kapcsán nem értett egyet (ítélet 104. oldal 2. bekezdés 3-4. és utolsó mondata), mert a két jogintézménynek - azaz a külföldi ítélet átalakításának és a tanú jogsegély útján történő kihallgatásának - értelemszerűen gyökeresen eltérő eljárási céljai vannak.

Ha a terhelt büntetőjogi felelősségét a szuverenitáson alapuló külföldi jogrend szerint jogerősen elbírált ítélet állapítja meg, a magyar bíróság a bizonyítékokat és azok jogszerűségét nem is vizsgálja. Ellenben a magyar joghatóság alá tartozó ügyben a Be. - akkor és jelenleg is hatályos - szabályai szerint folytatott eljárásban végzett tanúkihallgatás fogantatásánál keletkező kardinális eljárási hiba esetén a magyar perjog szerinti (fent már részletesen kifejtett, a Be. 84. § és 85. § (2) bekezdésében szabályozott) érvénytelenségi következmények feltétlenül életbe lépnek. Jóllehet igaz, hogy a külföldi eljárási rend bűnösség és büntetés-végrehajtás alapjául is szolgálhat, és bár a (Magyarország nemzetközi kötelezettségein nyugvó) folyamatban lévő jogalkotási törekvések jelentősen egyszerűsíthetik a jogsegély eljárási szabályait, a tanúvallomások felhasználhatóságát a külföldi ítélet érvényének jogintézménye nem teremti meg.

Az I. r. vádlott védője indítványozta azt is, hogy a másodfokú bíróság szerezzé be a vádlotton elvégzett műtéti beavatkozás orvosi dokumentációit, mégpedig a vádlott védekezésének figyelembe vételével akként, hogy keresse meg az érintett egészségügyi intézményt a 2007. évben a tanú13 és a tanú14 kezelésével kapcsolatos valamennyi orvosi irat megküldése iránt. Ezek alapján - szükség esetén - igazságügyi orvos szakértőt rendeljen ki annak tisztázására, hogy az I. r. vádlott hasán végzett műtéti beavatkozás oka lehetett-e a vádlott által állított bordagátnak eltávolítása.

Az elsőfokú bíróság ezen indítvány elutasításának okáról részletesen számot adott (ítélet 81. oldal utolsó bekezdés, 185. oldal (2) bekezdés), ezt megelőzően pedig kimerítően értékelés alá vonta az arra vonatkozóan rendelkezésre álló bizonyítékokat (igazságügyi tűzszerész szakértői, orvosszakértői vélemény, a tanú18, a tanú8, a tanú9, a tanú11 tanúk vallomásai - melyekről bővebben a bizonyítékok körében szól a másodfokú bíróság), hogy a vádlott hogyan, mikor, milyen sérülést szenvedhetett el, és ennek eredményeképpen - mérlegelés útján - jutott a vádlott védekezésének elvetésével arra a következtetésre, hogy a V utcai robbantáskor szenvedett el olyan sérülést, mely ellátásának nyomait az orvosszakértői vélemény a vizsgálat idejében kimutatott (tényállás 15. oldal 2. bekezdés).

E tevékenységében a törvény és a logika szabályaival ellentétes megállapítást nem tett, tényből tényre vont következtetésének helytelensége - és ekként a tényállás megalapozatlansága - sem állapítható meg, az elsőfokú eljárásban azonos tartalommal előterjesztett bizonyítási indítvány elutasítása is ésszerű magyarázaton alapult.

Ezért a hatályos eljárási szabályok szerint - a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma miatt - az elsőfokú bíróság által mérlegelés útján megállapított tényekre a másodfokú eljárásban bizonyítás

nem vezethető, s ez a magyarázata annak, amiért a védői indítványt az ítélet tábla is elutasította.

Végezetül az előzetes letartóztatással kapcsolatban megfogalmazott III. r. védői érvek sem helytállóak.

A III. r. vádlottal szemben foganatosított valamennyi szabadságmegvonó kényszerintézkedés (2012. július 14. napjától kezdődően egészen a jogerős ítélet meghozataláig, azaz 2016. május 26. napjáig) teljes terjedelmében a 15.B.1856/2014/82. számú ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamába került beszámításra.

Ugyanezen időtartam magától értetődően kétszeresen nem kerülhet elszámolásra, azaz a beszámításnak nincs helye a jelen ügyben is, további, beszámítandó kényszerintézkedés hatálya alatt pedig a vádlott nem állt.

Az elsőfokú bíróság ítélete döntő, meghatározó részében megalapozott, az általa megállapított tényállás túlnyomórészt mentes a Be. 351.§ (2) bekezdésében foglalt hibáktól, hiányosságoktól, azonban a Be. 352. § (1) bekezdés a/ pontja szerint, az iratok tartalma alapján kisebb kiegészítésre, pontosításra szorul az alábbiak szerint:

- Az ítélet 6. oldal 3. bekezdését a III. r. vádlott előélete tekintetében azzal egészíti ki az erkölcsi bizonyítvány és a beszerzett ítélet kiadmányok alapján, hogy őt a Fővárosi Törvényszék a 2015. október 16. napján kelt és a Fővárosi Ítélet tábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.50/2016/23. számú ítélete folytán 2016. május 26. napján jogerőre emelkedett 15.B.1856/2014/82. számú ítéletével felbujtóként elkövetett emberölés büntette (1978. évi IV. törvény 166.§ (1)(2) bekezdés a/ és c/ pontok) miatt 15 év fegyházra és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A cselekmény elkövetési ideje 1996. november 1. napja volt. A vádlott jelenleg ezt a büntetését tölti.
- Az ítélet 7. oldal utolsó bekezdés első és 10. sorában, a 11. oldal 3. bekezdés 7. sorában, a 4. bekezdés utolsó sorában és a 12. oldal 1. bekezdés első sorában a III. r. vádlottként jelöli meg.
- A 8. oldal 4. bekezdés 8. sorában "a fegyvert" szavakat mellözi.
- A 15. oldal 1. bekezdése után az alábbiakat illeszti: Mind a négy sértett sérülései olyanok voltak, amelyek az élet kioltásával rendszerint együtt járó szenvedést lényegesen meghaladták.
- A 15. oldal 2. bekezdés utolsó mondatát azzal egészíti ki, hogy az orvos a has bal oldalán lévő sérülést összevarrta. (Ez van összhangban ugyanis a tanú9, a tanú8, orszábl-beli tanúk vallomásaival, valamint az igazságügyi orvosszakértői véleménnyel.)

Az így kiegészített és pontosított tényállás már minden szempontból megalapozott és így irányadónak tekinthető a Be. 351. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban. A vádlottak tagadásával szemben álló részében is a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapul.

Az elsőfokú bíróság példamutató részletességgel és alapossággal tett eleget az indokolási kötelezettségének. Részletesen számot adott arról, hogy a bizonyítékok közül melyiket, milyen okból, milyen körben látta elfogadhatónak és hogy melyeket milyen okból vetett el.

Az elsőfokú bíróság az ítélete indoklásában legnagyobb mértékben iratszerűen mutatta be a rendelkezésre álló és általa értékelt bizonyítékokat, az okirati bizonyítékokat, a szakértői vélemények lényeges tartalmát, a rendelkezésre álló tanúvallomások lényegét és a vádlotti védekezéseket. Ezeket a bizonyítékokat minden lényeges kérdést érintően egyenként és összességükben is értékelte,

mérlegelte, tényből tényre is a logika szabályainak megfelelő következtetéseket vont le.

Az elsőfokú bíróság a tényállásban az egyes tényállási pontokat megelőzően egy "általános részben" röviden felvázolta a vádlottak egymás közötti kapcsolatát, ismeretségük alapját és keltét.

Erre vonatkozóan a szlovák hatóságok által közölt adatokon (nyom. ir. XVII. kötet 245. oldal, XVIII. kötet 525-531. oldalai) túlmenően tanúvallomások (az ország1-beli tanúk vallomásai, 43. számú tanú), de vádlotti nyilatkozatok (az I. r. vádlott tanúként tett vallomása, nyom. ir. VI. kötet 487. oldal) is kellő alapul szolgáltak.

Az elsőfokú bíróság az indokolásában valamennyi tényállás kapcsán azt a módszert követte, hogy először az úgymond objektív bizonyítékokat vette számba, amelyekből az elkövetés helye, ideje, körülményei, módja, eszközei, a sértettek sérülései, haláluk bekövetkezésének okai, az elkövető cselekmények utáni mozgása, magatartása egyértelműen megállapítható volt. Ezeket a bizonyítékokat az elsőfokú bíróság logikusan csoportosította az elkövetés egyes mozzanatai szerint.

Az így megállapított tényeket lényegében nem is érte különösebb fellebbezési támadás.

Ezt követően kerített sort azokra a bizonyítékokra, amelyek a konkrét elkövető személyével voltak összefüggésben és itt tért ki a vádlotti védekezésekre is.

A másodfokú bíróság ezt az ítéletszerkesztési módszert áttekinthetőnek és logikusan felépítettnek találta.

A tényállás 1. és ehhez kapcsolódó 2. pontjával összefüggésben az elsőfokú bíróság az ítélete 16-53. oldalain értékelte a bizonyítékokat.

Az itt megjelölt bizonyítékokkal kapcsolatban a másodfokú bíróság a következő pontosításokat tartotta szükségesnek:

- A 18. oldal 2. bekezdés utolsó sorából mellőzi a 29. számú tanúra utalást, figyelemmel arra, hogy 6 sorral korábban az ő nyilatkozatát már értékelte.
- A 23. oldal 2. bekezdésében a 19. számú tanúval kapcsolatban rögzítetteket annyiban pontosítja, hogy a tanú nem látta, csak a mögötte lévő autós elmondásából tudta, hogy egy autó megfordult és felfelé ment el az úton (nyom. ir. IX. kötet 211-213. oldalai).
- A 24. oldal 5. bekezdése, a tanú⁴⁷ vallomása annyi pontosításra szorult, hogy nevezett két éve ismerte a sértett²-t és fél éve voltak szoros baráti kapcsolatban (nyom. ir. X. kötet 482. oldala).
- A 26. oldal utolsó bekezdés 7. sorát azzal helyesbíti, hogy a gépkocsi a G utca előtt parkolt. A gépkocsi pontos parkolási helyéről eltérő adatok álltak rendelkezésre. A nyom. ir. V. kötet 383. sorsz. alatti rendőri jelentésében az szerepel a tanú⁵⁸ bejelentéseként, hogy a G utca előtt állt a gépkocsi 1998. február 12. óta. Majd azt rögzíti még a jelentés, hogy a gépkocsit a G utca előtt találták meg. A nyom. ir. V. kötet 387. oldalán lévő feljegyzés szerint a rendőrök a G utca előtt jelennek meg és ott találják meg a kérdéses gépkocsit. Az elsőfokú bíróság a tényállásában ez utóbbi helyszínt fogadta el.
- A 35. oldal 4. bekezdésében részletezett vallomását az I. r. vádlott tanúként tette.
- A tanú⁵¹ az ítélet 35. oldal 7. bekezdésében és a tanú⁵² az ítélet 39. oldal 6. bekezdésében szereplő nyilatkozatát írásbeli vallomás keretében tette meg.
- Az ítélet 42. oldal utolsó bekezdés első sorában szereplő hivatkozás helyesen a nyomozati iratok XIV. kötete.
- A tanú⁴-nek az ítélet 48. oldal 3. bekezdésében hivatkozott vallomása nem a kérdéses cselekménnyel összefüggő nyomozati iratok XIV. kötet 121-179. oldalain található, hanem a 29022-215/2012. bü. számú nyomozati iratok (a tényállás 3. pontjában szereplő bűncselekmény nyomozati iratai) XVIII. kötet 909-1021. oldalain.

- Az ítélet 52. oldal 3. bekezdésében található név helyesen a tanú56.

Ezekkel a bizonyítékokat érdemben nem érintő pontosításokkal a bizonyítékok bemutatása már pontos és iratszerű.

Az elsőfokú bíróság a cselekmény elkövetésének időpontját, a helyszínét, a holttest megtalálásának körülményeit a helyszínen talált nyomokat, az elkövető által a helyszín közelében hátrahagyott géppisztolyt, kabátot, sapkát, kesztyűt, ezek megtalálásának helyét és körülményeit, a sértett sérüléseit, azok elszenvedésének körülményeit helytállóan alapította a voltaképpen vitán felül álló helyszíni szemle jegyzőkönyv, bűnjeljegyzék, a helyszínt és az elkövető által hátrahagyott ruházat megtalálásának helyét rögzítő fényképfelvételekre.

A helyszíni szemle jegyzőkönyve és a fegyverszakértői vélemény alapján volt megállapítható, hogy az elkövető legalább 19 db töltényt lőtt ki az általa használt és a helyszínen hátrahagyott géppisztolyból, 1-1,5 méternél nem nagyobb távolságból.

Aggálytalan bizonyítékul szolgált a sértett sérüléseire - a sértettet 5 lövés érte - és halála okára a boncjegyzőkönyv és az igazságügyi orvosszakértői vélemény. Ez egyben a fegyverszakértői véleményt is megerősítette az elkövetés eszköze kapcsán annyiban, hogy a lövéseket gyors egymásutánban adhatták le, mivel a löcsatornák irányában alig volt eltérés.

A cselekmény helyszínén, illetve annak közelében az elkövető menekülési útvonalán számos tanú látta az elkövetőt, akiket az elsőfokú bíróság úgynevezett helyszíni tanúkként jelölt meg. Ezeknek az anonim tanúknak a vallomását helyes logikával csoportosította aszerint, hogy az események mely részletét, milyen körülmények között és honnan látták.

Voltak olyan tanúk, akik arról nyilatkoztak, hogy az elkövető a feltorlódott forgalomban egy gépjárműből szállt ki, odasétált a sértett gépjárművéhez és a hosszú kabátja alól vette elő a lőfegyvert.

A helyszíni tanúk nyilatkozatai alapján volt aggálytanul megállapítható az is - alátámasztva a helyszíni szemle jegyzőkönyvvel és a fegyverszakértői véleménnyel - hogy az elkövető a sértett gépkocsijának jobb oldalán állva adott le két sorozatlövést a sértettre.

A helyszíni tanúk vallomása alapján valóban nyomon lehetett követni az elkövető menekülési útvonalát és két tanú (22. és 24. számú) is látta a körúton futó férfit, amint bement egy kapualjba, ott az általa viselt ruházatot ledobta, majd egy narancssárga színű dzsekiben futott tovább. Ezt az átöltözést a 30. számú tanú is megerősítette.

A nyomozó hatóság ezt a hátrahagyott ruházatot lefoglalta.

A helyszíni tanúk vallomásai között voltak eltérések az elkövető magassága, testalkata, ruházata kérdésben, de helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ezek a tanúk lényegében azzal a ruházattal azonosan írták le az elkövető által viselt ruházatot, amit a nyomozó hatóság lefoglalt.

Az elkövetőként a tanúk által látott személy testmagasságáról is eltérő vallomások álltak rendelkezésre, de nem téves az elsőfokú bíróságnak e körben az az indokolása, hogy ez abból adódik, mert eltérő szemszögből, távolságból, magasságból látták a tanúk az elkövetőt, és egyébként pedig egy futó személy magasságát nem is lehet megítélni egy másodperc alatt.

Abban sem tévedett az elsőfokú bíróság, hogy a helyszíni tanúk többnyire 170-175 cm magasnak írták le az elkövetőt.

Nincs jelentősége a védelem által felhozott, a tanú3 magasságával kapcsolatos érveknek, hiszen az I. r. vádlott felelősségének megállapítására nem a tanúk által megjelölt magasság alapján került sor, és arra sem merült fel semmilyen bizonyíték, hogy a lövést leadó személy a tanú3 lett volna.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a körút 33. számú ház kapualjában megtalált ruházat azé a személyé volt, aki a lövéseket leadta, majd a helyszínről elfutott.

A helyszíni tanúk elmondása alapján az elkövető mozgását kétséget kizáróan követni lehetett egészen a körút 33. szám alatti ház kapualjának elhagyásáig. Innentől kezdve a kutyas nyomkövetés szolgáltatott adatokat az elkövető további haladásáról.

Az elkövető testalkatával kapcsolatban is teljes mértékben logikus az az elsőbírői magyarázat, miszerint nyilvánvaló, hogy két kabát viselése még egy nem erős testalkatú személyt is erős testalkatúnak mutat.

Az elsőfokú bíróság a helyszíni tanúk vallomásait helyesen értékelte és azokból helyes ténybeli következtetéseket vont le.

Bizonyítást folytatott az elsőfokú bíróság a sértett aznapi programjával, életmódjával, szóba jöhető ellenségeivel, az őt ért fenyegetésekkel összefüggésben. Erre a tanú57, a tanú59 és a tanú60 szolgáltatott adatokat.

Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a tanú1 és a 37. számú tanú vallomásait, melyből csak azt látta megállapíthatónak, hogy e két tanú az elkövetéshez használt gépkocsit látta a cselekményt megelőzően a II. kerület C úton, amint a benne ülő személyek a székházat figyelték. E gépkocsiban ülő személyekről adott személyleírás az ügyben érintett vádlottakra nem illett rá.

Arra nem talált magyarázatot az elsőfokú bíróság, hogy miért adtak a tanúk ilyen személyleírást, de helyesen vette e körben figyelembe, hogy a tanú1-t igazolhatóan a felajánlott pénzjutalom motiválta az információadásban.

Az elkövetéshez használt személygépkocsival kapcsolatban az elsőfokú bíróság az ítélet 26-28. oldalain vette számba és értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat.

Egyértelműen megállapítható volt, hogy az 1998. március 18. napján megtalált gépkocsi volt az, ami az elkövetőt a bűncselekmény helyszínére vitte. A gépkocsi megvásárlásával, az ahhoz használt meghamisított okiratokkal kapcsolatban kihallgatott tanúk vallomásaival összefüggésben kétségek nem merültek fel, a tényállásnak ez a része megnyugtatóan tisztázható volt.

Az elsőfokú bíróság ezeknek a lényegében nem vitatott tényeknek a tisztázása után kerített sort arra, hogy immár a konkrét elkövetővel kapcsolatos bizonyítékokat bemutassa. Ezek elsősorban az elkövető által hátrahagyott ruházat, a gépjármű, valamint a gépjárműben hátrahagyott táska kapcsán beszerzett igazságügyi szakértői vélemények voltak, melyeket az elsőfokú bíróság iratszerűen mutatott be az ítélet 29-33. oldalain.

Vegyész szakértői vélemény igazolta, hogy az elkövető által hátrahagyott sapkában és kesztyűben olyan fekete festéklapok voltak, amelyek az elkövetéshez használt a géppisztoly hangtompítójának festékbevonatából, vagy azzal azonosan festett felületről származtak.

Üvegszemcséket is találtak a ruházatban, amelyek többsége a sértett gépjárművének üvegéből vagy azzal megegyező minőségű más üvegtárgyból származtak.

Mindez tovább erősítette azt a következtetést, hogy valóban az elkövető által viselt ruházatot foglalták le.

Ezt támasztotta alá a fizikus szakértő véleménye is, aki azt állapította meg, hogy a lefoglalt ruházatot viselő személy nagy valószínűséggel tűzfegyverből lövést adott le.

A bizonyítás teljességére törekedve hallgatta meg az elsőfokú bíróság a fizikus szakértőt a tárgyaláson, aki kizárta, hogy az egyes ruhaneműkön talált, lövésre utaló elemi szemcsék a bűnjelek egymással történt érintkezése folytán kerültek volna a ruhadarabokra.

Vegyész szakértői vélemény bizonyította a rögzített elemi szálak alapján, hogy a hátrahagyott kabátot viselő elkövető a személygépkocsi jobb első ülésén utazott.

Ugyancsak vegyész szakértő állapította meg, hogy a gépkocsiban talált sporttáskában olyan fekete színű festéklapkák voltak, amelyek az elkövetéshez használt a géppisztoly hangtompítójának festékbevonatából vagy azzal azonosan festett felületről származtak.

Ezeket a szakvéleményeket összevetve a helyszíni tanúk vallomásával még inkább kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a nyomozó hatóság az elkövető ruházatát foglalta le, hogy az elkövető a személygépkocsiban utazott és hogy az elkövetéshez használt gépfegyvert a fenti gépkocsiban hátrahagyott táskában tartották.

Kiemelkedő jelentősége volt az ügyben a hemogenetikai szakértői vélemények megállapításainak, melynek az elsőfokú bíróság és a védelem is a fellebbezésében meghatározó jelentőséget tulajdonított.

Az elsőfokú bíróság időbeli sorrendben mutatta be az ügyben készült hemogenetikai szakértői vélemények megállapításait, így jól követhető volt, hogy 1998. február 20-án a hátrahagyott sapkában és a kesztyűpárban, továbbá 1998. június 2-án a gépkocsiban lefoglalt táskán rögzített DNS minták azonosítására hogyan és mikor került sor.

Az I. r. vádlott védője vitatta a 2011. február 8. napján készült hemogenetikai szakvélemény elfogadhatóságát, lévén az csak egy valószínűségi szakvélemény.

Ennek kapcsán a másodfokú bíróság megjegyzi az alábbiakat:

Kétségtelen, hogy a genetikai szakértői vélemények az ún. valószínűsítési szakvélemények közé tartoznak, ahol a megadott valószínűségi hányados a szakértői vélemény bizonyító erejének legfontosabb mutatója.

Kategorikus szakértői véleményről akkor beszélhetünk, ha 100%-ig bizonyos a szakértői megállapítás. 51-99% között csak valószínűségi szakvéleményről van szó. Ezen belül is különböző kategóriák vannak: bizonyossággal határosan valószínű, nagyon valószínű, valószínű és nem valószínű. 50%-ig csak lehetőségi szakvélemény adható.

Ennek tükrében azt lehet mondani, hogy a kérdéses szakértői véleményben adott 1:6,72 trillióhoz arány nemcsak, hogy rendkívüli mértékben alátámasztja, hogy a sapka szennyeződése az I. r. vádlottól származik, de az már a bizonyossággal határos szintű.

Nem osztotta a másodfokú bíróság azt a védelmi érvet sem, amely a szakvélemény esetében kétséget kizáró bizonyítást követel meg.

A bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességében értékeli, mérlegeli és egy ilyen gondolati folyamatban, a belső meggyőződése alapján foglal állást a bizonyíték hitelt

érdemlősége, bizonyító ereje kérdésében, hogy valamely tényt kétséget kizáróan bizonyítottnak tart-e vagy sem. E körben nincs tehát valamiféle objektív, minden ügyre automatikusan alkalmazható mérce, amely egy bizonyíték bizonyító erejét önmagában eldöntené. A szakértői vélemények is az egyébként értékelt bizonyítékok részét képezik, így nincs akadálya és nem is ütközik az eljárási törvénybe, hogy pusztán valószínűségi szakvélemény alapján állapítson meg a bíróság kétséget kizáróan bizonyított tényt.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta az I. r. vádlott tárgyaláson is fenntartott nyomozati vallomásában elmondott alibit is, miszerint a cselekmény idején társaival város1-ben tartózkodott.

E körben az elsőfokú bíróság értékelési körébe vonta a tanú51, a tanú17, tanú63, a tanú53, a tanú43, a tanú44, a tanú52 tanúk nyilatkozatait.

Minden részletre kiterjedően értékelte a tanúvallomások ellentmondásait, azokat összevetette az I. r. vádlott állításával is.

Figyelembe vette még az MTVA nyilatkozatát is, hogy az egyes magyarországi TV csatornák pontosan mikor adtak tudósítást a sértett2-gyilkosságról.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság kellő alappal vetette el az I. r. vádlott védekezését.

Ugyanígy logikus érvekkel vette el más személyek elkövetői minőségét is.

Az elsőfokú bíróság arra is helyesen mutatott rá, hogy az I. r. vádlott elkövetői minőségére vonatkozó DNS szakértői vélemény bizonyító erejét az is erősíti, hogy az elkövető által használt tárgyakon az I. r. vádlotthoz egyértelműen kapcsolható személyek DNS mintái voltak.

Megvizsgálta az elsőfokú bíróság ehhez kapcsolódóan annak lehetőségét is, hogy a lövéseket leadó személy lehetett-e e három személyen (az I. r. vádlott, a II. r. vádlott és a tanú3) kívül vagy közülük más is, és a másodfokú bíróság is egyetértett azzal a következtetéssel, hogy arra nézve, hogy más olyan személy követte volna el a cselekményt, aki e három, a helyszínen DNS nyomot hagyó személlyel kapcsolatban állt, egyáltalán nem merült fel adat. Semmilyen bizonyíték nem merült fel arra, hogy a lövéseket a II. r. vádlott vagy esetleg a tanú3 adta volna le.

Megvizsgálta és értékelte az elsőfokú bíróság a tanú15 és a tanú16 vallomásait is és azokat javarészt elvetette, viszont jelentőséget tulajdonított annak, hogy a tanú16 vallomásával összefüggésben maga a tanú15 is elismerte, hogy érdeklődött a tanú16-nál a DNS nyomokról. Ezt is az I. r. vádlott elkövetői minőségét erősítő körülménynek tekintette.

A másodfokú bíróság is úgy látta, hogy az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékok olyan zárt logikai láncot alkotnak, amelyek kétséget kizáróan bizonyítják, hogy az I. r. vádlott a tényállásban leírtak szerint elkövette a bűncselekményt.

A más általi elkövetést a másodfokú bíróság is kizártnak tartotta.

Nem felel meg a valóságnak az I. r. vádlott védőjének az az állítása, hogy az I. r. vádlott felelősségének megállapítására kizárólag a hemogenetikai szakértői vélemény alapján került sor. Téves, és félreértelmezett az elsőfokú bíróság ítéletének idézése is e körben, mivel az elsőfokú bíróság az ítélete 32. oldal 1. bekezdés utolsó mondata szerint azt állapította meg, hogy a DNS-szakértői véleményeket önmagukban nem tudta mindent eldöntő bizonyítéknak értékelni, szükséges volt annak vizsgálata is, hogy az I. r. vádlott szerepét más bizonyíték is alátámasztja-e.

Az elsőfokú bíróság - szemben a védői állítással - ezt a vizsgálatot elvégezte, az egyéb bizonyítékokat is részletekbe menően megvizsgálta.

A szakértői vélemény bizonyító erejének értékelésénél fontos követelmény, hogy az a bizonyíték,

amelyet a szakértő vizsgál, kellően megalapozott legyen, mert csak így garantált egy vélemény bizonyító ereje.

Jelen ügyben tehát nagy jelentősége volt annak, hogy kétséget kizáróan bizonyítani lehetett, hogy a lefoglalt és vizsgált ruhaneműket - különös tekintettel a sapkára - az elkövető viselte és hagyta hátra a cselekményt követően. Ez a DNS-szakértői véleményről független, de azt erősítő bizonyíték.

Az elkövetéshez szintén bizonyítottan használt gépkocsi jobb első ülésén ült az elkövető a vegyész-szakértő véleménye szerint és a lefoglalt ruhaneműkön lömaradványokat találtak.

A más általi elkövetés kizárásakor nem hagyható figyelmen kívül, hogy a bizonyíthatóan az elkövető által használt tárgyakon az I. r. vádlotthoz köthető másik két személy DNS-ét találták meg, akiknek egyébként az elkövetői minősége kizárható volt.

A bizonyítékokat nem önmagukban, hanem összességükben is mérlegelni, értékelni kell. Nincs a bizonyítékoknak előre meghatározott bizonyító ereje, azokat a bíróság meggyőződése szerint - természetesen az ésszerűség és a logika szabályaira figyelemmel - szabadon értékelheti. Ennek a követelménynek az elsőfokú bíróság mindenben eleget tett.

Az I. r. vádlott védőjének felmentésre irányuló fellebbezése lényegében az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenységét támadja, a vádlotti védekezés elfogadtatását célozza, ami viszont megalapozott tényállás mellett a másodfokú bírósági eljárásban nem lehet eredményes.

Az elsőfokú bíróság részletes indokát adta annak, hogy a II. r. vádlott büntetőjogi felelősségét milyen okok miatt látta megállapíthatónak.

Minden lehetséges bizonyítékot értékelési körébe vont, iratellenes megállapítást nem tett.

Az ügyészség által felvetett eltérő tényállás megállapításának lehetősége sem más, mint az elsőfokú bíróság teljeskörű bizonyíték-értékelő tevékenységének támadása, a bizonyítékok eltérő értékelésének szorgalmazása, feltételezések tényként történő kezelése, ami az ügyészség részéről sem megengedett a másodfokú bírósági eljárásban.

Kétségtelen, hogy a II. r. vádlott alibije nem nyert igazolást, de az elsőfokú bíróság e körben helyesen mutatott rá, hogy ez még nem jelenti a tényállásbeli cselekmény bizonyítékát.

Arra is helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság, hogy az egyébként aggálytalan DNS-szakértői vélemény - éppen a II. r. vádlottnak az I. r. vádlotthoz fűződő igazolt kapcsolata miatt - önmagában nem alkalmas a II. r. vádlott felelősségének megállapítására. Más bizonyíték pedig az ő szerepére nem merült fel.

Nem bizonyítja az elkövetésben részvételt egy olyan ügyészi feltételezés, hogy az I. r. vádlott nyilván bizalmi emberét vette igénybe a bűncselekmény elkövetésekor.

A másodfokú bíróság szerint nem támadható, sőt logikailag is alátámasztható az elsőfokú bíróság álláspontja, miszerint csak azt lehetett megállapítani, hogy az elkövetőt a helyszínre szállító gépkocsiban a II. r. vádlottól származó táskában vitte az I. r. vádlott az elkövetéshez használt fegyvert és az elkövetéskor olyan kesztyűt használt, amelyet korábban a II. r. vádlott viselt.

Kétségtelen, hogy ez a megállapítás is mondható egyfajta feltételezésnek, viszont kizárhatónak egyáltalán nem tekinthető. A Be.4.§ (2) bekezdése szerint pedig a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.

Az elsőfokú bíróság csak e törvényi kötelezettségének tett eleget, amikor a II. r. vádlottat a Be.331.§

(1) bekezdése és a 6.§ (3) bekezdés b/ pontja alapján az ellene emelt vád alól felmentette.

A tényállás 2. pontját az elsőfokú bíróság helyesen alapította az aggálytalan fegyverszakértői véleményre, míg a személyi felelősség a tényállás 1. pontjából következett.

A 3. tényállási ponttal kapcsolatban is általánosságban elmondható, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló viszonylag kevés számú bizonyítékot igen aprólékosan, részletekbe menően és irathűen elemzett, maximálisan figyelembe véve a Be. 4.§ (2) bekezdésében foglalt alapelvet és helyes ténybeli következtetések alapján állapította meg a tényállást.

A megjelölt bizonyítékokkal kapcsolatban a másodfokú bíróság az alábbi pontosításokat látta szükségesnek:

- A 74. oldal 5. bekezdésében hivatkozott igazságügyi írásszakértői vélemény a nyomozati iratok XV. kötetének 803. oldalán található.
- A 103. oldal utolsó bekezdésében és a 104. oldal 3. bekezdésében megjelölt a tanú8 tanúvallomását tartalmazó jegyzőkönyv a 29022-211/2012. bü. számú nyomozati iratok (a sértett1 sérelmére elkövetett emberölés) V. kötetében található.
- Az ítélet 119. oldal 2. bekezdésében foglalt vallomás (a tanú7 vallomása) . nyilvánvaló elnézés miatt - megismétlésre került a 120. oldal 3-4. bekezdésében.

Ezekkel a bizonyítékokat érdemben nem érintő pontosításokkal a bizonyítékok bemutatása már iratszerű.

Helytállóan fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy a vádhatóság több olyan tanú vallomását is megjelölte a vádlottakat terhelő bizonyítékként, amelyekre - kétségbe vonható szavahihetőségük okán - tényállást alapítani nem lehetett.

Ezek a tanúk a tanú4, a tanú16, a tanú37, a tanú36, a tanú6, a tanú7 voltak.

Az elsőfokú ítélet 53-61. és a 113-121. oldaláig igen részletesen elemezte a fenti tanúk és a III. r. vádlott, valamint az I. r. vádlott közötti kapcsolatrendszer, és az egyes nyilatkozatok belső és egymáshoz viszonyított ellentmondásait.

Tételeken kimutatta, hogy e tanúknak részben bosszúból és félelemből (a tanú4), részben tartozás behajtásának elmaradása érdekében (tanú16, tanú6), a sérelmére elkövetett merénylet miatt (tanú36) vagy hátrányos hatósági intézkedés mellőzése reményében (tanú36, tanú7) érdekükben állt, hogy a III.r. vádlottra és rajta keresztül az I. r. vádlottra terhelő vallomást tegyenek.

Az elfogultságra okot adó fenti külső körülményeken túl, a vallomások önmagukkal és az e körbe tartozó többi tanú vallomásával is ellentmondásosak voltak, következetesnek nem minősültek.

Tekintettel az ügyészi fellebbezés indokolására, a másodfokú bíróság a tanú4 és a szorosan hozzá köthető a tanú5, valamint a tanú6 és a tanú7 vallomásával kíván részletesebben foglalkozni.

A tanú4 az elsőfokú bírósági tárgyaláson előadta, hogy a tartalmában is különböző vallomásainak a megtételében nem az igazság kiderítése vagy a hatóság segítése, hanem a félelem, a bosszú és a személyes érdek is motiválta.

Az elsőfokú bíróság logikus érveléssel fejtette ki, hogy a tanút egy eredményesebb bosszúállási forma is vezérelte, hiszen, ha nem az ő szájából hangzanak el a vádlottakat terhelő vallomások, hanem egy kívülálló személyéből, akkor azok egyrészt hitelesebbek, másrészt alkalmasak az ő szlovákiai vallomásának alátámasztására is.

Ez a cél motiválta akkor, amikor tököli rabtársának, a tanú5-nek arról számolt be, hogy a III. r. vádlott társaságában volt, amikor egyszer felhívta telefonon az I. r. vádlott a III. r. vádlottat, valami olyasmit mondott neki, hogy valami nem jó, mire a III. r. vádlott azt válaszolta, hogy „nem baj, nyomja meg a gombot”, de aztán a robbantás után ideges volt és azt mondta, hogy „ezt elbasztuk”.

A tanú4 vallomásainak értékelésekor (elsőfokú ítélet 57-59. old, 113. oldal 3-4. bek., 115. old. 1-6. bek.) mérlegelési jogkörében eljárva az elsőfokú bíróság tehát helytállóan rögzítette, hogy vallomását a tényállást megalapozó bizonyítékként nem tudta elfogadni.

Miután az elsőfokú bíróság a tanú4-nek a vádlottakat terhelő előadásait nem fogadta el a tényállás alapjául, a tanú5-nek az a nyilatkozata sem értékelhető bizonyítékként, amit a tanú4-től tudott meg. Így az elkövetés módja tekintetében a III. r. vádlott terhére sem vehető a tanú5 nyilatkozata.

A teljesség igényével jegyzi meg a másodfokú bíróság, és ebben a kérdésben osztotta azt az ügyész álláspontot, hogy a tanú4 azon nyilatkozata, amelyet az elsőfokú bíróság az indokolás 175. oldal 6. bekezdésében idéz, és amely a III. r. vádlott javára került értékelésre, szintén nem fogadható el.

A tanú6 vallomásából az ügyészség azt a részletet emelte ki, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének 117. oldal 1. bekezdésében idéz és amely arra utal, hogy a III. r. vádlott tudott arról, hogy az I. r. vádlott robbantásos merényletet tervez a sértett3 ellen, aki erre tekintettel a végrehajtásért magasabb összeget kért, amelyet a III. r. vádlott elfogadott.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta a tanú6 érdekeltségét. Ennek során megállapította, hogy a tanú6 jellembeli negatívumain túl a III. r. vádlottal szemben fennálló 250 millió forintos tartozása okán sem érdektelen abban, hogy a III. r. vádlottat elítéli-e a bíróság vagy sem. Továbbá arra tekintettel, hogy elmondása szerint jó kapcsolatot ápol a III. r. vádlottal szemben érdektelennek szintén nem tekinthető a tanú16 és a tanú37 tanúkkal, az elsőfokú bíróság helytálló álláspontja szerint az általa elmondottak valóságtartalma erősen megkérdőjelezhető.

Az emberölés elkövetési módjával kapcsolatos tanúvallomással összefüggésben pedig azt fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy mivel ezt a beszélgetést, túl azon, hogy a tanú4 nyilatkozatával is ellentétes, más bizonyíték nem támasztotta alá, így figyelemmel a tanú6 érdekeltségére is, állításait bizonyítékként nem lehetett elfogadni.

A tanú7 vallomásából az ügyészség kizárólag a III. r. vádlottat terhelő tárgyalási előadását idézte, holott a tanú a nyomozás során ezzel ellentétesen nyilatkozott (elsőfokú ítélet 120. old. 1. bek. - a V utcai robbantásról és az abban szereplő személyekről érdemi információval nem rendelkezik).

Az elsőfokú ítélet 63. oldal 5-7. bekezdésében, a 64. oldal 1-3. bekezdésében részletesen foglalkozik a tanú7 érdekeltségével (kényszerintézkedés megszüntetésének lehetősége) és az egyéb tanúvallomások tükrében (tanú61, tanú62, tanú55) szavahihetőségének kérdésével.

A mérlegelési jogkörében eljárva logikus érveléssel fejtette ki az elsőfokú bíróság - miután egy állítás áll szemben egy tagadással -, hogy a tanú7 nem tekinthető szavahihetőnek, vallomására tényállást alapítani nem lehet.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a három tanú vádlottakat terhelő vallomásrészletének elfogadása a felülmérlegelés tilalmába ütközik, amely a hatályos perrendi szabályok mellett a másodfokú eljárásban nem vezethet eredményre.

Így e körben a másodfokú bíróság nem osztotta azt az ügyészi álláspontot, hogy e tanúvallomások alapján egészítse ki a tényállást azzal, hogy a III. r. vádlott tudott arról, hogy a cselekmény robbantással lesz kivitelezve.

Önmagában pedig abból az okból, hogy a III. r. vádlott a „főnöke” volt az I. r. vádlottnak és ezért tisztában volt a végrehajtás módjával, egyéb bizonyítékok híján, ítéleti bizonyossággal nem kerülhet megállapításra.

Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy a bűncselekmény elkövetésének helye, ideje, körülményei, az épületekben és egyéb tárgyakban bekövetkezett rongálódás, a halálos áldozatok és a túlélő sértettek sérülései az objektív és a kétségbevonhatatlan szubjektív bizonyítékok alapján egyértelműen és senki által nem vitatottan megállapítható volt.

A helyszíni szemle jegyzőkönyvei, a fényképmellékletek, a rendőri jelentések az áldozatokról és a sérültekről készült igazságügyi orvosszakértői vélemények, kórházi dokumentációk, a tűzeset-műszaki jelentés, tűzszerész és vegyészszakértői vélemény megállapításai egyértelműsítették a bűncselekmény elkövetésének módját és következményeit. Az e körben meghallgatott sérülteknek, a parkolóház dolgozóinak, a környező üzletek alkalmazottainak, lakások tulajdonosainak aggálytalan tanúvallomása alapján a történések megnyugtatóan rekonstruálhatóak voltak, ezeket a megállapításokat fellebbezési támadás nem is érte.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helytállóan rögzítette azt is, hogy a robbantás célszemélye a sértett³ volt. Ezt az elsőbírói megállapítást alátámasztották a sértett³ sérelmére korábban elkövetett bűncselekményekről készült jelentések adatai, az ehhez kapcsolódó nyomozati iratok, az 1997. január 30. és 1997. október 1. között készült jegyzőkönyvek, amelyekben a sértett³ beszámolt a 90-es évek magyarországi alvilága által elkövetett súlyos bűncselekményekről.

Ezekről a vallomásokról készült videók - senki által nem vitatottan - később illegálisan kikerültek a rendőrségről és eljutottak azokhoz a személyekhez is, akik az abban foglaltak szerint elkövetett bűncselekményekben érintettek voltak. Ebbe a körbe tartozott a III. r. vádlott, a tanú¹⁵, a IV.r.vádlott, a tanú¹⁶ és tanú³⁷ is (elsőfokú ítélet 84. old. 7-10. bek., 85. old. 1-2. bek.).

A tanú⁶⁴ nyomozati és a tanú⁶⁵ vallomása is alátámasztotta, hogy a sértettnek a Cég² és a Cég¹ vezetőivel már 1996 évben megromlott a viszonya, amelyet tovább mélyített a terhelő vallomásáról készült videofelvételek anyaga (elsőfokú ítélet 97. old. 2-5. bek., 98. old. 1-2. bek. 98. old. 3-7. bek., 99. old. 1-3. bek.).

A sértett³ halálának közvetlen célja elhallgattatása és ezáltal a megindult büntetőeljárásban a bizonyítás megnehezítése volt.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a bűncselekmény felbujtója a III. r. vádlott és a másodfokú bíróság a III. r. vádlott védőjének e körben kifejtett okfejtését nem osztotta.

Az elsőfokú bíróság irathűen állapította meg, hogy a fenti személyek közül a bűncselekmény idején és azt megelőzően egyedül a III. r. vádlott volt szabadlábon, akit a sértett³, a tanú¹⁵ és a IV.r. vádlott mellett az egyik erőszakot képviselő, végrehajtó embernek minősített.

A bírói gyakorlat a részesi magatartások körében ismeri a felbújtó felbujtását is, így az sem zárható ki, hogy a sértett³ megölésének gondolata nem a III. r. vádlottban fogalmazódott meg legelőször, hanem egy olyan társában, aki éppen kényszerintézkedés hatálya alatt állt.

Ugyanakkor a bűncselekmény végrehajtásának megszervezéséhez, a szlovák elkövető, bérgyilkos beszerzéséhez, a vele való tárgyaláshoz, az anyagi ellenszolgáltatás biztosításához, átadásához olyan mozgási szabadságra volt szükség, amely a büntetés-végrehajtási intézet keretei között nem oldható meg.

Ezzel a mozgási szabadsággal pedig az érintett személyek közül egyedül a III. r. vádlott rendelkezett.

Az ennél szélesebb körű vizsgálódásnak, további felbújtók beazonosításának pedig a Be. 2.§ (4) bekezdése - a törvényes vád kerete - szab határt, illetve a III. r. vádlott büntetőjogi felelősségét egyébként sem érintené.

A fentiekén túl az eljárás egyéb adatai is a III. r. vádlott közvetlen felbujtói minőségét támasztották alá az alábbiak szerint:

Közvetett bizonyítékként értékelte az elsőfokú bíróság a tanú⁶⁶ vallomását, mely szerint zárkatársától hallotta, hogy a sértett³ elleni merénylet háttérében a III. r. vádlott áll (elsőfokú ítélet 94. old. 4. bek., nyom. ir. XI. kötet 1. old.).

A tanú⁶⁴ nyomozati vallomása szerint „tanú¹⁵-ből, IV.r. vádlottból, a tanú⁷²-ből és tanú¹⁶-ból nem nézem ki, hogy ilyen dologra megbízást adnának... A III.r. vádlott az már más térszta... ő benne már nem vagyok biztos, hogy nem tenne ilyet...” (nyom.-i ir. XI. kötet 333. old. utolsó bekezdés).

Az, hogy a III. r. vádlott fejében is megfordult a sértett megölése a 10. számú tanú vallomása alapján is megállapítható. Amikor a sértett³ vallomásai kikerültek a rendőrségről, a III. r. vádlott kijelentette, hogy „a sértett³-nak ezért meg kell halnia” (elsőfokú ítélet 181. old. utolsó bekezdés).

A tanú⁶⁷ is úgy beszélt a III. r. vádlottól, mint aki a bűncselekmények végrehajtásának egyik szervezője „... a piszkos munkát a III.r. vádlotték a szlovákokkal végeztették...” (elsőfokú ítélet 100. old. 1. bek.).

A fenti bizonyítékok erejét és a következetes elsőbírói mérlegelést az sem rontja le, hogy a védelem által hivatkozott szakértő⁵ által jegyzett igazságügyi szakértői vélemény alapról nem minősítette a III. r. vádlottat agresszív személyiségnek, bár kifejtette, hogy erőteljes indulatai fordulhatnak agresszióba.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelése alapján helytállóan állapította meg azt is, hogy az I. r. vádlott követte el a sértett³ sérelmére a robbantásos merényletet.

A több szálon folyó bizonyítás végpontjai az I. r. vádlott személyében futottak össze az alábbiak szerint:

A szakértői vélemények alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a robbantást a személygépkocsi felhasználásával követték el.

Helyesen tulajdonított az elsőfokú bíróság jelentőséget a fenti személygépkocsi előtörténetére vonatkozó bizonyításnak.

A tanú68, a tanú69, a tanú70 és a tanú71 tanúk vallomása, a hozzájuk kapcsolható okmány- és írásszakértői vélemények, a hamisított személyi igazolvány a tanú71 nevére, a felismertetésre bemutatás során tett nyilatkozatok kétséget kizáró módon bizonyították azt, hogy a robbantáskor használt a gépjárművet a tanú3 vásárolta meg 1997. október 20-a körül a a tanú71 nevére szóló hamisított személyi igazolvány felhasználásával.

Irathűen utalt az elsőfokú bíróság a szlovák hatóságok azon tájékoztatására, amely szerint a tanú3 az I. r. vádlotthoz köthető bűnözői kör tagja, az I. r. vádlott pedig T-járás maffia-vezetője, aki szoros kapcsolatban áll az ország1-beli maffia vezéregyéniségével. A tanú3 volt felesége is nyilatkozott az I. r. vádlottal ápolat baráti kapcsolatáról (elsőfokú ítélet 73-76. old.).

A III. r. vádlott volt testőre a szavahihetőnek elfogadott 10. számú tanú nyilatkozta, hogy az I. r. vádlott értett a bombákhoz (elsőfokú ítélet 101. old. utolsó bekezdés).

Ugyanilyen tartalmú vallomást tettek - a korábban kifejtett eljárásjogi érvek alapján teljes egészében elfogadható szlovák tanúk közül - a tanú8 (elsőfokú ítélet 105. old. 1. bek.), a tanú9 (elsőfokú ítélet 108. old. 2. bek.) és a tanú35 (elsőfokú ítélet 113. old. 2. bek.) tanúk is.

A tanú10, a tanú8, a tanú35 tanúk vallottak arról is, hogy részben az I. r. vádlottól, részben a társaiktól hallottak arról, hogy az I. r. vádlott volt, aki a V utcai robbantást elkövette.

A tanú8 pedig fültanúja volt egy olyan beszélgetésnek, amely az I. és a III. r. vádlott között folyt és a III. r. vádlott sürgette az I. r. vádlottat a sértett3 likvidálásával kapcsolatban.

Helytállóan rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az ország1-beli tanúk vallomásának hitelességét egyéb bizonyítékok is alátámasztották, ezért - szemben a védői érvelésekkel - a vádlottakat terhelő nyilatkozataik tényállás alapjául elfogadhatóak voltak.

Így a tanú8 budapesti tartózkodási helye elmondása szerint többek között a K utcai ház legfelső emeletén lévő teraszos lakás volt, amely egyezik a tanú28 tanúvallomásával (elsőfokú ítélet 86. old. 3. bek., 105. old. 1. bek. utolsó mondata), mint a III. r. vádlott fiának a lakása.

Az I. r. vádlottnak a robbantáskor szerzett sérülése szakértői bizonyítást nyert, az orvost, aki ellátta a sérülést a tanú19 szervezte be. Ez utóbbi körülményeket a tanú9 és - részben - a tanú11 vallomásai is megerősítették.

A tanú4 likvidálása is igaznak bizonyult a tanú8 2014. július 21-én tett vallomása szerint, mert holttestét jóval később, 2015. október 26-án találták meg és DNS-e alapján azonosították.

Ugyanerről számolt be a tanú10 a 2013. október 21-ei vallomásában és a tanú35 is. Figyelemmel arra, hogy a tanú10 és a tanú8 tanúk időben előbb nyilatkoztak a tanú3 megöléséről és a holttest feltalálási helyéről, mint ahogy azt később az általuk megjelölt helyen kihantolták, ez a körülmény is nagyban erősíti nyilatkozataik hitelességét.

A tanú9, aki az I. r. vádlott felsőtestén lévő sérülésének az ellátásánál asszisztált, elmondta, hogy az I. r. vádlott állítása szerint sérülését üvegszilánk okozta, a sebet ellátó a tanú11 orvos pedig a kitisztítás után a sebet összevarrta. Ez utóbbi körülményt az igazságügyi orvosszakértői vélemény - mint objektív természettudományos alapokon nyugvó bizonyíték - is alátámasztotta.

A tanú⁹ vallomását és az I. r. vádlott helyszínen tartózkodását erősíti az igazságügyi tűzszerészszakértői vélemény is.

A szakértő álláspontja szerint minden olyan hely, amely 60-70 méteren belül volt és megfelelő rálátást biztosított a helyszínre, alkalmas lehetett a robbantószerkezet indítására. Ezen helyek egyike sem nyújtott teljeskörű védelmet. Nagy a valószínűsége annak, hogy a robbanás következtében az elkövető is sérülést szenvedett (elsőfokú ítélet 72. old. 1-2. bek.).

A tanú³⁵ - akivel szemben vádat emeltek ország¹-ben és nem került sor vádalku kapcsán vádhalasztásra - is részletesen beszámolt a tanú³-féle gyilkosságról, arról, hogy a V utcai robbantást az I. r. vádlott követte el. Az I. r. vádlottat a Becenév³ beceneven említette, amelyet a házkutatásról készült jegyzőkönyv is alátámasztott (elsőfokú ítélet 112-113. old.).

Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte bizonyítékként a tanú⁸ azon nyilatkozatát, amelyben a III. r. vádlottat, mint az I. r. vádlott főnökét nevezi meg és ismeri fel a fényképtablón, de a védelmi érvelés okán a másodfokú bíróság az alábbiakra mutat rá:

A Be. 122.§-a szabályozza a felismerésre bemutatást, mint bizonyítási eljárást. A törvény nem határozza meg, hogy azt mikor kell eredményesnek tekinteni, ezt mindig az adott ügyben, a többi bizonyíték kölcsönhatásában kell mérlegelni, mert adott esetben az egyéb körülmények annak eredményét erősíthetik vagy gyengíthetik.

A tanú⁸ vallomása szerint az I. r. vádlott bemutatta őt a három főnöke közül annak az egyetlennek, aki ebben az időszakban szabadlábon volt, és aki a három közül a legfiatalabb volt.

Korábban bokszt, 30 éves lehetett, magassága 170-175 cm (elsőfokú ítélet 105. old. 4. bek.). Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy mindezek egyértelműen a III. r. vádlottra illő adatok.

A fenti bizonyítékok tükrében pedig a felismerési eljárás 90%-os eredményessége pedig egyértelműen terheli a III. r. vádlottat.

Ezen fenti bizonyítékok erejét nem rontja le a védelemnek azon tényekkel alá nem támasztott érvelése, hogy a III. r. vádlottat soha nem hívták „Becenév²”-nek és nem volt hátrafésült haja.

Az a körülmény pedig, hogy a tanú¹² nem tett vallomást az ügyben, sem a vádlottak javára, sem pedig terhükre nem értékelhető.

A tanú¹⁸ vallomása alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a tanú által adott személyleírás az elkövetés idején és helyén látott férfiról, az az I. r. vádlottra illet. A tanú a vallomását a tárgyaláson azzal tartotta fent, hogy valószínű az I. r. vádlott volt ott (elsőfokú ítélet 78. old. utolsó bek., 79. old. 1-3. bek.).

Az elsőfokú bíróság az ítélet 82-83. oldalán helytállóan értékelte és fogadta el a biomechanikai szakértő írásban előterjesztett és a tárgyaláson módosított, illetve kiegészített és az I. r. vádlottat terhelő szakértői véleményét.

Az I. r. vádlott védője az elsőfokú tárgyaláson a biomechanikai szakértői véleményt nem csak perjogi oldalról támadta, de megalapozottságát is vitatta, azt fellebbezésében igen részletes magyarázattal, és a szakértő tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatainak szó szerinti idézésével támasztva alá.

Az I. r. vádlott védője lényegét tekintve azon az alapon támadta a szakértői vélemény megalapozottságát, hogy annak kiindulópontja helytelen. A szakértő ugyanis a magasság egyezőségét az 1998-as a V utcai felvételen szereplő férfi magassága alapján véleményezte, ugyanakkor az 1998-as V utcai és a Z utcai felvételeken szereplő férfi azonosságát csupán valószínűsítette, a két személy azonosságát kategorikusan nem állapította meg, míg a mozgáselemzést a Z utcai felvételek alapján végezte el. Ezért álláspontja szerint a vélemény egyik komponense - azaz a magasság - kiesik. A fennmaradó két komponens - azaz a testalkat jellegzetességei és a mozgási sajátosságok - alapján pedig maga a szakértő is úgy nyilatkozott, hogy a két személy azonosítása a harmadik elem nélkül nem véleményezhető.

Ennek kapcsán a másodfokú bíróság - megtekintve valamennyi rendelkezésre álló felvételt - az alábbi álláspontra helyezkedett:

A szakértő három valószínűségi komponens alapján véleményezte azt, hogy a különböző időpontokban készült felvételeken látható férfi bizonyosan azonos.

A védő meglátása szerint az általa felvetett fenti kérdés bizonytalanná tette a szakértő végső konklúzióját, mert az elkövetéskori felvételeken szereplő férfi testmagassága szintén bizonytalan maradt, a szakértő ugyanis nem adott határozott véleményt arról, hogy a V utcai és a Z utcai felvételen rögzített férfi azonos volt, azt csak valószínűsítette.

Ezt a kételyt azonban az elsőfokú bíróság kellő magyarázattal, meggyőző - és a másodfokú bíróság által megvizsgáltan is alapos - érvekkel oszlatta el. Ugyanis más kétségbevonhatatlan adatok - úgymint a felvételek időpontjainak sorrendisége, egymáshoz illeszthetősége, és a fényképeken szereplő személy külleme, öltözéke - alapján a két személy azonossága szakértő alkalmazása nélkül, egyszerű szemrevételezéssel is megállapítható.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a magasság tekintetében csak valószínűségi vélemény értékét az újabb valószínűség (azaz az 1998-as két felvételen szereplő férfi valószínű azonossága) nem rontja le: az I. r. vádlott azonosságát a testmagasság alapján megállapító szakvélemény összességében is valószínűségi marad. A szakértő ugyanis nem állított mást, mint azt, hogy az 1998-as Z utcai és V utcai felvételeken szereplő férfi valószínűleg azonos, és az 1998-as a Z utcai és a 2013-as felvételen szereplő férfi magassága is csak valószínűleg azonos. A többszörös valószínűség alapján nem lehet más következtetésre jutni, csak arra, hogy az 1998-as a Z utcai felvételeken szereplő férfi valószínűleg azonos lehet a 2013-as felvételeken szereplő az I. r. vádlottal. Ezért a szakvélemény védő szerinti megalapozatlansága csak látszólagos, de a fenti - csak helyeselhető - megoldással még ezt is kiküszöbölte a törvényszék.

Bár a valószínűségi szakvélemény elfogadhatóságára általános irányelvek a hazai jogrendszerben nincsenek, léteznek olyan szempontok, amelyek mentén a bíróság állást tud foglalni a szakvélemény bizonyítékkénti értékeléséről.

Ezek alapján összességében a biomechanikai szakértői véleménnyel összefüggésben a következők állapíthatók meg:

1. A szakvélemény alapjául szolgáló felvételek hitelesek voltak, a vizsgálat ilyen bizonyítékok alapul vételével történt.
2. Az 1998-as felvételeken szereplő személyek összehasonlítását más adatok alapján is el lehetett végezni, azaz ahhoz különleges szakértelem nem kellett. Ekként az összehasonlítás kiindulópontja (azaz a Z utcán 1998-ban felvett férfi a V utcai felvételen ugyanakkor felvett férfival való

azonossága) is helyes és megalapozott volt.

3. A 2013-as felvételekkel összehasonlító vélemény a rendelkezésre álló adatok mennyisége és minősége alapján tehát nem alaptalan hipotéziseken alapult.

4. A szakértői kompetencia és módszer nem volt megkérdőjelezhető.

5. A véleményadást rendkívül alapos előkészítés előzte meg.

6. A szakértő a fentiekből is kitűnően figyelembe vett minden lényeges, a véleménye pontosságát befolyásoló körülményt, és azok megbízhatóságra gyakorolt hatását.

7. Minden kérdést megválaszolt, meggyőző érvekkel támasztotta alá a végső konklúzióját megalapozó tényezőket.

Végül attól sem lehet eltekinteni, hogy a szakértői vélemény nem perdöntő, hanem csak egy volt - az elsőfokú bíróság értékelése szerint is - azon bizonyítékok között, amely alapján a az I. r. vádlottat érintő tényállást megállapította.

A rendelkezésre álló bizonyítékok e tényállási pont kapcsán is egymásra épülnek, egymást kiegészítik, egy irányba, az I. r. és a III. r. vádlottak büntetőjogi felelősségének az irányába hatnak, kizárva ezzel a más általi elkövetés lehetőségét.

A fenti tanúk vallomásai, a természettudományos alapokon nyugvó objektív igazságügyi orvosszakértői vélemény, az igazságügyi tűzszerész-szakértői vélemény, az igazságügyi biomechanikai szakértői vélemény alapján a másodfokú bíróság számára is kétséget kizáróan megállapítható, hogy a III. r. vádlott felbujtására az I. r. vádlott volt, aki a sértett3 sérelmére a V utcai robbantást a helyszínen végrehajtotta.

Az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett az I. r. bűnösségére a tényállás 1., 2. és 3. pontjai tekintetében, illetve a III. r. vádlott bűnösségére a tényállás 3. pontjában szereplő cselekménynél.

A vádlottak cselekményeit - az I. r. vádlottét legnagyobb részben - törvényesen minősítette.

Az ítélete IV. fejezetében részletesen megindokolta, hogy a Btk. 2. § alapján miért az elkövetéskor hatályban volt büntető törvény rendelkezéseit alkalmazta. Ezzel a másodfokú bíróság is egyetértett.

Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság szükségesnek látta rámutatni arra, hogy az elsőfokú bíróság az ítélete meghozatalakor, a vádlottak élet elleni cselekményeinek minősítésekor tévesen utalt az elkövetéskor hatályban volt 15. számú Irányelvben írt értelmezésre.

Az elbíráláskor már hatályban lévő, az élet és test épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. Büntető jogegységi határozat - amely 2013. július 8. napján került elfogadásra - a 15. számú Irányelv irányelvkénti fenntartását megszüntette azzal, hogy a jogegységi határozat a 15. számú irányelv I. és II. részének helyébe lép.

Mivel az irányelv - bár a bíróságokra nézve kötelező - nem minősül jogszabálynak, így az időbeli hatály kérdése fel sem merülhet. A jogegységi határozat hatályba lépését követően az abban foglaltakat kell alkalmazni.

Mindez azonban az elsőfokú bíróság által alkalmazott minősítésen nem változtat, mivel a Jogegységi határozat ugyanazokat az elveket, szempontokat fogalmazza meg az élet elleni cselekmények minősített eseteinél, mint korábban a 15. számú Irányelv.

Az irányadó tényállás alapján törvényesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az I. r. vádlott mind a a sértett2, mind pedig a sértett3 sértettek sérelmére elkövetett élet ellen cselekményeket egyenes szándékkal követte el.

Ugyancsak helyesen állapította meg, hogy a 3. tényállásnál - az alkalmazott elkövetési mód miatt és mivel a helyszínen látnia kellett az elkövetés helyének közelében tartózkodó további személyeket is - tudattartama át kellett fogja, hogy a robbantás az ő életüket is veszélyezteti, és ebbe a körülménybe belenyugodott.

Egyetértett a másodfokú bíróság az I. r. vádlott élet elleni cselekményének az 1978. évi IV. törvény 166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés a/, b/, f/ és g/ pontjai szerinti minősítésével. Az elsőfokú bíróság jogi indokolását e körben teljesnek, az irányadó bírói gyakorlatnak megfelelőnek tartotta.

A másodfokú bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy az I. r. vádlott terhére a különös kegyetlenség (1978. évi IV. törvény (2) bekezdés d/ pontja) is megállapítható a tényállás 3. pontjában szereplő cselekménynél.

Különös kegyetlenségről akkor beszélhetünk, ha a cselekmény végrehajtása az élet kioltásához rendszerint szükséges kegyetlenséget meghaladó rendkívüli embertelenséggel történik vagy a sértettnek olyan testi szenvedést vagy lelki gyötrelmet okoz, amely az emberi élet kioltásával általában együtt járó szenvedést, gyötrelmet is lényegesen meghaladja.

Ezen elkövetési mód megállapításánál elsődlegesen az emberiség és erkölcsi szempontoknak van meghatározó jelentősége.

Nincs jelentősége annak, hogy a sértett szubjektíve érzett-e fájdalmat vagy már a véghezvitel kezdetén elvesztette az eszméletét és ez okból a szenvedésérzet hiányzott, minthogy a súlyosabb jogi értékelés alapja a véghezvitel módjából kitűnő magas fokú társadalomra veszélyesség (BH 1986/94.).

Az elsőfokú bíróság az ítélete 3. pontjában megállapította, hogy a robbanás következtében a sértett3 az elszenvedett fizikai behatások okán azonnal életét veszítette és, hogy ezzel egy időben a V utcában tartózkodó a sértett5, továbbá az utcában sétáló sértett6 és sértett7 sértettek is, a robbanás következtében szintén halálos sérüléseket szenvedtek.

A robbantás hő-és repeszhatásai következtében még további 20 személy szenvedett 8 napon belüli, illetve 8 napon túli sérüléseket.

A robbanás olyan erejű volt, hogy 50-60 méteres körzetben az ablaküvegek kitörték, az épületek homlokzata és a parkoló gépjárművek megrongálódtak.

A sértett3 sérülései olyan súlyosak voltak, hogy életmentésre semmilyen lehetőség nem volt, a nyílt koponya, mellkasi és hasi sérülések külön-külön is halálosak voltak.

A sértett5 24 éves sérülései közül ki kell emelni, hogy a testfelülete 80-85 %-ára kiterjedő, nagyjából II. és III. fokú, kisebb részben pedig IV. fokú égési sérüléseket szenvedett el. A tényállás szerint még percekig élhetett és a körülményekből fakadóan a halála rendkívüli szenvedések közepette következett be.

A sértett6t az általa elszenvedett rendkívül súlyos sérülésekkel a parkolóház portásfülkéjében keresett menedéket, ahol leült egy székre, azonban a kiérkező mentők már csak a halálát tudták megállapítani, amit belső és külső vérvesztésből fakadó vérvesztéses sokk idézett elő.

A sértett7 a robbanás által kiváltott lökéshullám és repeszhatás, valamint direkt hőhatás következtében olyan sérüléseket szenvedett, amelyek az élettel összeegyeztethetetlenek voltak, életének megmentésére nem volt esély, röviddel a kórházba szállítás után életét veszítette.

Az ítéleti tényállás részletesen leírta az általa elszenvedett sérüléseket, a koponyatörést, a tüdőszövet

szakadást, a jobb kar könyök feletti és mindkét lábszár középső harmadi amputálódását, a medence darabos törését, a hasüreg megnyílását, a máj és a vese repedését, a testfelület 100%-ára kiterjedő III. fokú égési sérüléseket.

A különös kegyetlenség megállapítására alapul szolgálhatnak a sértetteknek okozott sérülések, azok száma, súlya, jellege.

A 3/2013. Büntető jogegységi határozat II/4. pontja külön is kiemeli példaként a tűzhalált a különös kegyetlenség megállapíthatósága szempontjából.

A másodfokú bíróság szerint nem lehet vitás, hogy mind a négy sértett sérülései olyanok voltak, amelyek az élet kioltásával rendszerint együtt járó szenvedést lényegesen meghaladták és az elkövetés módja is rendkívüli embertelenséget, brutalitást tükrözött.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az I. r. vádlott terhére e minősítő körülményt is megállapította.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás 12. oldal 1. bekezdésében rögzíti, hogy a III. r. vádlott a sértett³ elhallgattatása, a már megindult büntetőeljárásban a bizonyítás megnehezítése érdekében adott megbízást az I. r. vádlottnak a sértett³ megölésére.

Ez pedig felvethetné a cselekmény aljas célból történő elkövetését, további minősített eset megállapíthatóságát.

Az aljas indok vagy cél a 3/2013. Büntető jogegységi határozat II/3. pontja szerint az erkölcsileg elvetendő motívum vagy cél. Amennyiben az aljas cél megállapítható, ez magában foglalja az indok aljasságát is.

Példaként hozza fel az idézett jogegységi határozat azt az esetet, amikor az elkövető a már véghezvitt más bűncselekmény leplezése, nyomainak eltüntetése vagy a felelősségre vonás elkerülése végett követi el az ölési cselekményt.

Ennek a minősítő körülménynek a megállapítására azonban nem volt jogi lehetőség az alábbiak miatt:

Az elsőfokú bíróság ezt a minősítő körülményt a cselekményt ténylegesen végrehajtó az I. r. vádlott terhére nem állapította meg.

A felbujtó - jelen esetben a III. r. vádlott - pedig csak a tettes által ténylegesen végrehajtott cselekmény miatt vonható felelősségre, a minősítés a tettesi cselekményhez igazodik (BH 1997/466, BH 1998/110.).

Ezért tehát - bár a III. r. vádlottat aljas cél vezette a cselekményre való felbujtáskor - e minősítő körülmény a terhére mégsem állapítható meg.

Ez a körülmény pusztán súlyosítóként vehető figyelembe.

A III. r. vádlott élet elleni cselekményének minősítésére a megalapozott és a másodfokú bíróság által is irányadónak tekintett tényállás alapján törvényesen került sor. Az ehhez fűzött jogi indokolás (ítélet 175. oldal 4-6. bekezdései és a 176. oldal 1. bekezdése) kellően részletes, kiegészítésre nem szorult.

Az I. r. vádlottnak a tényállás 1. pontjához kapcsolódó közbiztonság elleni bűncselekményét is helyesen minősítette az elsőfokú bíróság az 1978. évi IV. törvény 263/A.§ (1) bekezdés a/ pontja szerinti löfegyverrel és lőszerral visszaélés büntettének.

A másodfokú bíróság nem látta alaposnak azt a fellebbviteli főügyészégi álláspontot, hogy lehetőség lenne a tényállás 4. pontja tekintetében az elsőfokú bíróság által meghozott külön felmentő rendelkezés mellőzésére a I. r. és a III. r. vádlottak tekintetében.

A felülbírálat terjedelme kapcsán a Be. 348.§ (2) bekezdése kimondja, hogy ha a vádlott ellen több bűncselekmény miatt emeltek vádat, az ítéletnek csak az a felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezése bírálható felül, amely ellen fellebbeztek.

Jelen ügyben a részjogerő beállt a tényállás 4. pontjában szereplő cselekménynél, így ezzel a cselekménnyel összefüggésben a másodfokú bíróság még akkor sem hozhat rendelkezést, a felmentés mellőzéséről sem dönthet, ha az egyébként - mint jelen esetben - megalapozott lenne.

A büntetés kiszabása során figyelembe vehető körülményeket az elsőfokú bíróság szinte kimerítően felsorolta, az csak a másodfokú bíróság részben eltérő minősítése miatt szorult kiegészítésre az I. r. vádlottnál azzal, hogy esetében az emberölés öt minősítő körülményét kellett megállapítani. Súlyosító körülményként kellett figyelembe venni a III. r. vádlottnál, hogy a bűncselekmény elkövetésére aljas célból adott megbízást.

Nem osztotta a másodfokú bíróság az időmúlás értékelhetőségére vonatkozó védői álláspontot, de némi kiegészítésre szorul az elsőfokú ítélet 179. oldal 1. bekezdése is az alábbiak szerint:

A büntetékiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény III/10. pontja foglalkozik az időmúlás enyhítőkénti értékelésével. E szerint enyhítő körülmény, ha a bűncselekmény elkövetésétől hosszabb idő telt el; minél súlyosabb a bűncselekmény, annál hosszabb az az idő, amely enyhítőként értékelhető. Nagyobb a nyomatéka, ha megközelíti az elévülési időt; csökken a nyomatéka vagy el is enyészhet, ha az időmúlást maga az elkövető idézte elő. Enyhítő körülmény, ha az elkövető hosszabb ideig állt a büntetőeljárás súlya alatt; nagyobb a nyomatéka, ha előzetes fogvatartásban volt, és ilyenkor az előzőnél rövidebb tartam is enyhítőként értékelhető.

Mindezek alapján egyetértett a másodfokú bíróság azzal az elsőbírói állásponttal, hogy ilyen súlyú, el nem évülő bűncselekmények esetében az időmúlás, amely lényegében egy objektív tényező, enyhítő körülményként - bármennyire hosszú is annak tartama - nem vehető figyelembe.

Az a védelmi hivatkozás, amely a nyomozó hatóság hibájául rója fel a tetemes időmúlást, szintén nem állja meg a helyét. A nyomozó hatóság az elkövetők személyének felderítése érdekében rendkívül széles körű nyomozást folytatott. Nem hagyott fel az erőfeszítésekkel akkor sem, amikor a nyomozati cselekmények nem vezettek eredményre, vagy téves eredményre vezettek. Minden felmerült információt leellenőriztek, megvizsgáltak.

Ezzel összefüggésben szükségesnek látta még a másodfokú bíróság röviden utalni a 2/2017. (II.10.) AB határozatban foglaltakra, amely különbséget tesz az időmúlás és az eljárás elhúzódása között. Ez utóbbi nem pusztán hosszú eljárást jelent, hanem lényegében az ügyben eljáró bíróságok (hatóságok) azon tétlenségének elismerését jelenti, amelyet az eljárás egyes szakaszaiban tanúsítottak.

A büntetőeljárás időtartama - a büntetőeljárásra vonatkozó törvény betartása esetén is - sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható, indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók és a büntetőper kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja.

A büntetőeljárás elhúzódását az alapos gyanú közlésétől kell számítani.

Ennek tükrében értékelve az eljárást, sem a nyomozás során, de főleg a bírósági eljárásban nem volt kimutatható - az ügy bonyolultságát is figyelembe véve - olyan inaktivitás a bíróság (nyomozó hatóság) részéről, ami az eljárás elhúzódása címén a vádlottakkal szemben kiszabott büntetések enyhítésére szolgálhatna alapul.

A feltárt bűnösségi körülményeket az elsőfokú bíróság a súlyuknak, nyomatékuknak megfelelően értékelte az I. r. és a III. r. vádlottaknál.

Helyesen foglalt állást, és a belső arányosság követelményének is megfelel, hogy a rendkívül súlyos élet elleni cselekményt elkövető, öt ember halálát okozó és a robbantással még további 20 embert megsebesítő, az emberölés öt minősített esetét is megvalósító az I. r. vádlott esetében kizárólag a legsúlyosabb büntetés - a Btk. 40. § (1) bekezdés I. fordulataiban rögzített életfogytig tartó szabadságvesztés - állhat arányban a Btk. 83. §-ában írt bünteteskiszabási elvekkel, a bűnösség fokával és lehet alkalmas a Btk. 37. §-ában írt büntetési célok elérésére.

Törvényesen és megalapozottan döntött az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjaként a Btk. 47/A. § (2) bekezdésében szereplő keretek között a maximális időpontot állapította meg.

A III. r. vádlottnál is kellő indokát adta az elsőfokú bíróság annak, hogy miért a büntetési tétel felső határához közelítően állapította meg a szabadságvesztés tartamát. Ezzel a másodfokú bíróság is egyetértett.

A nem magyar állampolgár az I. r. vádlottal szemben indokolt volt a kiutasítás alkalmazása, annak tartama is megfelel a törvényi rendelkezéseknek.

A szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítelt a III. r. vádlottnál az elsőfokú bíróság helyesen szabott ki közügyektől eltiltás mellékbüntetést, melynek tartama megfelelően igazodott a kiszabott szabadságvesztés tartamához.

Az I. r. és a III. r. vádlottakkal szemben kiszabott fő-és mellékbüntetések összehatásukban szükségesek és a III. r. vádlott esetében egyben elegendőek is a büntetési célok eléréséhez, érvényre juttatásához, arányban állnak az elkövetett bűncselekmények kiemelkedő tárgyi súlyával, a vádlottak személyében rejlő társadalomra veszélyességgel, bűnösségük fokával és a feltárt bűnösségi körülményekkel.

A másodfokú bíróság egyik vádlottnál sem látott lehetőséget enyhébb büntetés kiszabására, de ugyanígy - az adott minősítés mellett - nem látott okot a III. r. vádlott büntetése lényeges súlyosítására sem.

Az elsőfokú bíróság a szabadságvesztések végrehajtási fokozatáról, a III. r. vádlott feltételes szabadságra bocsáthatósága legkorábbi időpontjáról, az I. r. vádlott által őrizetben, átadási letartóztatásban és letartóztatásban töltött időnek a szabadságvesztésbe történő beszámításáról a törvényi rendelkezéseknek megfelelően határozott.

Helyes volt a bűnjelek további sorsáról hozott döntés is.

A bűnügyi költség viseléséről az elsőfokú bíróság szintén törvényes döntést hozott, annak megosztását az ítélet 181. oldal 5-6 bekezdésében kellően megindokolta.

Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú ítélet bevezető részében elmaradt 2016. március 4. tárgyalási napként feltüntetése, így ezt pótolni kellett.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Fővárosi Törvényszék 5.B.609/2013/451. számú ítéletét a rendelkező részben írtak szerint a Be. 372. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, míg az ítélet egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről a Be. 381. § (1) bekezdése, illetve a Be. 338. § (1) és (3) bekezdése alkalmazásával határozott.

Budapest, 2017. május 19.

Máziné dr. Szepesi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

dr. Magócsi István sk.
előadó bíró

dr. Borbás Virág Bernadett sk.
bíró

A Fővárosi Törvényszék 5.B.609/2013/451. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Bf.281/2016/59. számú ítéletében írt változtatással az I. r., a II. r. és a III. r. vádlott vonatkozásában 2017. május 19. napján jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Budapest, 2017. május 19.

Máziné dr. Szepesi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Czibere Éva
tisztviselő